

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**RESİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

ŞEREF AKDİK YAŞAMI VE SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal YAZICI

**HAZİRAN 2016
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**RESİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

ŞEREF AKDİK YAŞAMI VE SANATI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal YAZICI

Tez Danışmanı: Prof. Arif ALASGAROV

**HAZİRAN 2016
TRABZON**

ONAY

Bilal YAZICI tarafından hazırlanan “Şeref Akdik’in Yaşamı ve Sanatı” adlı bu çalışma 14/06/2016 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda ..oy...birliği... ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Sosyal Bilimler Resim Ana Sanat Dalında **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Prof. Arif ALASGAROV (Danışman)

Prof. Dr. Sonay ÇEVİK

Prof. Dr. Hakkı Engin GİDERER

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım. .../.../.....

Prof. Dr. Ahmet ULUSOY

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Bilal YAZICI

14/06/2016

ÖNSÖZ

Şeref Akdik (1899-1972), Türk Resim sanatında ve sanat eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Sanatsal duruşu ve eğitimci kişiliğiyle Türkiye Cumhuriyet’inde yeni bir dönem başlatan Şeref Akdik, sanatsal gelişimlere öncülük eden önemli isimlerdendir.

1915 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi Alisinde öğrenim gören Şeref Akdik, burada Hikmet Onat ve İbrahim Çallı’nın öğrencisi olmuştur. 1925’te okulu bitirince Devlet tarafından açılan sınavı kazanarak Paris’e gönderilen öğrenciler arasında yer almıştır. Yurt dışında Julian Akademisi’nde Paul Albert Laurens atölyesinde çalışan Şeref Akdik, yurda döndüğünde gördüklerini ve öğrendiklerini teknik olarak benimsemiş ancak konu bakımından geleneklerine bağlı, toplumcu bir sanatçı olmuştur.

Bu çalışmada, Şeref Akdik’in özgeçmişinden aldığı eğitime ve çağdaşlaşma sürecindeki attığı adımlardan, belgesel nitelikli eserlerine kadar Türk Resmindeki sıfatı ve konumu anlatılmak istenmiştir. Bu çalışmada Şeref Akdik’in özgeçmişine değinilmiş, doğumundan ölümüne kadar olan sanatsal çalışmaları irdelenmiştir.

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte başlayan “modernleşme” sürecinde, resme yepyeni anlayışı aşılayan temsilcilerden Şeref Akdik, 1928 yılında Türkiye’ye döndükten sonra Gazi Eğitim Enstitüsü’ne resim öğretmenini olarak atanmış ve bu yıllarda sanat eğilimlerine yeni adımlarından biri olan Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin kurucuları arasında yer almıştır.

1930 kuşağının izlenimci eğilimli ressamaları arasında yer alan Akdik, akademik bilgi ve deneyimlerini gözlemleriyle birleştirmiştir. Yağlıboya figür ve portrelerinde klasik anlatıma bağlı kalırken, suluboya ve karakalem manzara ve desenlerinde klasik anlayıştan izlenimci anlayışa yaklaşmıştır. Desen ve portrelerinde yerel giyim özellikleriyle birlikte yöre insanının iç yaşantısını da yansıtmaya çalışmıştır.

Sanatın vazifesi, doğayı kopya etmek değil, doğayı ifade etmektir. Şeref Akdik'in sanatında da bu gözlemlenir. Amacı tabiatı kopya etmekten ziyade onu yorumlayarak ifade gücü kazandırmaktır. Bu araştırmada en önemli başlıklardan biri de Şeref Akdik'in sanatıdır. Sanatındaki bu içtenlik, vatan sevgisi, geleneklerine bağlı kalışı ayrıca işlenmiştir.

Şeref Akdik'in sanat yaşamı süresince yaptığı eserleri ve hakkındaki detaylı bilgi Devlet Müzeleri; İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde gerekli araştırmalar yapılmıştır. Birçok özel arşiv ve koleksiyonlarda bulunan eserlere erişilmiş, TRT'nin özel arşivinde bulunan Şeref Akdik belgeseline ulaşılmıştır. Ayrıca Bilkent Kütüphanesi ve Ankara Milli Kütüphane arşivlerinde de gerekli bilgiler araştırma yapılmış, ulaşılamayan eserleriyle ilgili görseller internetten temin edilmiştir.

Çalışmada sunulan görsellerin sanatçısı, tablo künye olarak görselin üst kısmına, kaynak: orta kısmına, katıldığı sergi, müzayede, bulunduğu koleksiyon, teknik ve ölçüsü gibi başlıkları sayfanın sol alt kısmına dipnot ve künye olarak eklenmiştir.

Türk Modern Resim Sanatı açısından önemli yere sahip olan ressam Şeref Akdik, hakkında yapılan bu araştırmada sanatçının hem eğitimci yönü hem de sanatçı kişiliğiyle gelecek kuşaklara ışık tutması, yaşamı boyunca resim tutkusunu sürdürerek, peyzaj, portre, figürlü kompozisyon ve natürmort konularında çok sayıda eser vermiş olması, zaman zaman hat çalışmaları ve heykel denemeleriyle multidisiplinli çalıştığını göstermiştir. Ayrıca Şeref Akdik hakkında henüz tez yazılmamış olması, Türk Resim Sanatının Cumhuriyet dönemi büyük ustalarından örnek bir sanatçı olarak incelenmesi, sanatçıya gerekli değerin verilmesi ve bu yolda basamak oluşturması, bundan sonraki araştırmacılara kaynak teşkil etmesi amacıyla yapılmıştır.

Yapılan araştırmalarda sanatçının yaşamı boyunca yaptığı bir çok eserinin bilinmesine karşılık, Şeref Akdik ile ilgili bilgi, yayınlanmış kitap, dergi, makale gibi kaynaklar oldukça azdır. Genellikle sanatçıyla ilgili kitap, makale kaynaklarındaki bilgilerin oldukça yüzeysel ve birbirinin tekrarı olduğu görülmüştür.

Çalışmamın ön planlanmasında ve düzgün biçimde kaleme alınmasında yol gösteren danışmanım, sevgili hocam Prof. Arif ALASGAROV'a, tezimin yazım sürecinde, öneri, desteklerini esirgemeyen ve her konuda bana yardımcı olan sayın dekan ve sevgili hocamız Prof. Dr. Sonay ÇEVİK'e, lisans eğitimimde kendime örnek aldığım, sanatımı bugünlere taşımamda önemli katkıları olan çok değerli hocam Yrd. Doç. Birsen GÜLTEKİN GİDERER'e, manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Prof. Dr. Hakkı Engin GİDERER hocama, engin bilgilerini ve zamanını benimle paylaşan Öğr. gör. İlkay Canan OKKALI hocama, araştırmalarımda bana yardımcı olan Arş. Gör. Fırat Çağrı KIRMIZIGÜL'E sonsuz teşekkürler. Ayrıca bu çalışmamın yazım aşamasında bütün sıkıntılarımı paylaşan ve yardımcı olan aileme, özellikle kardeşim Gülsun YAZICI KAPTAN'IN öneri, destek ve bilgi birikimini benimle paylaştığı için kendisine şükranlarımı sunarım.

Trabzon, Haziran 2016

Bilal YAZICI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	VII
ÖZET.....	IX
ABSTRACT	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XII
EKLER LİSTESİ.....	XVII
KISALTMALAR LİSTESİ	XVIII
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞEREF AKDİK'İN YAŞAM ÖYKÜSÜ (1899-1972).....	3-34
1.1. Şeref Akdik'in Yetiştği Sanat Ortamı.....	6
1.1.1. Çallı Kuşığı (1914-1928).....	6
1.1.1.1. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine kabul Edilişi	8
1.1.1.1.1. Okuldaki Tutumu ve Arkadaşlarının Gözünden Şeref Akdik.....	9
1.1.1.2. Mezun Olduktan Sonraki Süreç	11
1.1.1.3. Şeref Akdik'in Avrupa'ya Gidişi	12
1.1.1.3.1. Şeref Akdik'in Avrupa'da Sanat Ortamı	12
1.1.1.4. Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatında Şeref Akdik	18
1.1.1.4.1. Şeref Akdik'in İnkılapları Betimlemesi	21
1.1.2. Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliğinin Kuruluşunu Hazırlayan Süreç (1929-1942)	26
1.1.2.1. Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin Kuruluşu.....	28
1.1.2.2. Birlikteki Diğer Müstakil Üyeler ve Türk Resim Sanatına Katkıları	29
1.1.3. D Grubu (1933-1947).....	33
1.1.4. Yeniler Grubu (1933-1947).....	34

İKİNCİ BÖLÜM

2. SANATÇI ŞEREF AKDİK.....	35-106
2.1. Sanatçı Olarak Aldığı Eğitim ve Sanat Çevresi	35
2.1.1. Ressam Şeref Akdik.....	36
2.1.1.1. Şeref Akdik'in Sanat Anlayışı	36
2.1.1.2. Şeref Akdik'in Tekniği	41
2.1.1.3. Üslup Gelişimi	42
2.1.2. Eğitimci Şeref Akdik	42
2.1.3. Hattat Şeref Akdik	44
2.1.4. Heykeltıraş Şeref Akdik	47
2.2. Şeref Akdik'in Açtığı Sergiler	48
2.2.1. Kronolojik Olarak Sergileri.....	52
2.2.1.1. Kişisel Sergileri	52
2.2.1.2. Karma Sergileri	52
2.3. Şeref Akdik Kronolojisi.....	53
2.4. Katalog.....	58
2.4.1. Peyzajlar	58
2.4.2. Natürmortlar	74
2.4.2.1. Çiçekler	77
2.4.2.2. Meyveler	79
2.4.3. Figüratif Kompozisyonlar	82
2.4.4. Portreler	93
2.4.5. Nü'ler	96
2.4.6. Suluboyalar.....	97
2.4.7. Desenler.....	100
SONUÇ.....	105
İZİNLER.....	107
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	109
EKLER.....	114
ÖZGEÇMİŞ	168

ÖZET

Bu araştırmanın birinci bölümünde Şeref Akdik' in yaşam öyküsü, küçük yaşlarda sanata olan ilgisi, çevresinin etkisi ve geçirdiği eğitim evreleriyle gösterdiği gelişim, kendi evrenini yaratma süreci, yetiştiği sanat ortamı, Avrupa'ya gidişi, Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatına katkıları, çalışmalarından örneklerle desteklenerek araştırılmıştır. Sanatçının bulunduğu dönemin şartları, sanat eğitiminde karşılaştığı zorluklar, yurtdışı eğitiminden Türk Resim Sanatına kazandırdıkları çalışılmıştır. Batıda aldığı eğitimi, milli ve toplumsal kültürü çalışmalarına yansıtması vurgulanmıştır. Türk Resminde modernleşme eğilimlerine ilk adımları atan gruplar ve bu gruplardan Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kurucularından biri olan Şeref Akdik'in sanata katkıları ve çağdaşlaşma yolundaki serüveni bu bölümde incelenmiştir.

İkinci bölümde Şeref Akdik' in sanatçı olarak aldığı eğitim, sanat çevresi, sanat anlayışı, üslup gelişimi, sanatçı, eğitimci ve izlenimci yönü, Hat ve Heykel Sanatına olan merakı, sanatçının aldığı ödül ve açtığı sergiler, izlediği sanat çizgisiyle kendini gerçekleştirme olgusu bu bölümde yer almaktadır. Bölüm içerisinde katalog kısmı olarak açılan alt başlıkta, sanatçının doğayı nasıl benimsediği, duruşu, davranışı ve sanatçı kişiliğiyle, peyzajları, natürmortları, figürlü kompozisyonları, portreleri, desen ve nü çalışmalarını betimlenerek çözümlenmiş, belirgin bir üslup tutumunun yapıtlarına ne denli yansıdığı sentezlenmiştir.

Çalışmanın Ekler bölümünde sanatçının İstanbul'da adının verildiği sokak, TRT aracılığıyla adına yapılan belgesel nitelikli hayatından kesitler, araştırma sürecinde ulaşılan gazete, dergi, takvim gibi medya haberleri ve diğer çalışmaları sunulmuştur. Ayrıca sanatçıyla ilgili ulaştığımız yapıtlar içinden, tez için doğrudan değerlendirdiklerimiz dışında kalan örnekleri, diğer resimler bölümünde vermenin daha sonra araştırma yapacak olanlar için yararlı olacağını düşündük. Çalışmada tarihi belli olan yapıtları kronolojik/zamandizinsel bir biçimde sıraladıktan sonra, tarihsiz olanlara da yer verdik.

Bu çalışmada, bir sanatçıda bulunması gereken sanatsal niteliklerin gerektirdiği çok yönlülüğü, vatan sevgisi, cesur ve dolaysız anlatımı, çevreye ve toplumsal olaylara duyarlı yaklaşımı, geleneklerimize olan bağlılığı, Şeref Akdik' in kendi tarzı, özgünlüğü ve Türk Resim sanatındaki yeri vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şeref Akdik, Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi, İzlenimcilik, Portre ve Figüratif Çalışmalar, Müstakil ve Heykeltıraşlar Birliği.

ABSTRACT

On the first chapter of this survey, the memoirs of Şeref Akdik, his interests in art, environmental effects and progress in his educational phrases, the process of conceiving his own world, the art environment he grew up, his journey to Europe, his contribution to Turkish Painting Art Republic Period, were instantly scrutinized. The condition of the period he lived, difficulties he came across in art education, the acquisitions he brought from foreign education, were discoursed. His western educational background, national and social cultural reflections were emphasized in his works. Şeref Akdik, one of the founders of Sovereign Painters and Sculptor Association, and his first steps to rationalize Turkish Paintings, his contributions are examined in this chapter.

The second part is based on Şeref Akdik's educational life as an artist, his artifice environment, art comprehension, wording progress, educator and impressionistic aspects, curiosity about calligraphy and sculptor art, prices the artist got and exhibition he held, and the matter of fact creating him by pursuing his artificial line. In the subheading, how the artist adopts nature, presence, conduct and artistic personality, landscaping, still life, figural design, portraits, descriptive design and nude works explained, are synthesized.

In the appendix part, the street which is called after the artist, sections of the documentary made by TRT (Turkish Radio Television) came up with the newspaper being in researcher process, journal, media news as almanac and other works are enclosed. Furthermore, we thought that samples which might be beneficial for later researches, take better place in the chapter called "Other Pictures". After sorting the works in a chronological order we also gave place to undated ones in our work.

The aim of this study is to arouse interest in Şeref Akdik's own style, originality and his place in Turkish Painting Art, and also not to forget prerequisite features an artist should have like versatility, patriotism, brave and direct expression, depending on our traditions.

Key Words: Şeref Akdik, Turkish Republic Period Painting, Impressionism, Sovereign Painters and Sculptor Association, Portrait and Figurative Works.

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Şeref Akdik, Kendi Portresi, 1971.....	3
2	Şeref Akdik, Desen (Babası), 8/9 Şubat 1919.....	4
3	Şeref Akdik, Peyzaj (Paris'ten), 1925.....	13
4	Şeref Akdik, Bordeaux'dan	13
5	Şeref Akdik, Peyzaj (Paris'ten), 1953.....	14
6	Şeref Akdik, Peyzaj (Londra'dan), 1953	14
7	Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1934.....	16
8	Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1928.....	17
9	Şeref Akdik, Yün Ören (Sara Akdik), 1955.....	18
10	Şeref Akdik, ?, t. y.	19
11	“Şeref Akdik, Söngü için malzeme taşıyanlar”, t. y.	20
12	Şeref Akdik, Mektebe Kayıt, 1935	21
13	Şeref Akdik, Millet Mektebi, 1930.....	23
14	Şeref Akdik, Çocuk Portresi, 1949	24
15	Şeref Akdik, Atatürk Telgraf Başında, 1934.....	25
16	Şeref Akdik, Desen (Atatürk Desenlemesi), 1936	38
17	Şeref Akdik, Kamil Akdik Portresi, 1935	39
18	Şeref Akdik, Güller, 1948	40
19	Şeref Akdik, 3 adet Levha, t. y.	45
20	Şeref Akdik, El Yazmaları, 1951.....	46
21	Hat: Şeref Akdik, Tezhip: Ömer Faruk Atabek, t. y.	46
22	Şeref Akdik, Büst (Sara Akdik), 1937	47
23	Şeref Akdik, Erzincan Kemah Kalesi, 1946	59
24	Şeref Akdik, Germencik'te Develer, 1954.....	60
25	Şeref Akdik, t. y.....	61
26	Şeref Akdik, Moda Çay Bahçesi, 1945.....	61
27	Şeref Akdik, Peyzaj, 1963.....	62
28	Şeref Akdik, Peyzaj, t. y.	63

29	Şeref Akdik, Prens Adalarından Görünüm, 1947.....	63
30	Şeref Akdik, Uludağ'dan Görünüm, 1948	64
31	Şeref Akdik, İstanbul, 1945.....	65
32	Şeref Akdik, Peyzaj, 1946.....	65
33	Şeref Akdik, Peyzaj, 1956.....	66
34	Şeref Akdik, Çay Bahçesi, 1955.....	66
35	Şeref Akdik, Manzara, 1945	67
36	Şeref Akdik, Manzara, 1929.....	67
37	Şeref Akdik, Peyzaj (İlk resimlerinden), t. y.....	68
38	Şeref Akdik, Kurbağalı dere, 1948	68
39	Şeref Akdik, Peyzaj (Fenerbahçe'de Ağaçlar), 1942	69
40	Şeref Akdik, Germencik, 1954.....	69
41	Şeref Akdik, Peyzaj (Kayıklar), 1957.....	70
42	Şeref Akdik, Havuz (Evinin Bahçesinden), 1960.....	70
43	Şeref Akdik, Boğazdan, 1963.....	71
44	Şeref Akdik, Görünüm, 1964	71
45	Şeref Akdik, Salacaktan Sultanahmet'e Bakış, 1956	72
46	Şeref Akdik, Üsküdar Sahili, 1962	72
47	Şeref Akdik, İstanbul, t. y.	73
48	Şeref Akdik, İsimsiz, 1960.....	73
49	Şeref Akdik, İsimsiz, 1932.....	74
50	Şeref Akdik, Balıklı Natürmort, 1941	75
51	Şeref Akdik, Natürmort, 1971.....	76
52	Şeref Akdik, Çiçekler, 1948.....	77
53	Şeref Akdik, Natürmort, 1969.....	77
54	Şeref Akdik, Kasımpatılar, 1962	78
55	Şeref Akdik, Natürmort, 1972.....	79
56	Şeref Akdik, Natürmort, 1954.....	79
57	Şeref Akdik, Meyveli Natürmort, 1956	80
58	Şeref Akdik, Natürmort, 1970.....	80
59	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	81
60	Şeref Akdik, Natürmort, 1968.....	81
61	Şeref Akdik, Küçük Binici, 1945	82
62	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	84

63	Şeref Akdik, Ayna Önünde Köpekli Kadın, 1930.....	85
64	Şeref Akdik, Kitap okuyan kadın, 1945.....	86
65	Şeref Akdik, Kitap Okuyan Kadın, 1951	87
66	Şeref Akdik, Kitap Okuyan Hanım, 1950.....	87
67	Şeref Akdik, Kitap Okuyan Kız, 1937.....	88
68	Şeref Akdik, Çini yapanlar, 1954	88
69	Şeref Akdik, Çinici Kızlar, 1955	89
70	Şeref Akdik, Sara Akdik Piyano başında, 1929	90
71	Şeref Akdik, Eskişehir Cer Atölyesi, 1946	91
72	Şeref Akdik, Sivas Cer Atölyesi, 1946	92
73	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	93
74	Şeref Akdik, “Nazlı Ecevit Portresi”, 1932	94
75	Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1951.....	95
76	Şeref Akdik, Köylü Kız Portresi, 1953	96
77	Şeref Akdik, İmzalı, Nü, t. y.	96
78	Şeref Akdik, Desen (Paris Çalışmaları), 1925	97
79	Şeref Akdik, Desen (Paris Çalışmaları), 1925	97
80	Şeref Akdik, Tütüncüler, 1960.....	98
81	Şeref Akdik, Pestil Kurutma (Orta Anadolu’dan), 1965	98
82	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	99
83	Şeref Akdik, Peyzaj (Erzurum’dan), 1943	99
84	Şeref Akdik, Peyzaj, 1967.....	100
85	Şeref Akdik, (Tütün İşleyen Kız), t. y.	100
86	Şeref Akdik, Desen (Kayın Pederi), 1934.....	101
87	Şeref Akdik, Desen (Okulda El İşi), 1936	102
88	Şeref Akdik, Figür, 1936.....	102
89	Şeref Akdik, Desen (Erzincan’ın dertli ihtiyarları tablosu için), 1944.	103
90	Şeref Akdik, Desen, 19 Haziran 1917	103
91	Şeref Akdik, Desen (Annesi), 6/7 Şubat 1919	104
92	Şeref Akdik, Desen, (Annesi), 6/7 Şubat 1919	104
93	Şeref Akdik, Bağ Bozumu, 1962.....	144
94	Şeref Akdik, Sahilde Sandallar, 1962.....	144
95	Şeref Akdik, Portre, 1947.....	145
96	Şeref Akdik, Okula Kayıt İçin Eskiz, 1935.....	145

97	Şeref Akdik, Portre (Cemal Erel), 1933.....	146
98	Şeref Akdik, Ceylan, 1933.....	146
99	Şeref Akdik, Portre (Emine Erel), 1940.....	147
100	Şeref Akdik, Üç Kızlar, 1949.....	147
101	Şeref Akdik, Tahtacı Kızı, 1951.....	148
102	Şeref Akdik, Sarman, 1960.....	148
103	Şeref Akdik, Manolyalar, 1961.....	149
104	Şeref Akdik, Mimosalar, 1968.....	149
105	Şeref Akdik, Peyzaj, 1968.....	150
106	Şeref Akdik, Şakayıklar, 1972.....	150
107	Şeref Akdik, Güller (9 Haziran), 1972.....	151
108	Şeref Akdik, “Bitmemiş Güller”(Son Resmi), 10 Haziran 1972.....	151
109	Şeref Akdik, Oturan Kadın, t. y.....	152
110	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	152
111	Şeref Akdik, İsimsiz, 1963.....	153
112	Şeref Akdik, Boğaziçi, t. y.....	153
113	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	154
114	Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.....	154
115	Şeref Akdik, Sahilde Evler, 1935.....	155
116	Şeref Akdik, Paris’ten, 1930.....	155
117	Şeref Akdik, Acem Dağ, 1955.....	156
118	Şeref Akdik, Sultanahmet’e Bakış, 1967.....	156
119	Şeref Akdik, Peyzaj, 1933.....	157
120	Şeref Akdik, Salacak’tan Sarayburnu, 1955.....	157
121	Şeref Akdik, Peyzaj, 1963.....	158
122	Şeref Akdik, Paris Pontoise Köprüsü, 1928.....	158
123	Şeref Akdik, Kağnı, 1931.....	159
124	Şeref Akdik, Kanepe’ de Oturan Kız, 1960.....	159
125	Şeref Akdik, Paris’te Bir Kahve, 1950.....	160
126	Şeref Akdik, Natürmort, 1952.....	160
127	Şeref Akdik, Natürmort, 1948.....	161
128	Şeref Akdik, Desen (27 Mayıs), 1917.....	161
129	Şeref Akdik, Desen (5 Haziran), 1925.....	162
130	Şeref Akdik, Desen (6 Haziran), 1917.....	162

131	Şeref Akdik, Desen (12 Haziran), 1917.....	162
132	Şeref Akdik, Desen (16 Haziran), 1917.....	163
133	Şeref Akdik, Desen (20 Haziran), 1917.....	163
134	Şeref Akdik, Desen (20 Haziran), 1917.....	163
135	Şeref Akdik, Desen (Kardeşi Alinin Portresi), 06 Temmuz 1917.....	164
136	Şeref Akdik, Desen (09 Şubat), 1919	164
137	Şeref Akdik, Desen (Nargile Çeken), 1922	164
138	Şeref Akdik, Desen (Ocak), 1924.....	165
139	Şeref Akdik, Desen(Portre), 1925	165
140	Şeref Akdik, Desen (Çocuk), 1933.....	165
141	Şeref Akdik, Desen (Portre), 1936	166
142	Şeref Akdik, Portre (Lerzan Öke), 1954.....	166
143	Şeref Akdik, Kendi Portresi, 1955.....	166
144	Şeref Akdik, Desen (Köylü Kızı), t. y.	167
145	Şeref Akdik, Desen (Sara Akdik ve Kedisi), 1963.....	167
146	Şeref Akdik, Desen (I-II), 1963, (III), 1965.....	167

EKLER LİSTESİ

<u>Ek Nr.</u>	<u>Ek Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Şeref Akdik Sokağı.....	115
2	Şeref Akdik Belgeseli	116
3	Şeref Akdik Hakkında Medya Haberleri (Gazete, Dergi, Kartpostal, Takvim).....	120
4	Şeref Akdik'in Diğer Resimleri.....	144

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
y.a.g.	: Yayında adı geçen
bkz.	: Bakınız
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
Ed.	: Editör
C.	: Cilt
s.	: Sayfa
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TÜYB	: Tuval Üzerine Yağlıboya
t. y.	: Tarih yok
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi

GİRİŞ

12 Mayıs 1899 tarihinde İstanbul'da doğan ressam Şeref Akdik (1899-1972), önce Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nde, ardından da Paris'te devam eden resim eğitim sürecinde sağlam desen anlayışıyla çalışan sanatçının portre ve manzaraları yanında onun gerçek karakterini ortaya koyan çalışmaları arasında kompozisyonlar üretmiştir. Şeref Akdik, yurda döndüğü 1928 yılından başlayarak 1940'lı yılların ortalarına dek gerçekleştirdiği kompozisyonlar Türk Resim Sanatının gelişim sürecince önemli bir yer tutmaktadır. Sanatçıların yapıtları, yaşadıkları dönemlerin adeta izdüşümleri gibidirler. Bu açıdan ele alındığında Şeref Akdik de içinden geçtiği çağın özellikleriyle birlikte kendine özgün biçemi ve tüm yönleriyle Türk Resim Sanatına katkıları, yaşadığı dönemin tüm ayrıntılarına değinilmiştir.

Şeref Akdik'in de kurucu üyeleri arasında yer aldığı Müstakil Ressamlar Ve Heykeltıraşlar Birliğinin ve D Grubu'nun tüm üyelerinin Sanayi Nefise Mektebi'ndeki yetişme dönemlerinde 1914 kuşağı temsilcilerinin öğrencileri olduklarından dolayı bu dönem temsilcilerine ve kurulan gruplara geniş yer verilmiştir. Sanat öğrenimlerini pekiştirmek için Cumhuriyet döneminin Avrupa'ya ilk gönderdiği genç ressamlardan biri ve en başta geleni, Şeref Akdik'tir. Bilindiği gibi, 1926 yıllarında bütçenin çok zayıf olması, yanmış ve yıkılmış bir yurdun yeniden onarılması, bin bir sorunlarla baş etme mücadelelerinin önde geldiği günlerdir.

Devletin yaptığı sınavı kazanan Şeref Akdik Paris'e gönderilmiş ve döndüğünde izlenimci anlayışta Edgar Degas'nın sağlam desene dayalı sanat görüşünün temsilcisi olarak sanatımızda özel yerini almıştır. Yine daha o günlerde devrimlerin tutkusu içinde, benzerini hala göremediğimiz sanatçının düzenlemeleri görülür. Ulusal kültürü, sanatı ve yaşam biçimlerini, Batıdan alınan bazı katkılarla değiştirip, yerel kültürlerle bir potada eritip bir sentez oluşturan sanatçı Türk Resim Sanatına katkıları, resim sanatının yapı taşlarını oluşturan dönemiyle derinlemesine incelenmiştir. Şeref Akdik'in sanat yönünün gelişmesine büyük katkı ve destek sağlayan babası Ahmed Kamil Akdik büyük

hattatlarımızdandır. Sanatçımıza bu yolda ışık tutan Ahmet Kamil Akdik'e de tez de kısaca yer verilmiştir.

Resim Sanatının bütün tekniklerini ustalıkla kullanabilen Şeref Akdik, ölmeden önce son beş-altı yılı hariç, yağlıboya ve suluboya olarak yaptığı çok değerli portreler, nü'ler yurtiçi ve yurtdışından peyzajlar, natürmort, iç mekân resimleri bu çalışmada yerini almıştır. Atatürk devriminden esinlenerek büyük coşku ve inançla meydana getirdiği eserleri, yarattığı kompozisyonlarla yeteneğini kanıtlayan, ışık gölge ustası, geleneksel teknikleri Cumhuriyet döneminin yenilikçi ruhu ile yorumlayan Şeref Akdik tüm yönleriyle değerlendirilmiştir. Ayrıca Türk Resim Sanatı başlangıçta sayıca az görülen çocuk konusunu çalışmalarında sıklıkla kullanır.

İlk sergisini Ankara Halk Evi'nde açan Şeref Akdik'in tüm kişisel, karma sergilerine ve aldığı ödüllere de tez de yer verilmiştir. İzlenimci prensiplere bağlı olup özellikle manzara ve portrelerde başarılı örnekler verdiğinden dolayı, daha çok bu eserler üzerinde durulmuştur. Eserleri İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İzmir Resim Heykel Müzesi ve Ankara Devlet Resim ve Heykel Müzesi, Galeri ve özel koleksiyonlarda da yer almaktadır. Eşi Sara Akdik'in koleksiyonundan düzenlenen sergide Akdik'in yarım yüzyıllık sanat yaşamından alınmış birçok desen çalışması yanında suluboya, portre ve yurt görünümleri ile eski hat sanatından örnekleri değerlendirilerek incelenmiştir.

Monografik tarzda yazılmış olan bu çalışmamda, sanatçının eserlerinin birçoğuna Türkiye'de bulunan kütüphane ve müzelerdeki yazılı kaynaklardan ulaşılmakla birlikte zaman zaman elektronik kaynaklardan da yararlanılmıştır. Tez içerisinde konu ile ilişkisine paralel olarak natürmort, çiçekler, meyveler, desen, suluboya, hat ve heykel çalışmalarından 92 yapıtına yer verilirken, tezin ekler bölümünde sanatçının diğer resimleri başlığı altında 54 eseriyle tamamlanmıştır.

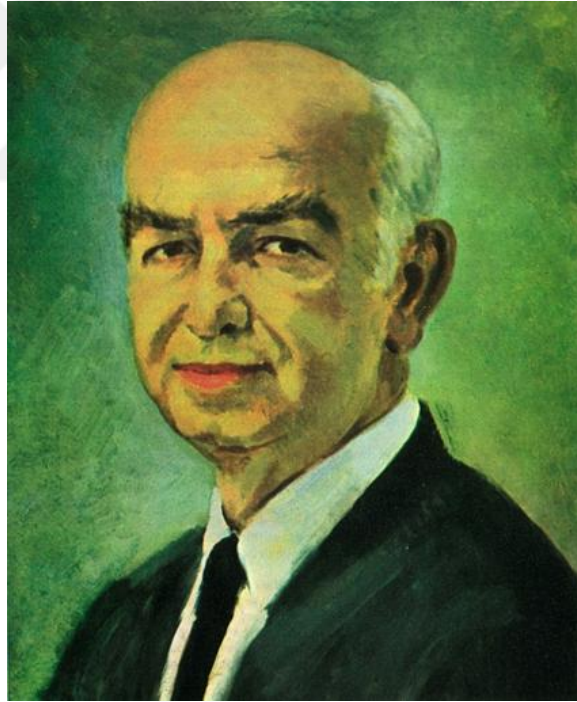
Sanatçıyla ilgili bilgi ve belgeleri düzenleyerek, "Şeref Akdik'in Yaşamı ve Sanatı"nı çalıştığım bu tezimde, sanatçıyla ilgili bütün verilere ulaşılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ŞEREF AKDİK'İN YAŞAM ÖYKÜSÜ (1899-1972)

Şeref Akdik, 12 Mayıs 1899 tarihinde İstanbul'da doğmuştur. Türk Resim Sanatının Cumhuriyet dönemi büyük ustalarından biri olan Şeref Akdik, aile kökeni itibariyle Gümüşhanelidir. Dedesi Süleyman Efendi Gümüşhane iline bağlı eski ismi Beş Kilise yeni ismi Mescitli olan köyden İstanbul'a göçmüştür¹.

Tablo 1: Şeref Akdik, Kendi Portresi, 1971².

Kaynak: Gültekin Elibal, **Şeref Akdik, Hayatı-Sanatı-Eserleri**,
Düzen: Ar Ajans resim, reklam bürosu. Hüseyin Bilişik,
İstanbul: 1974, Sayfa Sayısı: 168, s.9

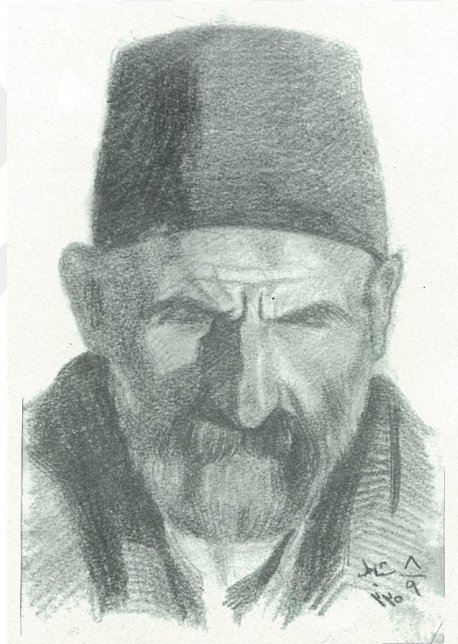
¹ Talat Ülker ve diğerleri: **Ressam Şeref Akdik Hayatı-Sanatı-Eserleri**, T.C. Gümüşhane Valiliği Yayınları:16 Gümüşhane, 2014, s.5

² TÜYB, Ebat: 42x34cm.

Şeref Akdik'in babası Reisülhattatin payesini taşıyan büyük hattat Ahmed Kamil Akdik'tir.

Ahmed Kamil Akdik, 26 Cemaziyelevvel 1278'de günümüz takvimiyle (29 Kasım 1861)'de bugünkü Mimar Sinan Üniversitesi'nin (eski Devlet Güzel Sanatlar Akademisi) tam karşısında bulunan ve sonradan yanan küçük bir evde İstanbul'un Fındıklı semtinde dünyaya gelmiştir. Kendisi Tersane-i Amire (Erzak Ambarı) Başkatibi Süleyman Efendi'nin oğludur³.

Tablo 2: Şeref Akdik, Desen (Babası), 8/9 Şubat 1919⁴.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 104

Gümüşhane iline bağlı Mescitli köyünden İstanbul'a göç eden Süleyman Efendi'nin üç oğlu, yani Şeref Akdik'in iki amcası vardır. Gümrük Mümeyyizi İsmail Hakkı Bey, memuriyetinin yanı sıra Hat Sanatı ile de uğraşmış ve diploma almıştır. Lütfü Bey ise Harbiye'yi bitirmiş, resim şubesinde çalışmalar yapmış, müzikle uğraşmıştır. İyi derecede keman çaldığı ve yaptığı resimlerle çevresinde tanındığı bilinmektedir.

³ İbnülemin İnal, Mahmut Kemal, **Son Hattatlar**, Mili Eğitim Basımevi, İkinci Baskı, İstanbul, 1970

⁴ Kâğıt üzerine Karakalem, Ankara

Şeref Akdik'in babası Ahmet Kamil Akdik, daha beş yaşındayken boya, fırça, ve diğer resim gereçlerini sağlayan ve her seferinde oğluna:

“Seni ressam yapacağım. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine vereceğim”

Teşvikiyle yönlendirme yapmıştır. Bir gün halasının evindeyken babası Şeref Akdik'in resim defterine amcası Lütfü Bey “resim yap” diyerek istekte bulunur ve Şeref Akdik de bir ‘Süleymaniye Mangalı’desenini yapar⁵. Babasının isteği üzerine daha sekiz yaşındayken yaptığı bir resim çalışmasıyla aile içinde çok beğenildiği için, 1907 yılında ilk resim boyası kutusunu amcası Lütfü Bey'in hediyesi olarak edinen Şeref Akdik'in sanat yolculuğu çok erken yaşta başlar.

Babası ve amcaları da sanatkâr olan Şeref Akdik, içinde doğduğu ortamın ve sosyal çevrenin sağladığı imkânlar ve teşviklerle aşama aşama gelişimini sürdürerek Türk Resim Sanatında hak ettiği yeri almıştır. Çevre, kişinin kendisi ya da benliğini kavrayan, onsuz olunamayan bir ortamdır. İşte Şeref Akdik'in sanatçı kişiliğinin arkasında yatan en önemli etmen ailesi ve yetiştiği ortamdır.

Gümüşhane kültürüne dair tuttuğu çok önemli kayıtlarla birçok değeri unutulmaktan kurtaran rahmetli Sabri Özcan San⁶, 1943 yılında Gümüşhane'ye gelerek dede köyü Mescitli 'de bir süre kalan ve Gümüşhane'ye dair çalışmalar yapan Şeref Akdik ile tanışıklıklarını ve ailenin Gümüşhane bağlantısını şöyle özetlemektedir:

“Ünlü Ressam, hemşerimiz Şeref Akdik, 1943'te Gümüşhane'ye gelmiştir. Biraz şişmanca, güler yüzlü, tatlı dilli bir adamdı. Öyle ki büyük bir sanat adamının karşısında olduğumuzu unuttur, senli benli olurdunuz. Çok çabuk ahbap olmuştuk. O'na bizim Yağlıdere yağıyla yapılmış bir su böreği yedirmiştim. Sonraları her görüşmemizde o börekten söz etmiş, bende “Buyurun Gümüşhane'ye gene yiyelim” demiştim. Bana Gümüşhane Polis Karakolu'nun karşısındaki kayalıkların çini mürekkebiyle yapılmış iki tarama resmini

⁵ Gültekin Elibal, **Şeref Akdik, Hayatı-Sanatı-Eserleri**, Düzen: Ar Ajans resim, reklam bürosu. Hüseyin Bilişik, İstanbul: 1974, Sayfa Sayısı: 168, s.11

⁶ Sabri Özcan San, Türk siyasetçi 1910 yılında Gümüşhane'de doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü ile Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsünden mezun oldu. 22 yıl Gümüşhane'de Öğretmenlik ve Okul idareciliği yaptı.10 yıl il gazetesi olan Gümüşeli Gazetesi'nin Yazı İşlerini yürüttü. Gümüşhane kültürüne çok değerli eserler kazandırdı. (http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asp?haberID=311, 27 Mart 2011, [16.01.2016])

hediye etmişti. Dede köyleri olan Mescitli 'de yaptığı "Pestil Seren Kızlar" adlı tablosu, şimdi devlet müzesindedir"⁷.

O yıllarda resim ve heykel sanatı henüz halk tarafından benimsenmemiş ve itibar görmemiş olduğu için resim ve heykel öğreten Sanayi-i Nefise Mekteb-i ahlaksızlık ve dinsizlikle suçlanır. Bu olumsuz şartlara rağmen baba Ahmet Kamil Akdik oğlu Şeref Akdik'in ressamlık kabiliyet ve arzusunu büyük bir azimle teşvik eder. Şeref Akdik, Fatih merkez Rüştüye'sinin ilk ve orta basamaklarını bitirir. Okulun Fransızca öğretmeni Hüsni Bey dersine de girmektedir. Hüsni bey'in resim dersine getirdiği modellerin çizimi ilk ciddi çalışmaları olur.

1.1. Şeref Akdik'in Yetiştirdiği Sanat Ortamı

On dokuzuncu yüzyıl ortalarında gelişmeye başlayan batı anlayışı ve tekniğine uygun Türk resim sanatı 1914 yılından sonra yeni bir niteliğe bürünür. Çağdaş eğilimlere giden yollar açılır. Avrupa'yı saran Birinci Dünya Savaşı, 1910'larda ve daha önce Fransa, Almanya ve İtalya okul ve atölyelerinde çalışan bir grup genç ressamı yurda dönmek zorunda bıraktı. Batıdaki sanat ortamını yakından tanımaya başlayan ressamların bir araya gelmesiyle 1909 yılında Osmanlı Ressamlar Cemiyeti kurulur. Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'nin çıkarttığı dergide resim sanatının sorunları, güzel sanatlarla ilgili teknikler ve sanatla ilgili konular işlenmiştir.

II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Avrupa'ya gönderilmiş olan İbrahim Çallı, Avni Lifij, Namık İsmail, Nazmi Ziya Güran gibi ressamların da içinde bulunduğu bir grup sanatçı 1914'te Birinci Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla yurda geri dönmüş ve Türk Resmini yeni ufuklara taşımışlardır⁸.

1.1.1. Çallı Kuşağı (1914-1928)

Sanayi-i Nefise Mektebi'nin 1910'da açtığı sınavı kazanarak resim eğitimi için Avrupa'ya gönderilen genç sanatçılar, 1914'te Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine

⁷ Sabri Özcan San, **Kuşakkaya Gazetesi**, Turan Tuğlu Özel Arşivi, t. y.

⁸ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.20

İstanbul'a döndüklerinde yeni bir sanat anlayışının sözcüsü oldular. 1914 Kuşağı veya Çallı Kuşağı diye anılan bu sanatçılar, Türk resminin izlenimcileri olarak bilinir. Avrupa'daki Kübizm-Konstrüktivizm akımlarını benimseyen bir sonraki kuşağın sanatçıları, 1914 Kuşağı'nı « desenleri sağlam değil, paletleri gelişigüzel boyalarla karmakarışık » diye küçümsemiş olsalar da, o yetenekli sanatçıların Türk resmine yeni bir soluk getirdiği kesindir. Onlar, Batı'nın izlenimci üslubundan etkilenmiş, gün ışığının koyu tonlarından arındırılmış saf renkleri ve ışığın renkler üzerindeki etkilerini yakalamaya çalışarak doğaya içten bir tutkuyla yaklaşmışlardı. Fransız izlenimcilerin etkisinde kalmakla birlikte her biri çok farklı bir üslup geliştiren bu sanatçılar içinde Fransız izlenimcilere en yakın olanı Nazmi Ziya Güran'dır. Nazmi Ziya, Hoca Ali Rıza'nın serbest, özgür, işlek üslubunu daha da geliştirmiştir⁹.

1914 Kuşağı sanatçılarının kendilerinden önceki duyuş, görüş ve uygulamalardaki en önemli farklılıkları, doğayı hiç değiştirmeden kopya etmek yerine, bireysel duyguları ve yorumlarını da tuvale aktarmalarıdır. Galatasaray sergilerinde yer alan tablolar, resim yapmanın kopya etmek yerine, ona bireysel bir yorum, bir anlam katmak olduğunu vurgulayan, kuşaktan önceki dönem resim çalışmalarının farkını ifade eden eserlerdir. Coşkun lirizmi; Nazmi Ziya'nın ışık oyunları, Avni Lifij'in şiirsel duyarlılığı, Feyhaman Duran'ın portreciliği, Namık İsmail'in çok yönlü bakışı, Hikmet Onat'ın İstanbul görüntüleriyle resimlerin her biri birbirinden ayrı özellikler taşır.

Sanatçıların her biri kendi üslubuyla rahat ve anlatımcı resimler üretmiştir. 1914 Kuşağı ressamlarında akademikleşmiş bir izlenimcilik egemendir.

Doğanın ayrıntılarına önem vermeyen, biçimleri saran, rahat, gevşek çizgiler, parlak güneşin pırıltılarını yansıtan renkler, geniş fırça vuruşlarıyla tuvale aktarılır. Türk Resmi için değişim ve atılım bu kuşakla birlikte daha da belirgin hale gelmiştir¹⁰.

⁹ https://tr.wikipedia.org/wiki/%C3%87all%C4%B1_Ku%C5%9Fa%C4%9F%C4%B1 (16.02.2016)

¹⁰ <https://groups.google.com/forum/#!topic/kapsamaalani/yzZ9W7L6HUo>, 18.12.2008, (17.02. 2016)

1.1.1.1. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine kabul EdiliŖi

Ŗeref Akdik'in babası Ahmet Kamil Akdik, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'nin gazetesini alır, eve getirir ve oğlunun bu sanata olan ilgisini pekiŖtirmeye alıŖır. Ŗeref Akdik 11 yaŖında 1911 yılında bu gazetede ilanı yer alan çocuklar için “Odasının KŖesi” konulu ödüllü resim yarıŖmasına katılır. Bu yarıŖmada kazanılan ikincilik derecesi ve altı aylık abonelik dl genç ressamın hevesini arttırır. Daha o yıllarda Hoca Ali Rıza, İbrahim allı gibi değerli ressamıları yakından görme ve konuŖma fırsatı elde eder. Yakından izlediği ve sevdiği İbrahim allı, o yıllarda Sanayi-i Nefise Mektebi'nin İtalyan asıllı ğretmen Salvador Valeri'nin asistanıdır. Valeri zamanın önde gelen suluboya ve portre ustalarındandır. O yıllarda Ŗeref Akdik'in tam anlamı ile sanat camiası ile kucaklaŖtıėı grlmŖtir¹¹.

Ŗeref Akdik hiç çekinmeden Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine girmek için baŖvuruda bulunur. YaŖının küçük olmasına rağmen Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi ve Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'n yapan Halil Ethem Bey (Eldem)'in gayretleri sonucunda iki yaŖ büyütülmesi yoluna gidilerek okula kabul edilmesi saėlanır¹².

Yeteneğine o kadar inanılır ve güvenilir ki mektebe iki yaŖ küçük olsa bile alınır. Bu Ŗeref Akdik'in sanat serüveninde ilk önemli adımı olur. YaŖı küçük olmasına rağmen en az sınıfındaki arkadaŖları kadar olgun hatta onlardan daha cesurdur. Kalem i hiç titremiyor sağlam ruh ve kabiliyetine içten içe güveniyordu. Ayrıca kural tanımaz ve mz i bir ynde vardı, bu merakı ve araŖtırma ruhu onun çok daha fazlasını istediğinin kanıtıdır. İlk ğretmeni Joseph Varnia Zarzecki ile alıŖırken zaman zaman hocasının sınıfını anahtar deliğinden gözler, çıplak model alıŖmalarının nasıl yapılageldiğini izlerken kapıda yakalanırdı¹³. Merak sanatın ruhunda var ve bu ruh Ŗeref Akdikte fazlasıyla mevcuttu.

¹¹ Elibal, a.g.e., s.5

¹² lker ve Diğerleri, a.g.e., s.31

¹³ Osman AltıntaŖ, **Ŗeref Akdik, Hayatı-Sanatı Eserlerinden Seçmeler**, Ŗeref Akdik, Türk Büyükleri Dizini 77, Sayfa Sayısı: 144, (bs.1),sayı: 928.1-1674, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 910, 1988, s.3

1916 yılında Valeri ve Varnia Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nden emekli olurlar. Okula artık Türk hocalarının hakim olmaya başladığı dönemdir. Hazırlık sınıfı hocalığına Hikmet Onat, yağlıboya sınıfına İbrahim Çallı atanır. Şeref Akdik, yağlı boya hocası olan Çallı'ya olan hayranlığı ve sanatına olan tutkusu daha öncelere dayanmaktadır. Şeref Akdik, Sanayi-i Nefise Mekteb-i'ne başlamadan önce Şehzadebaşı'nda "Zuhal Mağazası" adıyla bir dükkân açılır.

Bu dükkân, ressam Şeref Akdik için hem ihtiyacı olan malzemeleri temin ettiği hemde usta ressamların eserlerinin sergilendiği bölümünde görgüsünü arttıran bir okul olur. İşte bu yıllarda (1913 sonu) mağaza sahibi Hakkı Bey, bir gün Şeref Akdik'i İbrahim Çallı'ya portresini yaptırmakta olduğu evine davet eder. Bu ziyarette tanıdığı İbrahim Çallı, onun gittikçe belirginleşen sanat çizgisinin doğru istikametini bulmasını sağlayacaktır. Bu ev ziyaretlerinde Şeref Akdik, İbrahim Çallı'yı çalışırken izleme fırsatı bulur. Fırçayı tutuşundan nayif dokunuşlarına kadar sabırla ve hayranlıkla ilerde hocası olacak İbrahim Çallıyı saatlerce izlerdi¹⁴.

1.1.1.1.1. Okuldaki Tutumu ve Arkadaşlarının Gözünden Şeref Akdik

Okul dönemlerinde Şeref Akdik, Elif Naci ve Galip Bey sınıfta yetenekli öğrenciler olarak dikkat çekmeye, çalışmalarıyla öne çıkmaya başlamışlardır. İbrahim Çallı, bu sıralarda hoca olarak Şeref Akdik'in çalışmalarını dikkatle izlemekte ve yaptığı küçük boyutlu poşatları¹⁵ çok beğenmektedir. 1916 yılı Şeref Efendi'nin Türk Ressamlar Sergisi'ne katılarak İbrahim Çallı'nın beğendiği çalışmalarla usta ressamların eserleri arasında kendine yer bulur.

Şeref Akdik'in bu sergide Edirnekapı Mezarlıklarında, Sabah, Deniz Banyosu, Süleymaniye Camii Avlusu adlı tabloları ve İbrahim Çallı'nın seçtiği altı poşatı yer alır¹⁶.

Şeref Akdik'in okul yıllarıyla alakalı olarak dönem arkadaşı ressam Elif Naci, şu bilgileri verir:

---

¹⁴ Altıntaş, a.g.e., s.4

¹⁵ Poşat: Sanat terimi olarak, Türkçede çok seyrek kullanılan sözcük Fransızca Pochade'den kaynaklanır. Doğrudan doğruya doğa içinde yapılan renkli yağlıboya küçük resim eskizi anlamındadır.

¹⁶ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.31

Gençlik anılarımda onun özel bir yeri vardır. Mektep de evlerimizden getirdiğimiz yemekleri paylaşırdık. Yemeğimiz olmadığı günler bakkaldan aldığımız peynir, ekmeğin tahin helvasıyla geçirildiği öğle tatillerinde Gülhane Parkına iner, mektep kaçağı haylaz kızlarla sataşırdık. Hafta tatillerinde biz Şeref Akdik’le buluşur, kırlara açılır, Edirnekapı mezarlıklarında da birlikte resim yapardık.

Türkiye’de Resim Sanatının henüz ağza alınmadığı, ressamı ‘resimci’ diye küçümseyen bir toplumun içinde, “yarın ahirette bu yaptıklarına can vereceksin” tehdidi altında yaşanan bir ortamda resmi bir meslek olarak seçmek –tam manasıyla- bir kahramanlıktı. Ailemizin engellemelerine rağmen şövalyelerimize sarılmış bir avuç çocuktuk¹⁷...

Şeref Akdik atölyemizin başkanı. Oldukça derbeder ve başıbozuk bir durumda olan sınıfımızı okulun yasalarına göre idare eden, düzene sokan o olmuştur. Atölyemize model bulmak o devirde kolay iş değildi. Şeref Akdik çalışabilmemiz için gereken her şeyi olduğu gibi modellerimizi de o sağladı. Kumkapı, Yenikapı dolaylarına kadar giderek –ne yapıp edip- balıkçıları kandırır, getirirdi atölyemize. Sonraları artık bu balıkçıların yerini Moskovit salonlarında garsonluk yapan güzel beyaz Rus kadınları almıştı. Bunların arasında ihtilalden kaçan asil aile kızları, sarı saçlı, sedef tenli Rus prensleride bulunuyordu¹⁸.

Atölyesi için her türlü uğraşı ve fedakarlıkta bulunan Şeref Akdik, aynı zamanda okul kuralları ile sınıfını yönetmesi onun lider vasfını da ortaya koymaktadır. O dönemde Sanayi-i Nefise Mektebi ahlaksızlık ve dinsizlikle suçlanırken ve tüm olumsuz şartlara rağmen Şeref Akdik sanat aşkı için herşeye göğüs germiş ve imkansızlıklardan imkan yaratmıştır. Dimdik duruşu sağlam karakteriyle, öğrencilik hayatında da sadece yeteneğiyle değil kişiliğiyle de ön plana çıkmıştır.

Yaptığı araştırmalar ve çalışmalar neticesinde, genç kimlik olarak çevresini genişletir. 1916 yılının günleri ‘Savaş Resimleri’ çalışmalarının Şişli’de ustalara tanınan seçkin bir yerde yapılan çabalarla Şeref Akdik, sanata doğru giden merdivenlerde bir basamak daha ilerler.

Sanata kısa bir ara vermek zorunda kalan Şeref Akdik, Birinci Dünya Savaşına katılır. 1916’dan 1918’in başlangıcına kadar süren 17 aylık askerliğinin bir döneminde

¹⁷ Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20’ (20 dakika), Yayın tarihi 20.06.1982, 04’07” TRT, 2016

¹⁸ Elif Naci, (1985), “Ressam Şeref Akdik İçin”, **Sanat Çevresi**, s.32

akademiye öğrenciliğine döner ve sonra Şişli'deki 'Kıta'atı Fenniye' Taburuna (tek otomobil, motörlü tabur) girer¹⁹. 1918 yılında Şeref Akdik yine hocası İbrahim Çallı ile yola devam eder. Modelden çıplak portre çalışmalar yapıyor, erkek modellerin rus devrimiyle ülkemize sığınan kadın modellerle yer değiştirmesiyle sanatta çeşitliliğin artışı sağlıyordu.

Şeref Akdik bu dönemde modellik konusundaki yetersizliği şöyle anlatıyor:

“Birinci Cihan Savaşı dönüşümde, akademide Refik Epikman, Nurullah Cemal (Berk), Büyük Saim (Özeren), Küçük Saim... Bir ara modelsiz kalmıştık çok sıkışmıştık. Baktık, model için hiç tahsisat yok... Münavebe (Nöbetleşme) ile kapıyı kapatır, soyunur birbirimize modellik ederdik”²⁰ ...

1.1.1.2. Mezun Olduktan Sonraki Süreç

Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi'nden 1924 yılında mezun olan Şeref Akdik, altı ay kadar Gazi Osman Paşa Lisesinde öğretmenlik yaptı. 1925 yılının sonuna kadarda İbrahim Çallı ile çalışmalara devam etmiştir.

Eğitimi boyunca hız kesmeden sanatını yoğurup harmanlamıştır. Yalın ve gösterişten uzak bir tavırla artık verdiği ürünlerin doruğundadır. Daha fazlasını istemiştir fakat ona dönemin sağladıkları yetmemiştir. Sanayi-i Nefise Mektebi Alisi'nin “Avrupa Konkuru” adı altında açtığı yarışma imdadına yetişir. Yarışmayı kazanan Şeref Akdik Avrupaya gitmeye hak kazanmıştır. Avrupa sanatını doyasıya yaşaması için bir fırsattı. Bu yarışmayla aynı zamanda, Cevat Dereli, Refik Epikman, Mahmut Cüda ve Muhittin Sebati de Avrupa'ya gitme hakkını elde etmiştir²¹.

---

¹⁹ Elibal, a.g.e., s.14

²⁰ Altıntaş, a.g.e., s.5

²¹ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.33-34

1.1.1.3. Şeref Akdik'in Avrupa'ya Gidişi

Paris'e ilk gönderilen öğrenci grubundan olan Şeref Akdik, Ocak 1925'de Bormida, küçük bir İtalyan teknesiyle İstanbul'dan yola çıktı. Yolda bir ara makineleri bozuldu on iki günde Marsilya'ya ancak varabildi. Sonra bu grup tren ile Paris'e ayak bastı. Paris büyüktü ve sanatlarını rahatlıkla icra edebilirlerdi. Baskının ve savaşın verdiği olumsuzlukları bu şehrin özgürlükçü ve sanata tanıdığı birçok lütfu ile bir nebze olsa da omuzlarından atabileceklerdi. Ayrıca Paris'te aradıklarını bulabilirlerdi. Ressam için ulaşılması, içinde yaşanılması, yaşanılırken yaratmalara erişilmesi mümkün olan bir başkentti Paris. Kendi paralarıyla sanat şehrine gelen Nurullah Cemal Berk Ve Ali Karsan da bu gruba katıldı. Şeref Akdik ile birlikte yedi kişilik grupta yaşlarının küçüklüğü nedeniyle Mahmut Cüda Ve Ali Karsan Academie Des Beaux-Art'a devam etme olanağı bulabilmiş, diğerleri de yaşları gereği Academie Julian'a girmişlerdi. Albert Laurens atölyesinde çalıştıkları dönemin ilk günlerinde otellerde kaldılar.

1.1.1.3.1. Şeref Akdik'in Avrupa'da Sanat Ortamı

Şeref Akdik, Avrupaya gitmeyi hak kazanan arkadaşlarını ve yurtdışında bulunduğu dönemi şöyle aktarır:

Sultan Hamit'ten kaçmış ve Mısır'ın himayesinde bulunan ihtiyar ressam Galip Bey ile tanıştım. Bizi sevmişti. Byrulle'ün atölyesinde çalışmamı istemesi üzerine, buraya bir ayı aşkın müddet gittim, ama beğenmedim. Tekrar Academie Julian'a geri döndüm. Paris'te girip çıkmadığımız yer kalmamıştır, sergilere yetişemezdik. Galeri ve müzelerle iyi yetiştik. Akademideki çalışmalarımız muntazamdı. Arada peyzajlarda yapıyorduk. Ben Paris'te hiçbir sergiye katılmadım. Durmamacasına çalışırdık. Kur Dö Suar'larda sayısı çoktan ve o günlerde unutulmuş krokiler çizdim, arkadaşlarım da öyle. Hakikaten çok çalışıp resimler yaptım.

Tablo 3: Şeref Akdik, Peyzaj (Paris'ten), 1925²².

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 79

Tablo 4: Şeref Akdik, Bordeaux'dan²³.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1927:81

²² T  YB., 25x35 cm. Sabahattin Ergi Koleksiyonu.

²³ T  YB, 25x35 cm.

Tablo 5: Şeref Akdik, Peyzaj (Paris'ten), 1953²⁴.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 115

Tablo 6: Şeref Akdik, Peyzaj (Londra'dan), 1953²⁵.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 117

... Tatillerde Almanya'ya, Münih'e gittik. Orada Ali Çelebi ve Zeki Kocamemmi'yi buldum. Müze ve galerileri gördüm. Bu arada Belçika'ya iki kere gittim. Belçikalı bir aile ile tanıştım, davet ettiler. Louvre'dan kopya istediler, portre yapmamı istediler. Bunları yaptım. Brüksel'i gezdim, burası bende tesir bıraktığını söylemem lazım. Artık dönme zamanı gelmişti. Aslında bize verilecek altı aylık İtalya tahsisatını yüksek kademedен

²⁴ TÜYB, 19x27cm.

²⁵ TÜYB, 19x27cm.

birine vermişler, bu zat da Avrupa'ya gelmiş! Böylece biz İtalya'yı şöyle bir gezebildik. Marsilya, Napoli, Nice' de ancak iki ay bulunabildim, İstanbul'a dönüş başladı...

İstanbul'a dönen Şeref Akdik o dönemi anlatırken şu ifadelerini kullanır.

Geçenlerde bugünlerden kalma bazı ufak yazılar bulmuştum, okuyayım:

“...1928, Temmuz 16, Pazartesi. Bu akşam geç vakit İstanbul önüne vasil olduk. Demirledik. Uzaktan ışıklara bir müddet baktım...17 Salı, sabahleyin erkenden yanaştık. Amcam, Muhiddin, Teyze, Ali geldiler, kayıkla yanaştılar...

“...15 Ekim Pazartesi, akşam 8.00'de kalkan trenle Ankara'ya hareket. 16 Ekim, 2.30'da Ankara'ya vasil oldum...18 Ekim İstanbul'a gidiyorum altı gün sonra döneceğim”²⁶...

Paul Albert Laurens'in eğitim sürecini tamamlayan Akdik, zengin bir donanımla yurduna döndü. Paris ve diğer Avrupa ülkelerinde aldığı eğitim, onun çizdiği sanat ruhunu değiştirmemiştir.

Çevre ile doğa arasındaki armoniyi bozmadan nesne ile cisim arasındaki dengelenmiş ruhu özümseyerek resimlerinde salt bir duyguyu vermek isteyen sanatçı, sürekli üreten, ürettiklerini sevdikleriyle paylaşmayı seven bir mizacın varlığını hayatı boyunca sürdürmüştür.

1928 yılı ortalarında Muhittin Sebati Ataman, Mahmut Cüda, Cevat Dereli, Refik Ekipman İle Ankara Etnografya Müzesi'nde “Genç Ressamlar Birliği” adıyla açılan karma sergiye katılır.

Şeref Akdik, 1928 yılı sonlarına doğru Sara Akdik ile tanışıp, bir yıl sonra Ağustos ayında nişanlanır. 19 Eylül'de evlenirler. Prof. Dr. Sara Akdik çevre oluşumu için şöyle diyor:

“...”İstanbul Kız Lisesinde öğretmenlik yapıyordum. Müdür Muavinliği görevini de yürütürken, Ankara'da görev aldım. Gazi Terbiye Enstitüsü'nün bugünlerinde Şeref ile tanıştım. Kendisi Avrupa'dan dönmüş, tayini Sivas Lisesine çıkmıştı. Ancak İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Fuat Köprülü'nün aracılığıyla Şeref de Gazi Terbiye Enstitüsüne tayin olundu. 1928 sonu, yeni ders yılı başında tanıştık. Benim de resimle ilgili çalışma sevgi ve

²⁶ Elibal, a.g.e., s.11-16

yakınlığım vardı. Ailemiz Edebiyat, Müzik ve Resimle ilgiliydi... 1929 Ağustos ayında nişanlandık, 19 Eylül’de ise evlendik”...²⁷

Sara Akdik, 1897’de Girit’te doğdu. Ortaöğrenimini İstanbul’da Alman Lisesi’nde yaptı ve bu okuldan 1918’de mezun oldu. İstanbul Darülfünunun Fen Fakültesi Tabiiye kısmından 1921’de ilk mezun olan kız öğrencilerdendir. Mezuniyetinden sonra, Çamlıca, Erenköy ve İstanbul Kız liselerinde ve Gazi Eğitim Enstitüsü’nde öğretmen ve yönetici olarak görev yaptı. 1933 Üniversite Reformundan sonra, yabancı dil bilmesi nedeniyle üniversiteye çağrılan Sara Akdik 1934’te İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi İspençiyari Nebatat ve Genetik Enstitüsü’nde asistan olarak çalışmaya başladı.

Tablo 7: Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1934²⁸.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 91

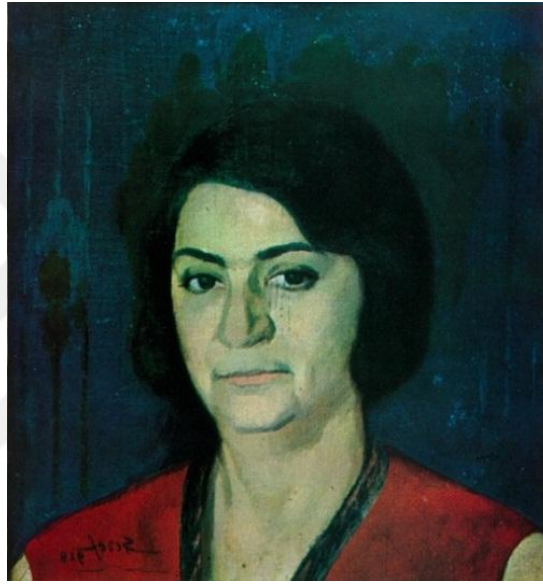
Bu enstitüde Prof. Alfred Heilbronn’un bazı derslerini Türkçeye çeviriyordu. Farmakobotanik ve genetik dallarında çalışan Sara Akdik 1937’de doçent oldu ve 1945 yılında da Prof. A. Heilbronn ile yaptığı “Bir Crispa Mutantın Anatomisi ve Morfolojisi” başlıklı teziyle doktora derecesi aldı. Doktora derecesini Lütfiye Irmak (1938), Mehpare Başarman Heilbronn (1938), Sıdika Aydın (1941), Mürüvvet Hasman (1942) ve Nebahat Yakar-Tan’dan (1943) sonra tamamlamakla birlikte, Sara Akdik’i İstanbul Üniversitesi’nde kendisiyle hemen hemen aynı zamanda çalışmaya başlayan Lütfiye Irmak ile birlikte ilk kadın botanikçimiz olarak anmamız gerekmektedir. 1947-48 yıllarında ünlü

²⁷ Elibal, a.g.e., s.12-15

²⁸ TÜYB, 63x45 cm.

İsveçli genetik Profesörü Muntzig'in yanında çalışmalar yapan Sara Akdik, 1948'de profesör olmuş ve Heilbronn'un emekliye ayrılması üzerine 1955'de Fen Fakültesi Farmakobotanik ve Genetik Kürsüsü'nün başkanlığına getirilmiştir. 18 yıldan fazla bu görevde kalan Prof. Akdik bu süre içinde 8 doktora çalışması yönetmiş ve genel botanik, moleküler biyoloji, sitoloji, genetik, insan genetiği, evrim, bitki coğrafyası ve Farmakobotanik derslerini vermiştir²⁹.

Tablo 8: Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1928³⁰.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 83

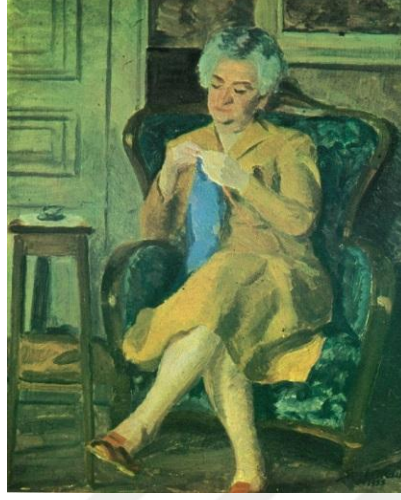
1973'te emekli olan Sara Akdik, 1982'de vefat etti. Çeşitli tarihlerde uluslararası botanik ve genetik kongrelerinde bildiri sunan Sara Akdik'in bilim dergilerindeki makalelerinin yanı sıra çeviri ve telif eserleri yayımlanmıştır. A. Heilbronn'un birçok kitabını Türkçeye çeviren Sara Akdik'in, Türk kodeksinin Farmakognosi Kısım (1940), Botanik Çalışmaları Klavuzu (1943, Lütfiye Irmak ile birlikte) ve Genel Botanik (1961) gibi eserleri vardır.³¹

²⁹ <http://www.bilimtarihi.org/bilimadamlari/biyografiler/biyografiler.htm> (30.12.2015)

³⁰ TÜYB, 44x42 cm.

³¹ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/195494/ilk_kadin_botanikcimiz_Sara_Akdik.html, 12 Kasım 2010 Cuma-(18.01.2016)

Tablo 9: Şeref Akdik, Yün Ören (Sara Akdik), 1955³².

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1955: 125

İlk botanikçimiz olan Sara Akdik, aile çevresi olarak sanata yatkın bir zihniyete sahipti. Bu sebepten dolayı Şeref Akdik'in sanat yönüne hemen aşına oldu. Sanat yolundaki merdivenlerde birlikte yol aldılar. En büyük destekçisi ve en verimli eleştirmeni olan hayat arkadaşı hiçbir zaman Şeref Akdik'i yalnız bırakmadı. Tüm olumsuzluklara birlikte göğüs gerdiler, birlikte eserleriyle övündüler. Sara Akdik sanat yaşamı boyunca Şeref Akdik' e hep destek olmuş, bu yolda ona ışık tutmuştur. Sara Akdik Şeref Akdik'in ölümünden sonra yaşadığı 10 yıl süresince sanat yapıtlarına sahip çıkmış, görkemli sergi açarak vefa borcunu böylelikle ödemiştir³³.

1.1.1.4. Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatında Şeref Akdik

Atatürk, Cumhuriyet'le birlikte Türk Sanatında yeni kültür dönemini başlatmıştır. Türk toplumunun Batı dünyasında kabul görmesini ve kültürel seviyenin zirveye taşınmasını istiyordu. "memleketler muhtelifdir fakat medeniyet birdir ve bir milletin terakkisi için bu yegâne medeniyete iştirak etmesi lazımdır"³⁴. Çağdaşlaşma hareketlerini destekleyerek, Türk toplumunu batı medeniyeti yörüngesine oturtmaya çalıştı. Bu süreçte

³² TÜYB, 46x38 cm.

³³ Ergi, Sabahattin (Haziran 1997), Unutulmaması gereken Büyük Değerlerimizden Ressam Şeref Akdik'i Ölümünün 25. Yılında Hatırlayış, **Sanat Çevresi**, Sayı:224, s.4-5

³⁴ Nurullah Berk. "d" Grubu. **Sanat Çevresi Dergisi**, Sayı:60, (Ekim 1983), s.4-11

güzel sanatlara önem veren Atatürk, 1923-1938 yılları arasında, resim sanatında yeni bir dönem başlatmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında başlatılan inkılap hareketleri devletin bütün kesimlerinde kendini göstermiş sanat hayatında önemli değişimlere yol açmıştır. Bu değişimler doğrultusunda, sanatçılar Cumhuriyet'in ve yeni Türk devletinin kurucusu M. Kemal Atatürk'ten büyük destek ve himaye görmüşlerdir. "Türk Devlet Geleneğinde" bu himaye zaman zaman kesintilere uğramışsa da, genelde sanatçı daima devletçe himaye edilmiş ve desteklenmiştir³⁵.

Tablo 10: Şeref Akdik, ?, t. y.

Kaynak: Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi: 20.06.1982, 08'15" TRT, 2016

Sağlam bir sanat ve kişilik oluşumunda bilgi ve teknik yeterliliğin yanı sıra çevre desteği ve devlet şuurunun devletçe organize edilmesi gerekir³⁶.

Şeref Akdik bu sağlam bir sanat ve kişiliklerden biridir. Bin bir çalkantı ve mücadelelerle geçen hayatı sanat aşkıyla doluydu. Memleketimiz insanını ve doğanın resmini yapma aşkı Şeref Akdik'i zirveye'ye çıkarıyordu.

³⁵ Altıntaş , a.g.e., s.11

³⁶ Herbert Read. **Sanatın Anlamı**. İstanbul: İş Bankası yayınları, 1974, s.139

Paris'teki çalışmalarının ardından Ankara'ya gelen Şeref Akdik bütün benliğiyle inandığı Atatürk'e ve yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne yararlı olabilmek için çalışmalara başladı. "Aslında Şeref Akdik'in resimlerinin ilk karakterleri sosyal ve inkılapçı olmasıdır. Temel olan ikinci büyük karakteri de şu: "Onda gerçek saygı diyebileceğimiz respect de formes (saygınlık biçimlendiricileri) vardır. Bu eğilim, belgesel ve tarihi resim yapanlar için mühim bir şart olabilir"³⁷.

Tablo 11: "Şeref Akdik, Söngü için malzeme taşıyanlar", t. y.

Kaynak: Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi:20.06.1982, 08'13" TRT, 2016

Şeref Akdik'in "Kurtuluş Savaşında Ekmek Saçlarında Söngü Yapımı" ve "Muzaffer Ordumuzun Çanakkale'ye Giriş" adlı eseri kompozisyon ve düzenleme alanındaki ustalığı yanında, milli kahramanlık ve bağımsızlık mücadelemizi ve azmimizi gelecek kuşaklara aktarması bakımından da ayrı bir önem taşımaktadır. İstilacı güçlere karşı ortak mücadele ruhunun yansıtıldığı bu resimlerle Şeref Akdik, bir sanatçı olarak üzerine düşeni eksiksiz olarak yapmıştır³⁸.

Sanatçı, körü körüne doğaya mı âşık olmuştur, yoksa ada kadınlarının çıplak, güneşten yanmış vücutlarına mı hayran olmuş? Hiçbiri değil. Şeref Akdik tekniği, estetiği,

³⁷ İsmail Hakkı Baltacıoğlu, (1937), "Bir İnkılap Ressamı", **Yeni Adam Dergisi**, (161), İstanbul, s. 10-11

³⁸ Altıntaş, a.g.e., s. 64

akımlarını her ne olursa olsun zamanını, zamanının sosyal zarureti anlamış bir insandır. Görülüyor ki memlekette bir değişme, olgunlaşma hareketi vardır. Bu yalnız politika alanında değil, köyde, şehirde, teknikte, terbiyede, her yerde ve her işte. O'nun için Şeref Akdik'in resimlerinin ilk karakteri sosyal ve inkılapçı olmasıdır”³⁹.

1.1.1.4.1. Şeref Akdik'in İnkılapları Betimlemesi

Kurtuluş savaşından itibaren gerçekleşen inkılapların sanat alanındaki en önemli temsilcilerinden biri Şeref Akdik'tir. Atatürk tarafından çok beğenilen “Harf İnkılabı/ Millet Mektebi” adlı büyük boy tablosu ile “Mektebe Kayıt Yapıtı” sanatçının Cumhuriyet dönemi çalışmalarına iyi birer örnekler olarak kabul edilir.

Tablo 12: Şeref Akdik, Mektebe Kayıt, 1935⁴⁰.

Kaynak: Zeynep Yasa-Yaman (Ed.), **Ankara Resim ve Heykel Müzesi**, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2012:241

³⁹ Baltacıoğlu, a.g.m., s.13

²⁷ TÜYB, 117.5x212.5cm., Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Cemal Tollu Salonu), Ulus/Ankara

“Milli kıyafetleri içinde çocuğunu kucaklayarak okula gelen ananın istek ve tavrı vatanını düşman istilasından kurtarmak, istiklalini ve hürriyetini garanti etmek amacıyla top mermisini omuzlayan anadan farksızdır”.⁴¹

Şeref Akdik’in *Mektebe Kayıt* adlı tablosunda ki kompozisyon kurulumunda, kayıt yaptıran öğrenci adayları ve ailelerin, kaydı yapan görevliyi takip ettikleri, bakışlarındaki heyecan, sanatçı tarafından tuvaline başarılı bir şekilde aktarılmıştır.

Şeref Akdik’in *Mektebe Kayıt*⁴² çalışmasında takım elbiseli bir kişinin masa başında kayıt yaptığı, köylü ailelerin tertemiz kıyafetleriyle de olsa başları örtülü kız çocukları ve erkek çocukların vurgulandığı, duvarında Türkiye haritasının bulunduğu bir okulun sınıfını betimlemiş olduğunu gösterir.

Kayıt yapan kişinin kentli/çağdaş görüntüsü dışında kompozisyon köylülerden oluşmaktadır. Cumhuriyet’in Anadolu köylerinde açtığı okuma-yazma kampanyasından idealize edilmiş bir sahnedir. Kayıt sırasında önde kız çocuklarının bulunması modern toplumun gelişiminde kadınların ve kız çocuklarının önemine vurgu yapar.⁴³

Yine Şeref Akdik’in ilk özel sergisinde ki 1930 tarihli Millet Mektebi adlı tablosu, harf inkılabı sonrası eşi Sara Akdik ile Gazi Terbiye Enstitüsünde kaldığı dönemde eşi Sara Akdik’in oradaki hizmetlilere okuma yazma dersleri verdiği anı yansıtan kompozisyonudur. 138x140cm. boyutların da olan bu tablonun öğretmen figürü Şeref Akdik’in eşi Sara Akdik’tir. Şeref Akdik o günleri şöyle anlatır:

“Bir Akşam vakti ders salonu olarak kullanılan odaların birisinin önünden geçerken kapı aralığından içerideki çalışmaları görmüştüm. 1930’lara ulaşan bugünlerin içerisinde ‘Harf İnkılabı’ işte böyle meydana geldi”.⁴⁴

---

⁴¹ Altıntaş, a.g.e., s.65

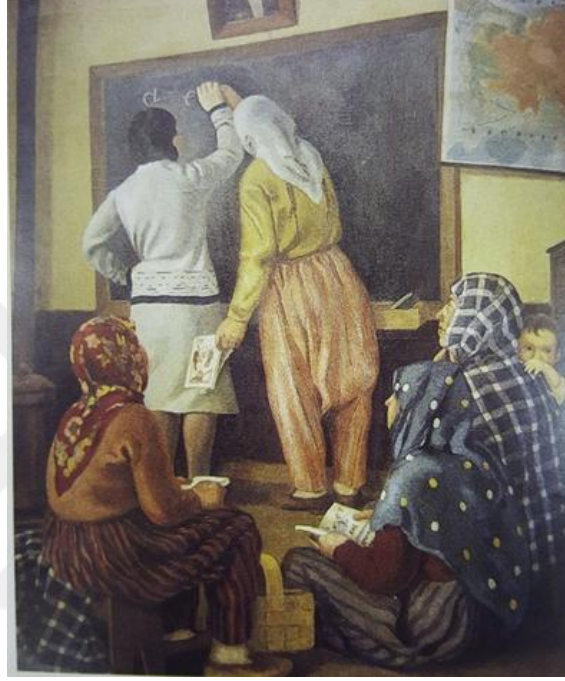
⁴² Zeynep Yasa Yaman, **Kadınlar, Resimler, Öyküler: Modernleşme Sürecindeki Türk Resminde “Kadın” İmgesinin Dönüşümü/Women, Paintings, Stories, Transformation Of The Image of “Woman” in Turkish Painting In The Modernization Era**, Pera Müzesi Yayınları 9, İstanbul 2006, s.123

⁴³ İlkey Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950’li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , s.441

³⁵ **Şeref Akdik Anısına**, Belgesel, 18’25” TRT, 2016

Yazmakta güçlük çeken bir kadının öğretmeni tarafından kibarca elinden tutarak tebeşirle kara tahta üzerinde harfleri düzgün yazdırmaya çalıştırması gayet net bir şekilde betimlenir.

Tablo 13: Şeref Akdik, Millet Mektebi, 1930⁴⁵.

Kaynak: http://forum.donanimhaber.com/m_66692743/tm.htm

Kompozisyonda ön plana yerleştirilen üç kadın figürü öğretmenlerini merakla takip ederken, kompozisyonun en sağındaki kadın figürünün kucağında yer alan çocuğun dikkatinin başka yöne doğru olması, sıkılmış olduğu hissini verir.

Şeref Akdik'in adına düzenlenmiş olan anı belgeselindeki bu tabloyu sunucu, sanatçının ağzından şu şekilde aktarır:

“1933 sergisinde de bu resmin önünde Atatürk uzun bir süre kalmışlar. Mebus(Milletvekili) Ziya Gevher ve Neşit Hakkı Uluğ'un söylemişlerdi bana. Atatürk resmi çok beğendim. Bu resmi satın aldınız mı? Demişler”⁴⁶.

⁴⁵ TÜYB, 138x140 cm.

⁴⁶ Şeref Akdik Anısına, Belgesel, 18'55" TRT, 2016

Şeref Akdik'in çalışmalarında işlediği çocuk temasıyla ilgili görüşünü İsmail Hakkı Baltacıoğlu makalesinde, şu şekilde ifade eder:

“Şeref Akdik'te bulduğumuz büyük ve eşsiz husus onun pek taşkın ve coşkun çocuk sevgisidir. Bizde hiçbir ressam “çocuk nedir?” sorusuna bu genç sanatçı kadar doğru ve açık cevap vermemiştir. İlkokula gelen şu mini mini köylü kızlarına, oğlanlarına bakın, gözlerindeki ışıltı, dudaklarının üzerinde dolaşan saadet umutları ne kadar güzel, değil midir? Şeref Akdik, büyük pedagoglar gibi çocuk realitesinin basit ve köhne bir realite olmadığına inanmış, bu pedagoglar kalemlerinin çocuk muammasının düğümleri üzerinde dolaştıkları gibi O da fırçasını çocuk portrelerinde, gövdelerinde dolaştırıyor. Bunları anlatırken bize saflığın en büyük şekillerini birlikte getiriyor”⁴⁷.

Tablo 14: Şeref Akdik, Çocuk Portresi, 1949⁴⁸.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 109

Şeref Akdik'in 1949 tarihli bu çalışmasında (bkz. Tablo 14), çocuksu ifadeyi güçlü bir şekilde aktarmıştır. Her ne kadar saçlarına düşen ışık hüzmeleri sıcaklık duygusunu hissettirmişse de ağırlıklı olarak resme soğuk tonlamalar hakimdir.

Kıyafette kullanılan mavi tonlama, çocuğun yüzüne yansıtılarak resimsel bir bütünlük sağlanmaya çalışılmış, aynı zamanda çocuğun o an ki durağan bakışları, aklından geçen kaygılı hisler, bu renklerle güçlendirilmiştir.

⁴⁷ Baltacıoğlu, a.g.m., s.17

⁴⁸ Tüyb, 30x22 cm.

Tablo 15: Şeref Akdik, Atatürk Telgraf Başında, 1934⁴⁹.

Kaynak: http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/sanat/170-seref_akdikin_hayati_ve_resim_sanati.html

“Atatürk Telgraf Başında” adlı tablosu, bütün bir Kurtuluş Savaşı psikolojisinin sığdırıldığı bir resim olması sebebiyle Şeref Akdik’in bu alandaki çalışmaları içerisinde ayrı bir önemi vardır. Gaz lambası altında bir milletin kaderini tayin edecek en zor emirleri veren Atatürk’ün yüzündeki gerginliği sabırsızlığı açıkça görülür. Atatürk burada o andaki durumun psikolojisi içinde tabii bir pozda, resme alışılmışın dışında yerleştirilmiştir. Mevcut olan bir iskemlede, bir koltukta oturarak değil, günün şartları içindeki duygu ve heyecanıyla telgraf masasının kenarına yan oturmuş, yan yaslanmış bir biçimde gösterilmiştir. Yüzündeki ifade ile elin belini kavrayış biçimindeki kararlılık ve geleceğe inanç, Atatürk’ün bütün Kurtuluş savaşı ve hayatı boyunca gösterdiği ender kişiliğinin ustaca ifade edilmiştir. (bkz. Tablo 15) Ressam bu düzenlemeyi yapmadan önce, uzunca bir

⁴⁹ TÜYB, 1.80x1.40cm. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu.

süre telgrafhanede gözlemlerde bulunmuş, ardından da 30x24cm ebadında yağlı boya ile “Lamba ve Atatürk Başı” olarak iki eskiz yapmıştır”⁵⁰.

Geleneksel konuların yanı sıra Cumhuriyet’in kazanımlarının görselleştirilmesi de sanatçılar arasında yaygındır.

Atatürk’ün karar alırken gösterilmesi, kadının okuma yazma öğrenmesi, öğretmen olarak veya çalışma hayatının içinde gösterimi gibi konular ressamlarca tercih edilmiştir. Özellikle Şeref Akdik’ in seçtiği konular genellikle Cumhuriyet’in ülkeye ve topluma katkıları ve bu bakımdan önemini aktaran resimlerdir.⁵¹

1.1.2. Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliğinin Kuruluşunu Hazırlayan Süreç (1929-1942)

Müstakiller Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği 1929-1942 yılları arasında Türk Resim Sanatının yurt içinde tanıtılması, yaygınlaştırılması, geliştirilip özgünleştirilmesi amacıyla çalışmalar yapan bir ressam birliğidir. Türkiye Cumhuriyetinin ilk ressam birliği olan Müstakiller, Türk Resim Sanatı içinde kurulan ikinci ressam derneğidir.

Müstakillerin kurucu üyeleri olan sanatçılar, 1914 yılından sonra Sanayi-i Nefise Mekteb-i Ali’sinde öğrenime başlarlar. Bu sanatçılarımızın yaşamaları ve öğrenim dönemleri Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılışı Birinci Dünya savaşı, Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet’in kuruluş yıllarına rastlar. Özellikle de Sanayi-i Nefise Mektebindeki öğrenimleri İstanbul ’un işgal yıllarının sıkıntı dolu ortamında, okulun sürekli bina değiştirmek zorunda bırakıldığı bir dönemde geçer⁵². Bu nedenlerle, yaşadıkları toplumun hızla gelişen ve değişen siyasal, ekonomik ve kültürel oluşumlarının içinde, gelişmelere tanık olarak, okuyarak ve düşünerek yetişirler. Türkiye Cumhuriyeti’ne inanç, güven gururla bağlanan, onun inkılaplarını yüreklerinde taşıyan ilk ressam kuşağını oluştururlar. Bu bağlamda, Cumhuriyet’in birinci yıldönümünde 1924 Ekiminde Maarif Vekâletinin

⁵⁰ Elibal, a.g.e., s.24

⁵¹ İlkay Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950’li Yıllar)**, , Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü s.439

⁵² Mustafa Cezar, “**Güzel Sanatlar Akademisinden 100.yılda Mimar Sinan Üniversitesine**” Güzel Sanatlar Eğitiminde 100.yıl. İstanbul,1983. s.53

düzenlediği ilk yarışma sınavında başarı kazanan beş öğrenci, resim öğrenimlerini devlet hesabına Fransa’da sürdürmek üzere Paris’e gönderilirler.

1925 yılının Ocak ayında İstanbul’dan ayrılan Refik Fazıl (Ekipman), Cevat Hamit(Dereli), Mahmut Fehmi (Cüda), Muhittin Sebati, Şeref Kamil (Akdik) on iki gün süren deniz ve tren yolculuğu sonucunda Paris’e ulaşırlar.

1922 yılında bireysel olanaklarıyla Almanya’ya giden Ali Avni (Çelebi), Ratıp Aşır (Acudoğu) ve Türk Ocağı bursu ile gönderilen Ahmet Zeki (Kocamemmi) Münih’te öğrenim görmektedirler. Ali Çelebi’ ye 1923 yılında devlet bursu bağlanır. Ratıp Aşır Acudoğu 1925 yılında Türkiye’ye döner. Cumhuriyet’in ikinci yılını kutlama programları içinde Ekim 1925 de Maarif Vekâleti tarafından düzenlenen konkuru (yarışma) kazanan tek heykeltıraş olarak Paris’e öğrenime gönderilir. Cumhuriyet döneminde Avrupa’ya öğrenime gönderilen ilk heykeltıraş olur⁵³.

Aynı yarışmanın resim dalında başarı kazanan Hale Asaf ve Fahri Arkunlar da Devlet adına Paris’e gönderilirler. Nurullah Cemal (Berk) ise bireysel olanaklarıyla Paris’e gider. Paris’te, düzenlenen sınav sonucunda Ulusal Güzel Sanatlar Yüksek Okuluna girmeye hak kazanan Mahmut Cüda, Lucien Simon atölyesinde; Nurullah Berk, Ernest Laurent atölyesinde öğrenim görürler. Şeref Akdik, Muhittin Sebati’nin yurda dönüşlerinde ürettikleri eserlerinde, aynı akademi ve atölyeyi dört yıl paylaşmanın sonucunda belirebilecek ortak bir sanat anlayışında birleşmemeleri, her sanatçının bireysel duyarlılığını koruması, ilgi çekici bir sonuçtur.

Ratıp Aşır Acudoğu’nun Akademie Julian’da Brouhard ve Landawaski atölyelerindeki öğrenimi, Almanya’da 1922-1924 yılları Münih Güzel Sanatlar Akademisi Prof. Beleckner atölyesi çalışmalarına yeni bir aşamanın katılmasını gerçekleştirir. Ali Avni Çelebi ve Zeki Kocamemmi 1923 yılından 1927 ye kadar Hans Hoffman okulunun öğreniminde yetişirler. Hale Asaf, Paris’te Gran de Chaumiere atölyesi çalışmalarıyla, yurt dışında geçirdiği ön öğrenimlere bir yenisini katmaktadır. Fahri Arkunlar Paris Dekoratif sanatlar okulu heykel atölyesinde de öğrenim süresini tamamlar.

---

⁵³ Hüseyin Gezer, **Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli**. Ankara, 1984. s.17.

Yukarıda adı geçen sanatçılar, İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde edindikleri kuramsal bilgileri ve uygulama yöntemlerini Paris ve Münih'te katıldıkları atölye ve okullarda uygulanan öğretim sistemiyle pekiştirirler. Bu arada katıldıkları zengin sanat ortamında Avrupa sanatının akımlarını, sanatçıların ve eserlerini araştırma ve tanıma olanağı bulurlar. Müzelerde yer alan örnekleriyle Rönesans'tan başlayarak gelişen sanatının dönemlerinin teknik ve uygulama özelliklerini araştırıp incelerler. Bu öğrenim birikimini, bireysel duyarlılıkları, toplumlarının tinsel değerleriyle bir senteze ulaştırıp özgün bir sanat anlayışına yönelmeye özen gösterirler.

Avrupa'da resim ve heykel öğrenimlerini sürdüren sanatçılarımız Türkiye'ye dönüşlerinde karşılaşacakları zorlukları, bulundukları ortamın rahatlığıyla kıyaslamakta ve çözüm yolları aramaktadırlar. Türk Resim Sanatının gelişmesine olanak tanıyacak sanat ve sanatçı güvencesinin sağlanması içinde el ve akıl birliği yapmak amacıyla birleşirler.

Bireysel olarak yapacakları sanat çalışmalarının Türk resim sanatının geliştirilmesine kalıcı çözümler getirmeyeceğine, oluşacak değer çekişmelerinin, bu aşamada, olumsuz etki yapacağı düşüncesine inanırlar. Güvencenin birlik, beraberlik ve dayanışma ile sağlanacağına inanan sanatçılar 1928 yılında yurda dönerler.

1.1.2.1. Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin Kuruluşu

15 Nisan 1929 da Ankara Etnografya müzesinde “1.Genç Sanatçılar Sergisi'ni” düzenlerler⁵⁴. 15 Temmuz 1929 tarihinde de yasal olarak Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar birliğinin kurulmasını gerçekleştirirler. Birliğin kurucu üyeleri nizamnamelerinde şu sıra ile yer alır: Ressamlar; Refik Fazıl (Epikman), Cevat Hamit (Dereli), Şeref Kamil (Akdik), Mahmut Fehmi (Cüda), Nurullah Cemal (Berk), Hale Asaf, Ali Avni (Çelebi), Ahmet Zeki (Kocamemmi); Ressam ve Heykeltıraşlar; Muhittin Sebati,

Ratıp Aşır (Acıdoğu), Dekoratör, Fahrettin Akunlar. Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği adını Fransa'daki “Société des Artistes Indépendants”dan alıyordu. Fransa'daki birliğin etkinliği salon geleneğine dayanıyordu⁵⁵.

⁵⁴ Kıymet Giray, **Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği**, 1. Baskı, Ankara: Akbank Yayınları, 1996, s.54

⁵⁵ Zeynep Yasa Yaman, (1995), “Sanat Tarihimizde Eski Bir Konu: Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği mi, d Grubu mu?”, **Türkiye'de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi**, (19), s.35

Birlik tüzüğünde üyelerin amaçlarını açıklayan ikinci madde aynen şu şekildedir:

“Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği Resim ve Heykel sanatının memleketimizde henüz inkişaf etmekte olduğu nazarı itibarı alarak bu sanatların terakkisi için sağlam esasların ve emin temelin mevcudiyetini elzem addeder ve sanatın kendine has temiz ve yüksek serbestisi ile çalışarak hizmeti gaye ile bilir”⁵⁶.

Müstakiller bu maddede amaçlarını açık bir dille belirlerler. Gelişmekte olan resim sanatımızın düzenli ve kalıcı temellere kavuşturulması ve halk tarafından benimsenip yaygınlaşması için çalışmaya karar verirler. Öncelikle sanatçıların güvence altına alınmaları ve bireysel sanat anlayışlarına özgürlük tanıyan bir ortamda çalışabilmelerini sağlamaya çalışırlar. Bu ortamın sağlanması için de, sanatçı olarak öğrenim görmüş, yetiştirilmiş kişilerin her meslek dalında olduğu gibi, kendi alanlarında verdikleri emekle yaşamlarını kazanmaları gerektiğini savunurlar. Toplumun sanat kültürünün geliştirilmesi bu sorunu çözümleyici ilk önlemdir. Bu arada Güzel Sanatlar Akademisi açarak sanatçı yetiştirmeye önem veren Avrupa’da öğrenimlerini pekiştirmek amacıyla seçimle gönderilip bursla destekleyen devlet, yetişen sanatçılara uygun iş alanları sağlamaya da önem vermelidir⁵⁷.

Müstakillerin üyeleri, sanatlarıyla Türk resim sanatına yepyeni bir atılım getirirler ve bir çığır açmayı başarırlar. Öncelikle ilk sanatçı birliği olan Güzel Sanatlar Birliği üyelerinin, her yıl Galatasaray Sergileriyle tanıtılan resimlerinde egemen olan bir tür izlenimci anlayışlarına karşıt bir değer anlayışına ulaştıklarını kanıtlarlar.

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisindeki hocalardan Hikmet Onat ve İbrahim Çallı kuşağının ışık değerlerinin egemen olduğu resimlerinde eriyip kaybolan mekân ve nesnelerin hacim değerleri Müstakillerin eserlerinde önemle ele alınmaktadır.

Nesneler hacimsel değerleriyle üçboyutlu bir mekân olgusunda insancı bir yorumla ele alınırken, öznel duyarlılıklarıyla renklerin görsel etkileri, duygusal özellikleri özgün eserlerin yaratılmasını sağlamaktadır.

1.1.2.2. Birlikteki Diğer Müstakil Üyeler ve Türk Resim Sanatına Katkıları

Müstakillerin üyeleri, Avrupa’da gelişen sanat akımlarının varlığını duyuran bireysel anlayışlarını, zengin konu çeşitliliği ile ele almışlardır. Güncel yaşamın

⁵⁶ Giray, y.a.g. Tez. s.42.

⁵⁷ Giray, a.g.e., s.6

akıcılığında, çevremizde yer alan, çoğu kez önemsemeden geçip gittiğimiz konular, Müstakillerin eserlerinde resimsel anlatımlara dönüşür. Balıkçılar, vitrinler, berber dükkânları, köy yaşamı ilk kez sanatsal anlatımlara konu olmuştur⁵⁸.

Vitrin, Berber, Bar, Hasat, Pazar yeri, İncir toplayanlar, Balıkçılar, Dalyan, Baloncular, Palto, T.Cetveli, Okuma Yazma Seferberliği, Millet Mektebi, Kelebek Avlayanlar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışı adlı eserler Müstakillerin konu çeşitliliğini kanıtlayan çalışmalarından seçilen bir kesittir.

Günlük yaşamın kazandırdığı alışkanlıkla, Periyodik hareketlerini rahatlıkla sürdüren insanlar, kişisel tasalarına dalmış bir doğallıkla Müstakillerin konularına odak oluştururlar. Resimlerin yapısal kuruluşları, figürlerin konumları ve hareketleriyle bütünleşerek, doğal bir mekân ve yaşam kesiti aktarırlar.

Ali Avni Çelebi'nin Sebze Satıcısı, Sokak Natürmort, Maskeli Balo, Deniz Banyosu gibi eserleri teknik ve sanat anlayışıyla getirdiği yenilik kadar, konu çeşitlemesine de yeni boyutlar kazandırmaktadır. Kübizm kaynaklı resimsel araştırmaları, dışa vurumcu bir yorum konstrüksiyona önem veren bir uygulama ile birleştiren Çelebi'nin eserleri, yaşamın akıcı devinimini çarpıcı bir anlatımla sunarlar.

Çelebinin sanat anlayışının kaynakları arasında Almanya'da geçirdiği öğrenim dönemleri yer alır. Aynı kaynaktan aynı dönemlerde yararlanan bir diğer birlik üyesi de Zeki Kocamemmi'dir.

Türk resim sanatı tarihi içinde Kocamemmi ve Çelebi'nin yaşamları ve sanatlarının birlikte incelemesinde, bu ortak öğrenim yıllarının etkisi söz konusudur. Kocamemmi'nin eserlerinde geniş yüzeyli renk lekeleri ışık ve gölge dağılımıyla güçlü bir desen anlayışında bütünleşmektedir. Konuların aktarımında ulaşılan doğal görünümün altında yatan geometrik sistemlerin çizgisel bir doku konstrüksiyonlara bölünmesi Kocamemmi'nin Türk sanatına atılcı bir anlayış getirdiğini kanıtlar. Otlakçılar, Tabureli Saksı, Bereli Kadın, İsmail Hakkı Oygur portresi, sayısız “nü” sanatçının özgün üslubunu sergileyen eserlerinden bir kaçıdır. Mekkâre Erleri, Atatürk'ün Cenaze Töreni adlı eserlerinde koyu

---

⁵⁸ Giray, a.g.e., s.5

renk lekelerinin kapalı anlatımıyla ayrıntıların taşıdığı önemin yitirilmemesi ile resimsel aktarımı mükemmele ulaştıran Kocamemmi sanatın doruğunu yakalarken Türk resmine de şaheserler kazandırır.

Bu bağlamda kısa yaşamlarına karşın güçlü bir sanatçı olduklarını kanıtlayan Hale Asaf ve Muhittin Sebati de özgün eserleriyle Türk Resim Sanatını zenginleştirirler. Asaf'ın Bursa Peyzajları ve Portrelerinde ulaştığı doğal anlatım, kendiliğinden oluşuvermiş kanısı oluştururken lirik bir anlam yüklenmektedir. Tüm resimlerinde, renk, çizgi ve biçim ayrıntılarını arıtarak, birleştirerek büyük lekelerle indirgeyen Asaf uyum araştırmalara yönelir. Asaf'ın resimlerinde geometrik renk lekelerinin dengeli ritmi, geometrik konstriksiyonla başarılı kompozisyonlara dönüşür.

Muhittin Sebati'nin peyzaj ve natürmortları siyahın egemen olduğu duygulu bir uyum içinde düşsel anlatımlara ulaşır. Koyu renk lekeleri arasında geometrik formları, berrak renk lekeleriyle betimlenen natürmortlar, dinamik bir atmosferle çevrelenen kent peyzajları, sedir üzerine atılmış bir palto ve şapka Muhittin Sebati'nin güçlü yorumu ve özgün sanat anlayışıyla sanatsal özelliklere ulaşırlar⁵⁹.

Gerçekçi sanat anlayışının Türk resim sanatında en özgün imzası olan Mahmut Cüda'nın resimlerinde yer alan nesneler, doğal görünümüne karşın hacimsel değerlerinin düzeltilmesi ve yuvarlatılmasıyla geometrik bir soyutlamaya ulaşır. Mahmut Cüdanın gerçekçi anlayışı, teknik başarısı ile gizemli bir yakınlıkla aktarılan nesneler, çevrelerini saran buğulu atmosferde düşsel anlatımlarla evrilirler. Ölü doğa resimlerinin Türk Resim Sanatında en güçlü ustası olan Mahmut Cüda, Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin kuruluş aşamasında önemli görevler yüklenir. Uzun yıllar derneğin başkanlık görevini sürdürür. Mahmut Cüda'nın başkanlığı döneminde Anadolu resim sergileri zincirinin başarılması, çabalarının verimini kanıtlar. Yaşamı boyunca Türk Resim Sanatçılarının birlik beraberlik içinde, sanatlarına verdikleri emek karşılığında yaşamlarını kazanmaları gerektiğini savunan Mahmut Cüda, Türk Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği ve Ressamlar Derneğinin kurucusudur.

---

⁵⁹ Ahmet Kâmil Gören, (Ağustos 2003) "Müstakillerin Bir Müstakili Şeref Akdik" **Artist**, s.26-31

1924 Avrupa konkurunu(yarışmasını) birincilikle kazanan Refik Epikman'ın eserlerinde, desen, hacim, mekân araştırmalara dayalı inşacı (konstrüktif) bir eğilim sergilenir. Mekân ve kütle etkisini, ışık ve renk değerlerinin coşkulu anlatımında, soyut, geometrik formlara ulaşan bir anlatımla gerçekleştirir. Epikman 1960 sonrası özgün sanat anlayışına soyut renk ve biçim araştırmalarını da katar.

Nurullah Berk, Cevat Dereli, Şeref Akdik, renk ve ışık değerlerine önem veren gerçekçi bir anlayışla yurda dönerler ve Müstakillerin ilk sergilerinde de bu anlayışları doğrultusundaki eserlerini sergilerler. Şeref Akdik, inkılap konuları, köy yaşamı, portre, peyzaj ve natürmortlarında bu anlayışı sanat yaşamı boyunca geliştirir. Nurullah Berk ve Cevat Dereli yeni anlayışlara yönelirler. Nurullah Berk 1933-1934 yılları arasında geçirdiği Lhote ve Leger öğretisinin etkisinde, bireşimli Kübizm araştırmalarına ağırlık verir. 1936 yılında doğa görünümüne bağımlı bir anlayışa yönelir. 1947 yılından sonra sanat anlayışında Lhote ve daha sonra Matisse etkisi ağırlık kazanır ve yerel biçimlerin gerçekçi görünümüleriyle bireşimci Kübizm sentezine yönelir. 1950-1965 yılları arasında geometrik sistemler ağı ören arabeskler içinde yalın konturlarla yüzeysel aktarımlara itilen kurt figürler soyut anlatımlarda bütünleşirler.

1965 sonrası eserlerinde, kıvrımlı lekelerin dağılımı ile betimlenen doğa soyutlamaları ön plana çıkar. Nargile içen Adam, Ütücü Kadın, Oturan Kadın, Baloncu, Bulutlar serileri, sanat anlayışının göstergeleridir.

Cevat Dereli 1940 yıllarında ürettiği eserlerinde köy yaşamını konu alırken kompozisyon oluşturan figürler, hacimlerini belirgin kılan sert geometrik konturlar ve buna katılan geometrik leke dağılımı ile aktarılırlar⁶⁰.

Cemal Tollu'nun sanat anlayışıyla yakınlaşan bu düzeni, 1970'li yıllarda yeni bir anlayış izler. Bu aşamada ayrıntılar arınmaya başlar ve bireysel duyarlılık önem kazanır.

---

⁶⁰ https://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCstakil_Ressamlar_ve_Heykelt%C4%B1ra%C5%9Flar_Birli%C4%Fi (03.01.2016)

Bu dönem eserlerinde koyu renk lekelerinin akışkan tonlamaları ile çevrelenen figürler, nesneleri yalın ve kesik fırça vuruşlarının dinamizmiyle dışavurumcu bir anlatıma ulaşır. Bozlak, Cümbüş, Gittin Artık...,

Bıldırcın Avı, Şen Sazın Bülbülleri, Disko, Adalı, Balık Ekmek Liraya, Bağdat Caddesi Yellozları, Patinaj, Padok, Karakaş'ın Midyesi Beyler..., Yaşarım Yana Yana, Dereli'nin konu çeşitliliğine ulaştığı boyutları kanıtlayan eserlerinden bir kesittir.

Fahrettin Arkunlar alegorik kompozisyonları zamanla köy yaşamının anlatımına dönüşür. Ratıp Aşir Acudoğu Menemen, Erzincan ve Ankara Ziraat Fakültesi Atatürk anıtlarıyla sanatının anlayışını sergiler. Açıkça anlaşıldığı gibi Müstakiller üyelerinin üslup seçimlerine özgürlük tanımakta ve çalışmalarını elbirliği ile desteklemektedir. Bu özgür çalışma ortamı sanatçıların gelişmesini sağlarken Türk Resim Sanatında Avrupa sanatının modern uygulamaların koşut çoğulcu bir anlayışı katılmaktadır⁶¹.

1.1.3. D Grubu (1933-1947)

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Avrupa'da eğitim gören ve 1929'da "Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği"ni kuran ressam topluluğu ile "d Grubu"nun (1933) hareketli bir sanat ortamı oluşturmaya yönelik çabaları, Türk resminin çağdaşlaşma sürecinde önemli yer tutar. Paris'te Ernst Laurent, Lucien Simon, Paul-Albert Laurens, Hans Hofmann⁶² gibi hocaların atölyelerinde çalışmış olan genç sanatçılar, yurda döndüklerinde 1914 Kuşağı'nın izlenimci eğilimine karşı geleceklerdi⁶³.

Sanat alanında ortaya çıkan gelenekçi-yenilikçi tartışması 1933 yılında beş ressam ve bir heykeltıraşın birleşip yeni bir grup kurmasına yol açmıştır. Türkiye'de kurulan birlikler içinde dördüncü oldukları için alfabenin dördüncü harfine atıfla bu topluluğa "D Grubu" adı verilmiştir. Bu sanatçılar: Zeki Faik İzer, Nurullah Berk, Cemal Tollu, Abidin Dino, Elif Naci gibi ressamlardan ve Zühtü Müridoğlu adı heykeltıraştan oluşmaktadır.

⁶¹ Giray, a.g.e., s.8-12

⁶² Ahmet Kâmil Gören, (2003), "Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türk Resim Sanatı-2: Yeniden Yapılanmaya Koşut Resim İnşa Etmek", **rh+Sanat Dergisi**, (3), s.52

⁶³ Nurullah Berk-Adnan Turani, **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi**, C.2, Tıglat Sanat Galerisi, İstanbul 1981, s.71

Dördüncü sergiden itibaren Bedri Rahmi Eyüpoğlu ve Turgut Zaim, yedinci sergiden itibaren Halil Dikmen, Eşref Üren, Eren Eyüpoğlu, Salih Urallı Ve Arif Zeid ve Heykeltıraş Nusred Suman; on beşinci sergiden itibaren Zeki Kocamemmi gibi çeşitli sanatçıların katılımıyla grup genişlemiştir. Bu grubu ait çalışmaların ortak üslubu, kübizm ve soyut sanattır. D Grubu 1947 yılında dağılmıştır⁶⁴.

1.1.4. Yeniler Grubu (1933-1947)

1940'lı yıllarda siyasette ve sanatta yeni oluşumlar gerçekleşir. Türk Resim Sanatı kimlik arayışlarını sürdürmekte ve bu arayışın yansıması olarak yeni çalışmalar verilmektedir. 1937 yılının Eylül ayında Atatürk'ün emriyle İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı'nın yanındaki Velihaht Dairesi, Resim ve Heykel Müzesi olarak düzenlenir. 1937 ve 1944 yılları arasında ressamların yurt gezilerine çıkmaları ve ülke gerçeklerini yansıtmaları sağlanır. 1939 yılının Ekim ayında ise Ankara da ilk kez Devlet Resim ve Heykel Sergisi düzenlenmiştir. Akademi'de Resim Atölye Şefliği 'ne Fransız Ressamı Leopold Levy, Heykel Atölye Şefliği'ne Alman Rudolf Belling getirilmiştir⁶⁵.

Levy, işçiliğe önem veren öğrencilerini daima temiz ve iyi işler çıkarmaları için yönlendiren bir hoca olarak tanınmaktadır. Atölyeleri çok kalabalık ve yoğun olan ressamın emekleri karşısında öğrencilerinden Nuri İyem, Mümtaz Yener, Ferruh Başağa, Avni Arbaş, Selim Turan, Agop Arat, Haşmet Akal, Fethi Karakaş, Turgut Atalay, Nejat Melih Devrim, 1940'larda "Yeniler Grubu" adıyla bir grup kurmuşlardır. Abidin Dino ise Levy'nin öğrencisi olmamasına rağmen gruba ve sergilerine katkı sunmuştur. 1944 yılına kadar çalışmalarını aralıksız olarak sürdüren Yeniler bu tarihten sonra çalkantılı bir döneme girmiştir. Grup üyelerinden Nejat Melih Devrim, Avni Arbaş, Selim Turan'ın 1946 yılında burs kazanarak Paris'e gitmeleri, diğer üyelerden bazılarının da soyut sanata yönelmeleri, dağılımı oluşturan faktörler arasında yer almaktadır⁶⁶.

⁶⁴ https://tr.wikipedia.org/wiki/D_Grubu (01.01.2016)

⁶⁵ <http://www.ansiklopedi.biz/sanat/yeniler-grubu-nedir-yeniler-grubu-ressamlari> (01.01.2016)

⁶⁶ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.21-22

İKİNCİ BÖLÜM

2. SANATÇI ŞEREF AKDİK

2.1. Sanatçı Olarak Aldığı Eğitim ve Sanat Çevresi

Şeref Akdik'in amcası Lütfü Bey ve babası Ahmed Kamil Akdik eğitim döneminde en büyük destekçilerinden olmuştur. Şeref Akdik'in ressamlık yeteneğini fark etmeleri onu bu yönde teşvik etmeleri ve ortaokul yıllarında Fransızca öğretmeni Hüsnü Bey'in resim derslerine girerek bu yoldaki sanat serüvenine ilk adımlarını atmasında önemli bir destekçidir. 1911 yılında Osmanlı Ressamlar Cemiyeti'nin resim yarışmasında ikincilik derecesi alması, 11 yaşındaki Şeref Akdik'in hevesini artırır. 1913-1914 yılları arasında Ressam Hoca Ali Rıza ve Ressam İbrahim Çallı ile tanışması iyice sanata bağlanma eğilimini gerçekleştirir. Yaşının küçük olmasına rağmen Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi ve Arkeoloji Müzesi Müdürlüğü'nü yapan Halil Ethem (Elhem) Bey sayesinde yaşı büyütülerek, 1915 yılında Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisine girmesi sağlanır. Burada Warnia, Ömer Adil ve Yağlıboya derslerinden hayranı olduğu hocası İbrahim Çallı'dan öğrenim görerek 1924 yılında eğitimini tamamlar. Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisinin "Avrupa Konkuru" adı altındaki yarışmayı kazanarak, Avrupa'da öğrenimini geliştirme hakkını elde eder. Paris'e giden Şeref Akdik, Academie Julian' da Prof. Albert Laurens ile çalışır. Çağdaşları arasında orada bulunan Ressam Büyük Galip Bey ile tanışır. Refik Epikman ile Almanya/ Münih'e giderek Ressam Ali Avni Çelebi ve Ressam Zeki Kocamemmi ile incelemelerde bulunur. Fransa Akademiler arası 'Portre' yarışmasından birincilik ödülü aldıktan sonra 16 Temmuz 1928 yılında yurda döner. Aynı yılın eylül ayında Müstakil ve Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği kurulur. Üyeleri Şeref Kamil Akdik, Refik Fazıl Epikman, Cevat Hamit Dereli, Mahmut Fehmi Cüda, Nurullah Cemal Berk, Hale Asaf, Ali Avni Çelebi, Ahmet Zeki Kocamemmi, Ratıp Aşır Acudoğu, Fahrettin Arkunlar ve aralarında heykeltıraş olan sanatçılardan Muhittin Sebati gibi sanatçılardan oluşur. Şeref Akdik'in Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi döneminden beri sanat çevresindeki en yakın arkadaşı Elif Naci'dir.

2.1.1. Ressam Şeref Akdik

12 Mayıs 1989 tarihinde İstanbul’da doğan Şeref Akdik, sanatkâr bir aileden gelmiş olması ve sosyal bir çevrenin sağladığı imkânlarla Türk Resim Sanatı içerisinde hak ettiği yeri almasında yardımcı olmuştur. Eğitim dönemlerinde ki azmi ve çalışma disiplini katıldığı yarışmalardaki başarısına yansımıştır. Doğaya olan tutkusu ve yurt sevgisini Anadolu’da tuvaline aktardığı birçok peyzajında görülür. Sağlam bir desen yeteneği olan yalnızca manzara resimleri değil, natürmort, figürlü kompozisyonlar, portre, otoportre, nü ve desen çalışmalarında başarılı eserler üretmiştir.

Hat çalışması ve heykel denemeleri olan sanatçının, hat sanatını yaşatmak için hem eğitim ve seminerleri vermiş, hem de kendi çalışmalarını üretmiştir.

Gültekin Elibal Ressam Şeref Akdik’i anlatırken:

“Görgünün, öğrenim basamaklarının çemberini zorlamış, üzerine verilen görevi, ödev saydığı çalışmaları zamanında tamamlamış olması yönünden, etkilemeyi, hareket noktasını bunlarla birliktelik kuracak biçimde çizerek kaydetmekle göturdüklerinin gücünü dönüşüştür toplamak amacını kavramış olarak görülebilir”⁶⁷ demiştir.

Eğitimci yönü ve çok yönlü kişiliğiyle hayatı boyunca hiç durmadan çalışan Şeref Akdik, birçok öğrenci yetiştirerek gelecek kuşaklara Türk Resim Sanatını aktarma yolunda büyük bir rol üstlenmiştir.

2.1.1.1. Şeref Akdik’in Sanat Anlayışı

Osmanlı İmparatorluğu’nun gerileme döneminde devleti içine sürüklendiği çöküşten kurtarmak üzere başlatılan, sosyal yapıyı güçlendirme gayretleri, kökleri tarihin derinliklerinde olan ve nesilden nesille aktararak devamlılığı sağlanan Türk sanat geleneği, batı sanat algıları karşısında gerilemeye başlar. Milli kültürümüze ait değer yargılarının ve estetik kabullerin gittikçe zayıfladığı böyle bir ortamda Avrupa’ya öğrenime gönderilen gençlerden biri de Şeref Akdik’tir. Ortamın bu olumsuz yanlarına

---

⁶⁷ Elibal a.g.e., s.18

rağmen içine doğduğu ailenin geleneksel sanatlarımızla barışık sosyal dokuyu oluşturmasının sağladığı kazanımla Şeref Akdik, kendi kişisel yeteneğiyle farklı ve özgün kalmayı başarmıştır. Teknik olarak Batı'nın izleyici ve izlenimci algısını kullansa da yerel ve milli konularda önemli eserler vermiştir⁶⁸.

Batı taklitçiliği, sosyal yapıyı güçlendirme gayretlerinin bir sonucu olarak asırlardır süregelen Türk sanat geleneğini içine çekerek eriyip yok olmasına sebep olmuştur. "... Bu devirde gençliğin tarihiyle, milli kültürü ile geçmişe ait değerlerle ilgisi kendiliğinden kesilmiştir... Kendi tarihinden ve kültür mirasından mahrum bir gençliğin her türlü zııırlığa yenilik diye sarılması" kaçınılmaz bir sonudur⁶⁹. Sonunu düşünemeyeceği yabancı bir kültürün kollarında uyanmak "Bireyin ilgisi eski dar çevresinden tüm evrene doğru genişlemiş ve hayatı anlamadığı bir sürü izlenimler, düşünceler ve montajlar yığını ile çevrilmiştir"⁷⁰.

Şeref Akdik, bu geçiş dönemine rağmen yabancı kültürün taklitçiliğine düşmeden, geleneksel kültürüne bağlı kalmış kendini özgün sanatına adanmıştır. Eserlerinde yabancı tekniklere de uzak kalmayan Şeref Akdik' in eserlerinde memleket dair bütün yaşanılanı duyguları hissedersiniz. Bu yüzdendir ki o gösterişe kaçmadan yalın bir anlatım sergilemiştir. Memleket konularını dönem arkadaşları arasında yalnızca işleyen, Şeref Akdik ve Elif Naci'dir diyebiliriz. Bugün eserleri müzeleri, özel koleksiyonları zenginleştirmektedir. Elif Naci Türk kadını, Türk tayyareciliği, Türk denizciliği, Anadolu, Kağı, Kemah Kalesi, Kütahya Çini İşleyen Kadınlar, Yeni Harfler, Atatürk Portreleri. Hatırladığım eserlerinden sadece bir kaçındır"⁷¹ diyerek Elif Naci Şeref Akdik'in resimlerinden bahseder..

---

⁶⁸ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.47-78.

⁶⁹ Peyami Safa, **Seçmeler**, İstanbul: Yağmur Yayınevi, 1976, s.279

⁷⁰ Adnan Turani, **Çağdaş Sanat Felsefesi**, İstanbul: Varlık Yayınevi, 1974, s.218

⁷¹ Elif Naci, "Resam Şeref Akdik İçin", **Sanat Çevresi Dergisi**, Ocak, (1985), s.33

Tablo 16: Şeref Akdik, Desen (Atatürk Desenlemesi), 1936.

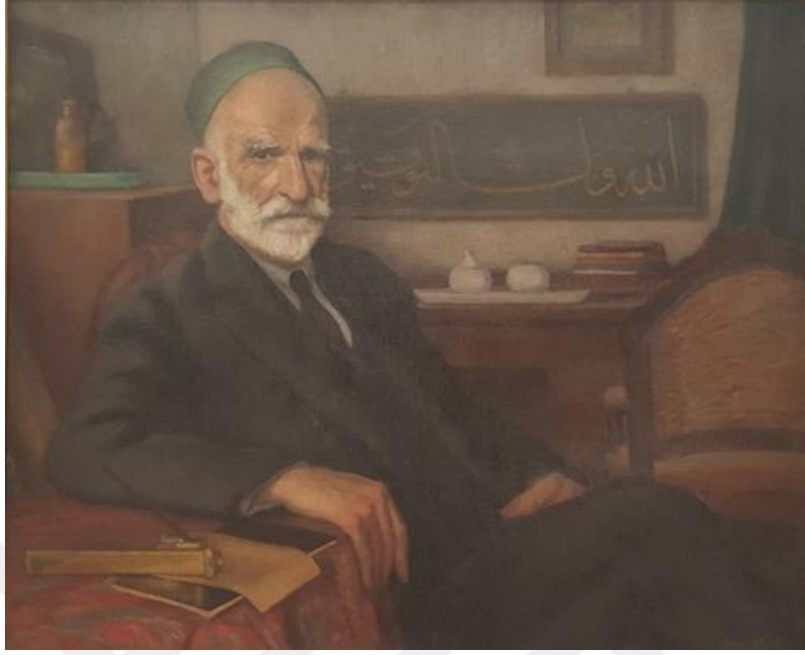
Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 122

Eserleri doğanın kopyasıymış gibi görünse de, derinlemesine incelendiğinde muhteşem bir gözlem yeteneğinin yanında yorum gücünü keşfedebilirsiniz. Şeref Akdik'in sanatı için yapılan yorumlar, dış faktörlere bağlılık ve ruhsuz taklitçilikle değil, yorum gücünün asaletine bağlanmalıdır. Malik Aksel yorumuise Şeref Akdik için, "Figür ve manzaralarında büyük bir sadelik ve sükûnet görülen Şeref Akdik' te olgun bir pentür⁷² zevki vardır. Cumhur Reisimizin satın almakla şereflendirdikleri hattat Kamil Akdik portresi pek mükemmel bir eserdir"⁷³ diye yorumda bulunur.

⁷² Pentür: resim sanatında boyanın, boyamanın ve fırça izlerinin ön plana geçtiği yaklaşım.

⁷³ Malik Aksel, (1942), "Üçüncü Devlet Resim Ve Heykel Sergisi", *Güzel Sanatlar Dergisi*, (4), s.23

Tablo 17: Şeref Akdik, Kamil Akdik Portresi, 1935⁷⁴.

Kaynak: Yasa-Yaman, a.g.e., 2012:237

Kamil Akdik Portresi, O günün mekânını, ışığını yansıtan dönem çizgilerindeki naifliğin göze çarptığı başarılı çalışmalarından biridir.

Şeref Akdik, doğaya ve vatan algısına o kadar gönülden bağlıdır ki bu o'nu belgesel-resmin ülkemizdeki en güçlü isimlerinden biri yapar. Doğadan çalışmalarıyla bir Pissarro, bir Monet, bir Sisley kadar ışığı başarı ile kullanmıştır. Portre ve psikolojik ağırlıklı figüratif resimlerinde bir Degas, bir Lotrek kadar güçlüdür. Onun basit bir natürmordunda bile bir içtenlik, bir alçak gönüllülük kendini gösterir⁷⁵.

O, alçak gönüllü bir memleket ressamı olmanın verdiği bilinçle bütün teknik zorlukları aşarak Geleneksel Türk Resmi ile günümüz Çağdaş Türk Resmi arasında bir köprü olmuştur. Bu köprünün temeli zengin bir memleket kültürüdür.

⁷⁴ TÜYB, 117.5x212.5cm. Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Çallı koridoru), Ulus/Ankara

⁷⁵ Sabahattin Ergi, (Haziran 1997), “Unutulmaması gereken Büyük Değerlerimizden Ressam Şeref Akdik’i Ölümünün 25. Yılında Hatırlayış”, **Sanat Çevresi Dergisi**, Sayı:224, s.5

Tablo 18: Şeref Akdik, Güller, 1948⁷⁶.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 105

Natürmordundaki sadelik ve incelik asil sanatından küçük kesitlerdendir. Soğuk ve sıcak renk bütünlüğüyle beraber tabloya sakin bir hava katan Şeref Akdik sanatındaki bu dengeyi sağlayabilmiştir. Şeref Akdik, eksilmeyen ve daima artan bir heyecan sahibidir. Şeref Akdik'in bütün his damarları sanat nurunun içindedir. O yalnız resim yapmıyor, tablosuna hissini, heyecanını da işliyor⁷⁷.

Eserlerindeki geleneksel çizgiyi Türk toplumuna sevdirmiş, milli mirasımızı karış karış daha değerli ve üstün kılmıştır. Kendi çağdaşları arasında yabancılaşma eğilimini en aza indirmiş ve taklitçiliği benimsememiştir. Bu eleştiriler Şeref Akdik 'in Türk Resim Sanatındaki yerini vurgular nitelikte ve gelecek kuşaklara görsel kaynak sağlamaktadır.

---

⁷⁶ TÜYB, M. Ali Dağpınar Koleksiyonu

⁷⁷ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.49

2.1.1.2. Şeref Akdik'in Tekniği

Şeref Akdik, izlenimci yönüyle ışık ve gölgeyi resimlerinde ihtiyaç olduğu kadar kullanarak dönemin çizgilerini içselleştirerek yansıtır. Sanatçı resimlerinde çok sert konturlar kullanmaz. Kompozisyonlarında kullandığı renkleri, nesnelere düşürdüğü ışık detayları nesnede eksiksiz yerini alır. Sanatçının çalışmalarında rengin çok önemli bir yeri olmasının yanında kompozisyon kurulumundaki birlik, bütünlük, çeşitli renk tonlamaları, güçlü desen anlayışı ve çizgi benzerliklerinin uyumlu devamlılığı görülür. Detaylı kara kalem desenlerinde bütün ayrıntılar irdelenmiş, ışık ve gölge dağılımları, tonlar arasındaki değer farklılıkları, büyük bir titizlikle tespit edilerek çizilmiştir.

Konuyla ilgili Gültekin Elibal'ın adı geçen eserinde Şeraf Akdik'in ağzından şu dizelere yer vermiştir:

“Yurt dışı cabaların ürünleri, geldim, götürdüklerimin gücünü devşirmeye”. Paris’te, kendi deyişyle girip çıkmadığı yer kalmayan, sergilere yetişemeyen, galeri ve müzelerle gönülden alışveriş içindedir. Akademi çalışmaları, ülkesindeki aile ocağı ve okul çatısının açık vermeyen, baskıdan uzak, olumlu destek ve yakınlığı kavramış içtenliğinde sağlam bir teknik ve görgüyü benimseyen sanatçı şaşmaz bir gözlemcidir. Ardından da işinde saygılı, sorumlu bir çalışma eğilimindedir. Sessiz, seçkin duyarlılığın kişisi ailesinde bulunduğu öğreten, değerlendiren güzelliği içinde çizilmiş niteliklerle bütünleşmiş, özgür ve bağımsız adımların yurt dışındaki ilk günlerinde yabancı ustalardan da yakınlık görmüştür. Paris düzenli çalışan, çok çalışan, işe saygılı bu genç ressamı Albert Lauvrens’in çok iyi not lamalarını vermekte gecikmez. Şeref Akdik’in bu yıllardaki desenlerinin yüzlercesini kaplayan defterler, sayfalar, portre taslak ve çıplaklarında, çok iyi el yazısı ustası tarafından haklı ve cömertçe verilir⁷⁸...

Sanatçının toplumda aktif hale geçebilmesi için teşkilatlı birliklerin kurulması şarttır. Mesleki birlikler toplumda sağladıkları güvenilirlik oranında destek bulacak ve sanatsal etkinlikler için daha verimli bir ortamı hazırlayacak yapılardır. Mesleki birlik ve teşkilatların çoğaltılarak güç oluşturulması sanatçıyı ekonomik ve kültürel alanda daha bağımsız ve üretken kılar.

Bu sebeple Şeref Akdik ressamlar arasında meslek dayanışması kurmak amacıyla 15 Temmuz 1929’da “Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin” de kurucuları arasında yer almış ve önemli çalışmalarda bulunmuştur⁷⁹.

⁷⁸ Elibal, a.g.e., s.20

⁷⁹ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.43

2.1.1.3. Üslup Gelişimi

“Şeref Akdik eserlerinde doğayı kopya eder gibi görünse de, bu ilk algıdan kurtulup onun sanatına daha yakından bakıldığında aslında doğa karşısında üstün bir gözlem ve yorum gücüyle özgün ürünler üretir”.

Talat Ülker ve diğer yazarlar adı geçen eserlerinde Şeref Akdik’in uslubuyla ilgili şu aktarımda bulunurlar:

Şeref Akdik’i çoğu resimlerinde geleneksel tekniğe bağlı göstermek doğrudur. Fakat geleneksel tekniği, biçiminde tanımlama veya üsluplaştırmaya yaklaşmadan nesneleri oldukları gibi tuvale yada herhangi bir malzeme yardımıyla başka bir yüzey üzerine aktarma olarak görmek haksızlıktır. Hele de bunu Şeref Akdik’in eserleri için ışık gölge oyunlarına bağlı bir tekrar yorumunu yapmak iki kere haksızlıktır. Şeref Akdik, doğadaki dış nesneleri kopya eder gibi görüldüğü halde gerçekte onları bambaşka kalıplarla ve üsluplaştırmalarla vermiştir. Dış görünümlere bağlı kalmakla beraber özellikle tek figür ve portrelerinde, 1928 ressamları arasında saygın bir yer alır⁸⁰.

Şeref Akdik’in eserleri estetik açıdan incelenirse anlık bir görüntü, bir çırpıda bitirilmiş gibi durur. Aslında uzun süren keskin bir gözlemin sonucu olarak ortaya çıkmış ve üretilmişlerdir. Çeşitli memleket manzaralarını konu alan peyzajlarında, zaman zaman bir Monet, bir Sisley, Degas ve bir Pissarro kadar duygulu ve kuvvetli olabilmektedir. Güneş ışığının bütün şiddeti ile yansıtıldığı Boğaziçi ve Orta Anadolu manzaralarında, özgün samimi, coşkulu, lirik bir kişiliğin ürünlerini ustaca veren sanatçı, cismi yok etmek yerine , sanatın ve hayatın doğal bir uzantısı olarak görme eğilimi Şeref Akdik’in sanatının önemli bir yönünü oluşturur. Doğrudan doğruya teknik ve mükemmellik formüle edilmiş anlatım şekillerinden yola çıkarak yaşadığı çevreyi resim sanatına konu yapmıştır⁸¹.

2.1.2. Eğitimci Şeref Akdik

Şeref Akdik, Paris ve diğer Avrupa ülkelerindeki eğitim kazanımları ve Paul Albert Laurens’in Atölyesindeki eğitim sürecini tamamladıktan sonra 16 Temmuz 1928 yılında Türkiye’ye döner. Kasım /Aralık ayında Ankara Etnografya Müzesi’nde ‘Genç Ressamlar Birliği’ adı altında açılan karma sergiye katılır ve ardından Resim Öğretmenliği dönemleri başlar.

---

⁸⁰ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.48-50

⁸¹ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.51

Oğuz Yuttadur o dönemleri şu şekilde aktarır:

Şeref Akdik, yurda dönüşünde ilk olarak Sivas Lisesi'ne tayin edilir. Fakat daha sonra İsmail Hakkı Baltacıoğlu ve Fuat Köprülü'nün yardımları ile Gazi Terbiye Enstitüsü'ne nakil olur. Burada öğrencilerine yurt dışında öğrendiği teknikleri öğretmeye çalışır ve onların yeni ufuklar açmasına yardımcı olur. Çevre ile doğayı iyi değerlendiren Akdik, katı ilmi kurallar ve mantık uğruna sevgiyi, hissi konulardaki insanlığı, hiçbir zaman kenara itmemiştir. Çünkü "Modelci", yozlaşmış bir anlayışın ve aktarmacıların Türk ressamını kendi toprağında kendisiyle yabancılaştıracağını, sanat hayatının erken yıllarında anlamıştı. Akdik, sanatta ferdilik ve genel arasındaki karşılıklı ilişkiyi doğru kavramakla beraber, daha o yıllarda düşüncenin özünün genellik olduğunu bilerek, sanatında somut gerçekçilik ile genelin kopmaz birliğini kurma ustalığını göstermekte gecikmeyecektir.

Duygu ve düşünceleri tabiat içinden koparıp alma eğilimi yerine, bu duyguları resmin içine giren tabii nesnelerle yaşatma isteği Akdik'te ağır basar.⁸²

Şeref Akdik'in Resim öğretmenliği yaptığı okullar sırasıyla şu şekildedir: 1928 Sivas lisesi Öğretmenliği, Gazi Terbiye Enstitüsü Resim Öğretmenliği, 1929 Ankara Erkek Lisesi Öğretmenliği, 1930 Ankara Musiki Muallim Mektebi Öğretmenliği, 1932 İstanbul Erkek Muallim Mektebi Öğretmenliği, 1933 Kadıköy Erkek Lisesi Öğretmenliği, 1934 Haydarpaşa Lisesi Öğretmenliği, 1948 İstanbul Öğretmen okulu Öğretmenliği, İstanbul Eğitim Enstitüsü Öğretmenliği, 1948 Haydarpaşa Lisesi Öğretmenliği, 1951 Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Öğretmenliği.

Şeref Akdik'in öğrencilerinden ressam Necdet Kalay hocasıyla birlikte geçirdiği öğrenim dönemini şu şekilde anlatır:

"Kış günlerinden biriydi. Moda caddesindeki bahçeli evinde tanışmıştık. Aydınlık yüzünü görünce ona hemen yakınlık duymuş bu dostluktan çok duygulanmıştım. İlk kez çalışmalarımı görmüş, seninle çalışacağız demişti"⁸³.

Yine ressam Necdet Kalay Hocası Şeref Akdik'i anlatırken:

Hoca talebe yaklaşımının, zaman geçirdikçe baba oğula dönüşmesi, örnek bir kişilik olarak, doğayı, yaşamayı, insanı ve resmi sevdirek bizlere bu yolda sanat ışığı oldu demiştir.

⁸² Oğuz Yurtadur, (2012), "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Yurt Dışına Gönderilen Ressamların Türk Resim Eğitimine Etkileri", **İdil dergisi**, Sayı: 5, s.374

⁸³ Elibal a.g.e., s.63

Hocasını şu övgü dolu sözcüklerle tanımlamaya çalışır Necdet Kalay:

“Sağlam tekniği, titiz ve duyarlı fırçası vardı ve hastalığının en kritik günlerinde bile paletini elinden bırakmadı. Sanatını, öğretmeyi kimseden kıskanmadı, kendinden vermeyi bildi. Yetenekleri ilerleten çaba ve yapıcı tenkitleri, yardımları, tevazuu, kin tutmayan kişiliğiyle örnekti”⁸⁴

Şeref Akdik, Resim öğretmenliğinin yanında, 1960’lı yıllardan sonra ağırlıklı olarak hat sanatı üzerine dersler ve eğitim seminerleri vermiştir.

2.1.3. Hattat Şeref Akdik

Şeref Akdik ressamlığının yanı sıra, baba mesleği olan hat⁸⁵ sanatından örnekler vermiştir. Onun hat sanatındaki ustalığı birçok koleksiyonu süslemektedir.

Türk Resim Sanatı sadece resme dayandırmak yerine Hat sanatının türk resim Sanatında önemli bir yeri olduğu görülür.

Şeref Akdik’in babası Ahmed Kamil Akdik, cemaziyelevvel 1278/292da yani günümüz takvimiyle (Kasım 1861)’de bu günkü Mimar Sinan Üniversitesi’nin (eski Devlet Güzel Sanatlar Akademisi) tam karşısında bulunan ve sonradan yanan küçük bir evde İstanbul’un Fındıklı semtinde dünyaya gelmiştir... İlk tahsilini yaptığı Zeyrek’te Çukur Çeşme’de Saliha Sulta Mektebinde yazı hocası Süleyman Efendi’den hat öğrenmeye başlar.

Ahmed Kamil Akdik, yazıda ilk hocasının attığı temeller üstüne, bu yeni ve benzersiz üstadı Sami Efendi’nin inşa ettiği ustalık eğilimini özenle tamamlamıştır⁸⁶.

23 yaşından sonra büyük çaplı eserlere imza atan baba Ahmet Kamil Akdik, eğitimci yönüyle de adından sıkça söz ettirir. Oğlu Şeref Akdik’e de bu sanatı ince

⁸⁴ Elibal a.g.e., s.64

⁸⁵ Hat: “Sözlükte “yazmak, çizmek, kazmak, alamet koymak” anlamlarındaki Arapça hatt masterından türeyen hat kelimesi, terim itibarıyla “Arap yazısını estetik ölçülere bağlı kalarak güzel bir şekilde yazma sanatı” anlamında kullanılmıştır”.

⁸⁶ Talat Ülker ve diğerleri (2014b), **Reisülhattatin Ahmed Kamil Akdik, Hayatı-Sanatı-Eserleri**, Gümüşhane, T.C. Gümüşhane Valiliği Yayınları:17 s.38

detayına kadar aşılarmıştır ki Şeref Akdik, hat sanatına fazlasıyla sahip çıkmıştır. Şeref Akdik yaptığı bir konuşmada:

“Geçen Eylül ayında Sanat Tenkitçileri Toplantısı için şehrimize gelmiş Garplı misafirlerimiz, Türk’ün resmini aramışlar ve göremediklerinden bahsetmişlerdir. Türk’ün resmi minyatürden ziyade, tezyinatı ile beraber memleketimizin her tarafında gözlerimizin önüne serilmiş olan ve asırlardan beri camilerimizi, türbelerimizi, sebillerimizi, çeşmelerimizi, birçok büyük binalarımızı hanlarımızı süsleyen yazılarımızdır. Bu yazılar mimarimizde Avrupa memleketlerinin binalarındaki freskin yerini tutmuş ve mimarimize hususiyet, ulûhiyet vermiş, yeni Garp memleketlerinin resme, tabloya verdiği kıymet gibi, saraylarımızı ve evlerimizi de süslemiştir”⁸⁷.

Türk hat sanatına gönül vermiş olan Şeref Akdik, milli kültür ve değerlerimize dört elle sarılmış ve her an savunmasını yapmıştır. Bu anlamda Türk Sanatına katkıları oldukça büyüktür. Şeref Akdik birkaç heykel denemesinde de bulunmuştur.

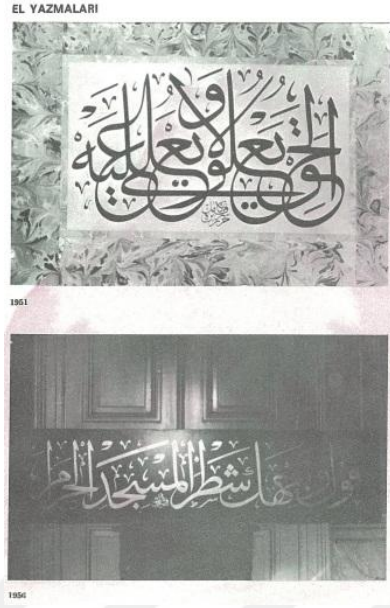
Tablo 19: Şeref Akdik, 3 adet Levha, t. y.

Kaynak: (Tablo 80) <http://www.artnet.com/artistsseref-akdikpast-auction-results> (04.01.2016)

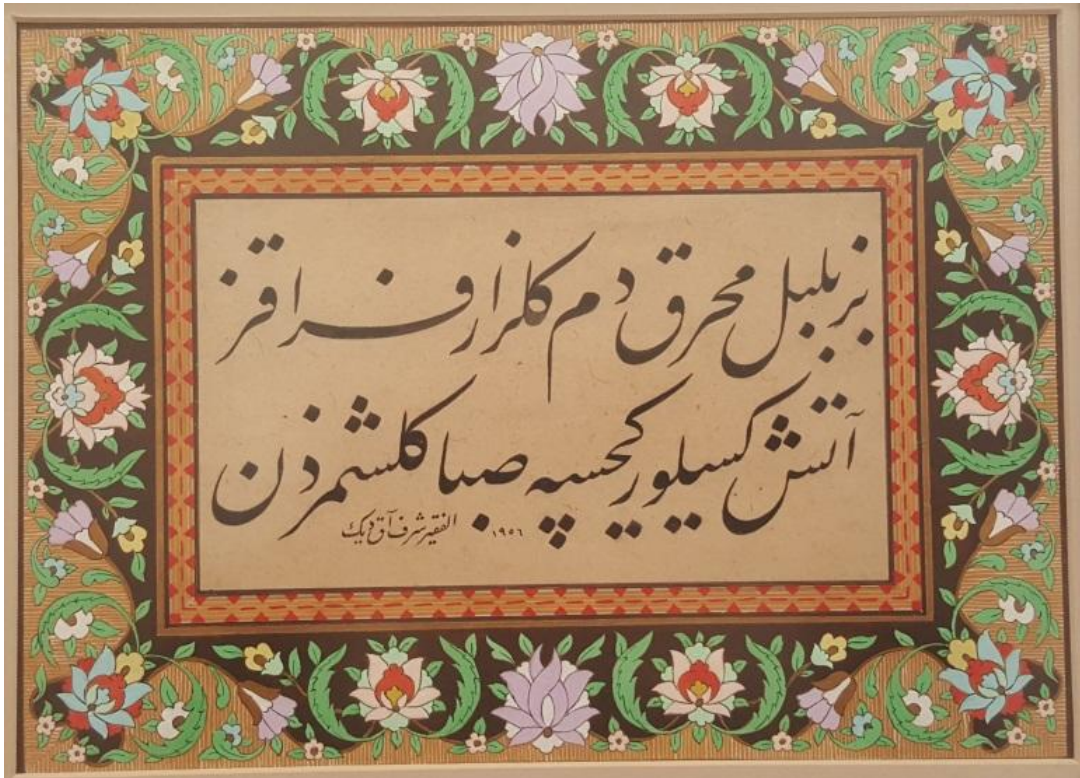
⁸⁷ Altıntaş, a.g.e. s.71-75

Tablo 20: Şeref Akdik, El Yazmaları, 1951.

Kaynak: (Tablo 81) Elibal, a.g.e., s.144

Tablo 21: Hat: Şeref Akdik, Tezhip: Ömer Faruk Atabek, t. y.

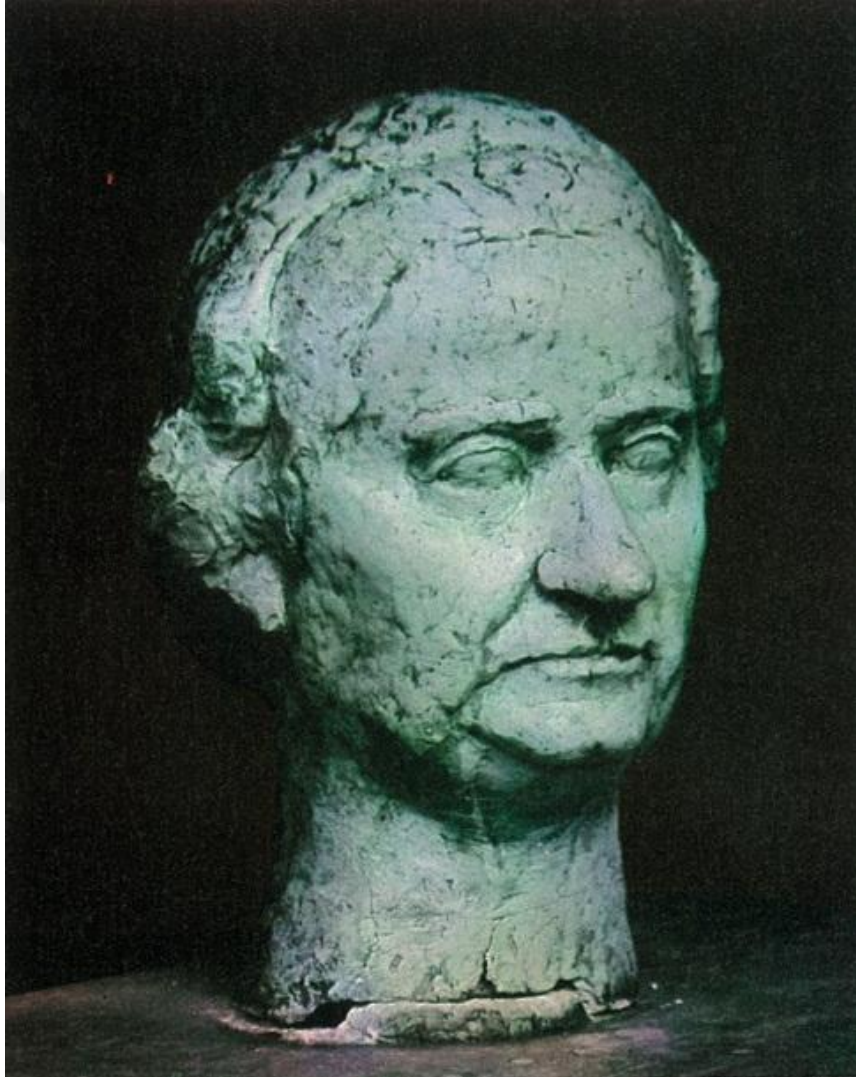

Kaynak: Ankara Rasim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu, Ankara, (12.06.2015)

2.1.4. Heykeltıraş Şeref Akdik

Heykel konusunda çok fazla çalışması bulunmamaktadır. Küçük boyutlarda özellikle büst şeklinde olan eserlerinde portrelerindeki aynı hassasiyeti göstermiş, estetik formlardan kaçınmamıştır.

Tablo 22: Şeref Akdik, Büst (Sara Akdik), 1937⁸⁸.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 93

---

⁸⁸ Alçı

2.2. Şeref Akdik'in Açtığı Sergiler

1928 yılı ortaların Muhiddin Sebati Ataman, Mahmut Cüda, Cevat Dereli Refik Ekipman ile Ankara Etnografya Müzesi'nde "Genç Ressamlar Birliği" adıyla açılan karma sergiye katılır. 1928'den itibaren Müstakil Ressamların açtıkları sergide kendilerine empoze eden sanatkarlar arasında başta gelenler Şeref Akdik, Refik Ekipman, Mahmut Cüda, Cevat Dereli, Turgut Zaim gibi sanatkarlardır. Bunlardan bilhassa Şeref Akdik ve Mahmut Cüda Realist ressamlardır.

1929 yılında "Genç Ressamlar ve Heykeltıraşlar" sergisine katılır. Ek görev olarak Ankara Erkek Lisesi Resim Öğretmenliğini de yürütmeye başlar. "Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliğinin kuruluş çalışmalarına katılır.

1930 yılında Ankara Musiki Muallim Mektebi görevini de üstlenir. Gazi Terbiye Enstitüsü Resim Dershanesinde Atatürk ile tanışıp resim sanatı üzerine bir sohbeti paylaşma fırsatını yakalar.

1932 yılında Ankara Halkevi'nde ilk kişisel sergisini açar. Aynı yıl İstanbul Erkek Muallim Mektebi resim öğretmenliğine atanır. 1933 yılında Kadıköy erkek lisesi öğretmenliği görevini yürütür. Bu yılın Ekim ayında Ankara Birinci İnkılap Sergisi'ne katılır. 1934 yılında ek görev olarak Haydar Paşa Lisesi Resim Öğretmenliği görevini üstlenir. 1935 yılında Ankara İkinci İnkılap Sergisi'ne katılır.

1937 yılında Samsun ve Zonguldak illerinde Halkevi Salonu'nda açılan Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği sergilerine katılır. Belgrat'ta düzenlenen karma Türk Sergilemesi 'ne dört eserle katkı sunar. 1938 yılında Ankara Sergievi'nde açılan Birinci Devlet Resim ve Heykel sergisine katılır. 1939 yılında California'da 79 ülkenin ünlü ressamlarının eserlerinden oluşan sergide "Pazardan Dönüş Bir Köylü Kızı" adlı eseriyle üzerine adının işlendiği bir madalyayla ödüllendirilir.

1940 yılında döneminin hükümeti tarafından yurt içi gezisine gönderilen on ressamdan biri olarak İçel'e gider. Burada birbirinden güzel on eser üretir. Kadıköy

Halkevi'nde, Güzel Sanatlar Birliği adına açılmasına öncülük ettiği sergiye eserlerini katar⁸⁹.

1941 yılının 24 Temmuz'unda babası ve ilk öğretmeni Reisülhattatin Hacı Kamil Akdik vefat eder. Babasının mezar kitabesini yazar. Aynı yıl İkinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde "Genç Kız ve Saksı" adlı eserlerini sergiler.

1942 yılında Ankara Sergievinde açılan CHP resim sergisinde İçel'de yaptığı on eseri sergilenir. 1943 yılında yurt içi gezisi görevi ile Erzincan'a gider. Erzincan'da eserler ürettikten sonra doğduğu memleketi Gümüşhane'ye gider. Gümüşhane'de de eserler üreten sanatkârların Gümüşhane de geçirdiği günlerde kendisiyle tanışanlarla uzun yıllar dostlukları devam eder.

1944 yılında Haşmet Akal ve Nejat Aziz Kansu ile birlikte Kadıköy Halkevi'nde karma sergi düzenler. Aynı yıl CHP Yurt Gezisi Sergisi'nde Erzincan ve Gümüşhane'de ürettiği eserleri sergiler.

1945 yılında VII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde "Küçük Binici" adlı yağlıboya tablosuyla birincilik ödülü alır.

1946 yılında Unesco'nun Paris'te düzenlediği Uluslararası Modern Sanat Galerisi'ndeki Türk Resim Sergisi'ne katılır. Bu sergiye katılan Türk ressamlarının yapıtlarının aynı yılın Kasım ayında İstanbul Dekorasyon Mağazasında eserleri sergilenir.

1947 yılında düzenlenen ve VIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisinde "Portre", "Sivas'tan" ve "Ayvalar" adlı yapıtlarıyla beğenilir. Aynı yıl Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi'nin 24. Ankara ve 31. Galatasaray Sergilerinde "Yeşil Ceketli Portre", "Küfeci Çocuk", "Şakayıklar", "Erzincan'da Harman", "Kalamış'tan", "Deniz Kenarında Kız" adlı yağlıboya çeşitlemesiyle ürünlerini sunar.

1948 yılında, önce İstanbul Öğretmen Lisesi Resim Öğretmenliği görevini, takip eden aylarda ise İstanbul Eğitim Enstitüsü ve Haydar Paşa Lisesi Resim Öğretmenliği

---

⁸⁹ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.27-37

görevlerini üstlenir. Aynı yıl Unesco'nun düzenlediği Amsterdam Exposition National Turgue sergisine bir portre ile katılır⁹⁰.

1949 yılında Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi'nin Ankara 26. Sergisine dördü Bursa'ya ait yedi yağlıboya tablo ile katılır.

1950 yılında Ankara Sergievi Salonunda XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde Bursa ile ilgili çalışmalarını sergiler. Aynı yıl Haydar Paşa Lisesi'nden bir grup arkadaşı ile Halep, Şam, Beyrut ve Trablus'a düzenlenen geziye katılır. Gene aynı yıl Napoli, Roma, Assizi, Padua, Floransa, Venedik, Milano, Paris ve Marsilya'yı kapsayan bir araştırma ve inceleme seyahati gerçekleştirir. Aynı yılın Ekim ayında Atina Parnassos Resim Galerisi'nde Sanat Dostları Cemiyeti'nin karma sergisine katılır.

1951 yılında İtalya ve Fransa'yı kapsayan bir araştırma ve inceleme seyahati gerçekleştirir. Aynı yıl Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde öğretmenlik görevine atanır. Bu okulda resim derslerinin yanı sıra özellikle hat sanatı konusunda babasından miras kalan birikimini ve bilgilerini aktarır.

1953 yılının bütün yaz mevsimi boyunca Fransa, İtalya, İspanya ve İngiltere'yi dolaşarak Müzeleri Galerileri inceler. İngiliz arkadaşı Mr.Lake'nin konuğu olarak İngiltere de portreler çalışır.

1954 yılında eşi Prof. Dr. Sara Akdik ile Napoli, Roma, Floransa, Venedik, Paris ve Marsilya'yı dolaşarak çok sayıda portre ve desen üretir.

1955 yılında ABD New Jersey'de Fairleigh Dickinson College'de yirmi sekiz eserden oluşan bir özel sergi açar. Aynı yıl hat sanatı çeşitli 'konterans'lar çalışır.

1956 yılında Ankara Sergievin 'de TBMM tarafından düzenlenen Vilayet Tabloları Sergisi'ne "Kütahya Kalesi" adlı eseriyle katılır. Erdek ve Akçakoca da çalışmalar gerçekleştirir.

---

⁹⁰ Altıntaş, a.g.e. s.118

1957 yılında İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi'nde altmışaltı eserini sergiler⁹¹.

1958 yılında evinde yaptırdığı tadilatla oluşturduğu Atölye'sini açar. Öğrencileriyle özel dersler yürütmeye başlar. Kütahya'ya giderek yurt görüntüleri çalışmalarını sürdürür.

1958 yılında Kadıköy Gençlik Kitapevi Salonu'nda öğrencileri Türkan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay ile birlikte bir karma sergi açar.

1960 yılında İstanbul Amerikan Haberler servisi salonlarında otuz iki eseriyle Türkan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay ile birlikte bir karma sergiye katılır. Aynı yıl Türkan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay, Celal Üzmen ve Zeki Yazanlar ile birlikte Kadıköy Gençlik Kitapevi Salonu'nda Karma sergi oluşturur.

1961 yılında İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi'nde Türkan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay ile birlikte oluşturdukları karma sergiye yirmi yedi eserini katar. Aynı sergiyi Kadıköy Gençlik Kitapevi Salonu'nda da düzenler.

1965 yılında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nden emekliye ayrılışı nedeniyle Akademi Salonlarında özel bir törenle birlikte Şeref Akdik'in seksen yedi eserinden oluşan retrospektif bir sergi açılır. Aynı yıl "Cini Yapanlar" ve "İncir Toplayanlar" adlı eseriyle 26. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne katılır.

1966 yılında 27. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde "Yargıçlar Kurulu" üyeliği yapar.

1967 yılında Kütahya Sanat Galerisi'nde düzenlenen karma sergiye "Kütahya" konulu eseriyle katılır.

---

⁹¹ Elibal a.g.e., s.74-75

1968, 1970, 1971 yıllarında Harbiye Modern Galerisi’de kişisel sergi Açar. 1971 yılında Ankara’da Milli Eğitim Bakanlığı Güzel Sanatlar Galerisi’nde düzenlenen Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi’nin 48. Sergisine katılır⁹².

1972 yılında 33. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’ne “İstanbul” isimli eseriyle katılır. 1972 yılının 20 Haziran günü Vefat eder. 23 Haziran’da Karacaahmet Mezarlığı’na defnedilir⁹³.

2.2.1. Kronolojik Olarak Sergileri

2.2.1.1. Kişisel Sergileri

- 1932 İlk Kişisel Sergisi Ankara Halkevi
- 1955 New Jersey, Fairleigh Dickinson College’da Kişisel Sergi
- 1957 İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi, Retrospektif Sergisi
- 1965 Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Salonları, Retrospektif Sergisi
- 1968 Harbiye Modern Galerisi, Kişisel Sergi
- 1970 Harbiye Modern Galerisi, Kişisel Sergi
- 1971 Harbiye Modern Galerisi, Kişisel Sergi

2.2.1.2. Karma Sergileri

- 1928 Ankara Etnografya Müzesi, Genç Ressamlar Birliği, Karma Sergisi
- 1933 1. İnkılap Sergisi Ankara
- 1934 2. İnkılap Sergisi Ankara
- 1935 3. İnkılap Sergisi Ankara
- 1937 Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği Rusya ve Yugoslavya/Belgrad
- Karma Türk Sergisi
- 1938 1. Devlet Resim ve Heykel Sergisi

⁹² Elibal, Gültekin (Haziran 1997), “Ressam Şeref Akdik Üzerine”, *Sanat Çevresi Dergisi*, (224), İstanbul, s.15-16

⁹³ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.41

- 1940 Güzel Sanatlar Birliği Sergisi
- 1941 3. Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1942 CHP Resim Sergisi
- 1944 Kadıköy Halkevi Karma Resim Sergisi
- 1945 7. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Ankara
- 1946 Paris, UNESCO Uluslararası Modern sanatlar Galerisi Sergisi
- 1947 8. Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1949 Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi, Ankara 26. Sergisi
- 1950 11. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, Atina Parnassos Resim Galerisi, Karma
- Sergisi
- 1956 Vilayet Tabloları Sergisi, Ankara
- 1959 Kadıköy Gençlik Kitapevi, Karma Sergi
- 1960 İstanbul Amerikan Haberler Servisi, Karma Sergisi, Kadıköy Gençlik Kitapevi, Karma Sergi
- 1961 İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi, Karma Sergi, Kadıköy Gençlik Kitapevi, Karma Sergi
- 1965 26. Devlet Resim ve Heykel Sergisi
- 1967 Kütahya Sanat Galerisi, Karma Sergisi
- 1971 MEB. Güzel Sanatlar Galerisi, Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi, 48. Sergi,
- 1972 33. Devlet Resim ve Heykel Sergisi, GSB. 55. İstanbul, 49. Ankara Sergileri⁹⁴.

2.3. Şeref Akdik Kronolojisi

- 1899** 12 Haziran ‘‘30 Mayıs 1315’’, Fatih’te doğdu, ilk ve orta öğrenimini Fatih Merkez Rüştîyesin’ de bitirdi.
- 1907** İlk boya kutusunu amcası Lütfü Bey’den aldı.
- 1911** Osmanlı Ressamlar Cemiyeti’nin bir Yarışmasında ikincilik ödülü.
- 1913** Ressam Hoca Ali Rıza Bey ile tanıştı.

⁹⁴ <http://akproje.org/madde/457-seref-akdik.html>, 17 Haziran 2013, (18.01.2016)

- 1914** Ressam Çallı İbrahim Bey ile tanıştı.
- 1915** Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'ne girdi ve Warnia, Ömer Adil Bey, Çallı İbrahim'den öğrenim gördü.
- 1916** 'Edirnekapi mezarlıklarında', 'sabah ', Deniz banyosu', ' Süleymaniye Cami Avlusu' ve altı poşat... çalışmalarını tamamladı ve Türk Ressamlar Sergisi'ne katıldı.
- 1917** ...31 Mayıs, Fatih'teki evleri yandı.
- 1920** 'Yakacık'tan', 'Karda çocuklar ', 'Beyazıt camii', ' Şehzade camii ', ' Fatih camii ', üç portre ve iki poşat çalıştı.
- 1921** 11 Ağustos, sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nde yine birincilik aldı, 'Bayram', bir portre ve üç ayrı ' Peyzaj ' yaptı, Galatasaray Yurdu Sergisi'ne, henüz öğrenci iken, katıldı.
- 1924** Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'ni bitirdi, 21 Mayıs, altı ay kadar Gazi Osman Paşa Lisesi Öğretmenliği.
- 1925** Ocak sonuna kadar Ressam Çallı İbrahim ile çalıştı, ' Matbuat Cemiyeti' Babıali, bir 'Grup' resim sergisine katıldı. Devlet tarafından, yapılan yarışma sınavını kazanarak, öğrenimini geliştirmek için Paris'e gitti.
- 1926** Paris, Academie Julian/Prof. Albert Laurens ile çalıştı, Ressam Büyük Galip Bey ile tanıştı, Fransız Akademiler arası 'Portre' yarışmasında birincilik ödülü kazandı. Ressam Refik Epikman ile Münih' e giderek Ressam Ali Avni Çelebi ve Ressam Zeki Kocamemmi' yle ilinti kurup, incelemelerde bulundu. Ressam E. Manet'nin 'Olympia' eserinin kopyasını yaparak Paris'te bir özel koleksiyona armağan etti.
- 1927** Cluny müzesi', 'Nice Limanı', ' üç tane 'Seine Nehri', 'Sonbaharda Notre Dame', 'Yağmurlu Havada Notre Dame ', üç tane 'Lüksemburg Bahçesi' ve yüzlerce desen çalıştı.
- 1928** 16 Temmuz, yurda döndü. Kasım/Aralık, Muhittin Sebati Ataman, Mahmut Cüda, Cevat Dereli, Refik Epikman... ile Ankara Etnografya Müzesi'nde 'Genç Ressamlar Birliği' adı ile açılan Karma sergiye katıldı. Gazi Terbiye Enstitüsü Resim Öğretmenliği.
- 1929** 15 Nisan, 'Genç Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği' sergisine eser verdi. 31 Ağustos, ayrıca ve ek olarak Ankara Erkek Lisesi Öğretmenliği, 19 Eylül, Prof. Dr. H. Sara Erel ile evlendi (Nikah, 9 Eylül), Müstakil Ressamlar ve

- Heykeltraşlar Birliği'kuruluş çalışmalarında bulundu, 1.00 x 0.70cm boyutlarındaki 'Atatürk' portresini yaptı,
- 1930** 3 Ekim/Kasım, ek olarak, Ankara Musiki Muallim Mektebi Öğretmenliği, 'Halk Dershanesi' ya da 'Harf İnkılabı/Millet Mektebi' yağlıboya düzenlemesini bitirdi, Atatürk ile Gazi Terbiye Enstitüsü resim dershanesinde tanışıp, resim üzerine görüştü.
- 1931** 'Kağı' adlamasındaki çalışmalarının ilkinin gerçekleştirdi.
- 1932** 22 Haziran/5 Temmuz, Ankara Halkevi'nde ilk kişisel sergisini açtı, 1 Eylül, İstanbul Erkek Muallim Mektebi öğretmenliği.
- 1933** 1 Eylül, Kadıköy Erkek Lisesi öğretmenliği, Ekim, Ankara, Birinci İnkılap sergisine katıldı, 'Atatürk ve Türk tarih Kurumu Arkeoloji çalışmaları' yağlıboyasını tamamladı.
- 1934** 11 Eylül, ek olarak, Haydarpaşa Lisesi öğretmenliği, Ekim Ankara, İkinci İnkılap Sergisi'ne katıldı, 1.80x 1.40 cm boyutlu ' Atatürk Telgraf Başında' yağlıboya düzenlemesini bitirdi. 1 Aralık/ 30 Mayıs 1955 arası, Haydarpaşa Lisesi Müdür Muavinliği görevini sürdürdü.
- 1935** 'Mektebe Kayıt' yağlıboyasını tamamladı. Ekim, Ankara, Üçüncü İnkılap Sergisi'ne katıldı.
- 1936** "Köylüler Resim Elişi Dersinde" adlı eseri ile 300x250 boyutlu " Muzaffer Ordumuzun Çanakkale'ye Girişi" yağlıboya resmini tamamladı.
- 1937** Samsun Halkevi salonunda açılan ' Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği' Sergisi'ne katıldı. Salah Cimcoz ve Selim Nüzhet Gerçek Yönetimindeki Rusya ve Yugoslavya/Belgrad'daki Karma Türk Sergilemesi'ne dört eserle katıldı.
- 1938** 31 Ekim, Ankara Sergievinde açılan 'Birinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi'ne katıldı.
- 1939** California/San Francisco'da 79 ülkenin ünlü ressamlarından oluşan sergide 'Pazar'dan Dönüş', ' Bir köylü Kız' eseri ile, bir madalya ile ödüllendirildi.
- 1940** Yurt içi gezileri kapsamında İçel'e giderek burada on eser yaptı. Kadıköy Halkevi'nde ' Güzel Sanatlar birliği üyesi olarak bir serginin açılışını sağlayıp, eserlerini sergiledi. 0.65 x 0.50cm boyutlu 'Atatürk' portresi yaptı.

- 1941** 24 Temmuz, Babası Reisülhattatin Kamil Akdik vefat etti ve Eyüp Sultan Mezarlığı'na gömüldü(1862). III. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde 'Genç Kız ve Saka' eserini sergiledi.
- 1942** 22 Şubat, Ankara Sergievin'de "CHP Resim Sergisi" nde İçel'de yaptığı resimleri sergiledi.
- 1943** Bir siyasi partinin yurtiçi gezi uygulamasında Erzincan'a gitti ve burada ona yakın eser yaptı.
- 1944** Şubat, Kadıköy Halkevi'nde Ressam Haşmet Akal, Nejat Aziz Kansu ile bir karma sergiyi gerçekleştirdi. 2.50 x 1.70cm boyutlarındaki 'Erzincanlı Dertli İhtiyarlar' eseri ve bunun ödüllенmesi, 1943 yılında Erzincan'da yaptığı eserleri sergiledi.
- 1945** 15 Ekim, VII. Devlet Resim ve Heykel, Ankara Sergilenmesinde 'Küçük Binici' yağlıboyasıyla Resim Birincilik Ödülü'nü aldı.
- 1946** Ekim, UNESCO'nun Paris'te düzenlediği Uluslararası Modern Sanat Galerisindeki Sergisine Katıldı. Serginin Kasım, UNESCO'NUN Paris'te düzenlediği ve Uluslararası Modern Sanat Galerisi'ndeki sergiye katılan Türk Ressamlarının eserlerinin 'İstanbul Dekorasyon Mağazası'ndaki sergilemesine katıldı.
- 1947** 2 Ocak/2Şubat, Sekizinci Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde 'Portre', 'Sivas'tan ' ve 'Ayvalar' la ilgiyi topladı. Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi'nin 24. Ankara ve 31. Galatasaray sergilerinde 'Yeşil Ceketli Portre', 'Küfeci çocuk, Portre', 'Şakayıklar', 'Erzincan'da Harman', 'Kalamış'tan', Deniz kenarındaki Kız' yağlıboyalarıyla sergiye katıldı.
- 1948** 19 Ocak, İstanbul Öğretmen Okulu öğretmenliği, UNESCO, Amsterdam Exsposition National Turque Sergisi'ne bir portre ile katıldı. 22 Ağustos, İstanbul Eğitim Enstitüsü öğretmenliği. 11 Aralık, Haydarpaşa Lisesi öğretmenliği.
- 1949** 'Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi' Ankara 26. Sergisi'ne dördü Bursa'ya ait yedi yağlıboya çalışmasıyla katıldı.
- 1950** XI. Devlet Resim ve Heykel Sergisi'nde de, Ankara Sergievi Salonu, 15 Nisan/15 Mayıs, 'Bursa' ile ilgili çalışmalarını sergiledi. Haydarpaşa Lisesi'nden bir arkadaş grubu ile Suriye, Halep, Şam, Beyrut, Trablus'a yolculuk yaptı. Temmuz, Ağustos, Eylül, Napoli, Roma, Assizi Padua,

- Floransa, Venedik, Milano, Paris ve Marsilya’ da araştırma gezisi yaptı. 19 Ekim, Atina Parnassos Resim Galerisi’nde Sanat Dostları Cemiyeti’nin Karma Sergisi’ne katıldı.
- 1951** Temmuz, Ağustos, Fransa, Paris, İtalya yolculuğunun yenisini gerçekleştirdi. 3 Eylül, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi öğretmenliği’ ne atandı. Özellikle ‘ Hat Sanatı’ üzerinde durup, dersler verdi.
- 1953** Bütün bir yaz boyu, Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere’yi dolaştı; İspanya’daki müzeler, Londra’daki baş eserleri inceledi, İngiliz dostu Mr. Lake’ in misafiri olarak portreler yaptı. ‘Hastane’ ve ‘Görünüler’ oluşturdu.
- 1954** Karısı Prof. Dr. Sara Akdik ile Napoli, Roma, Floransa Venedik, Paris ve Marsilya’yı dolaştı; bol bol portre, desenlemeleri gerçekleştirdi.
- 1955** Şubat, ABD ilgilerinin istek, çağrısı üzerine New Jersey, Fairleigh Dickinson College’de yirmi sekiz eserden kurulu özel bir sergi açtı. ‘Hat Sanatı’ üzerine çeşitli ‘konferanslar vererek bu alandaki çalışmalarını yoğunlaştırdı. ‘Çinici Kızlar’ yağlıboyasını tamamladı. Burdur’a giderek Çalışmalar sürdürdü.
- 1956** 5/15 Mayıs, ‘Vilayet Tabloları Sergisi’, Ankara Sergievi. T.B.M.M tarafından düzenlenen Sergiye 144 sıra numaralı, ‘Kütahya Kalesi’ eseriyle katıldı. Erdek, Akçakoca’da çalışmalar yaptı.
- 1957** 15/29 Ekim İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi’nde altmışaltı eserini sergiledi (Retrospektif)
- 1958** Moda’da oturduğu evindeki değişikliklerle ‘Atölye’ sini açarak öğrenciler ile özel derslerini yürütmeye başladı. Kütahya’da çeşitli resimler yaptı.
- 1959** Kadıköy ‘Gençlik Kitabevi Salonu’nda Türkan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay ile bir karma sergi yaptı. Amasra’dan çeşitli resimler yaparak resmini zenginleştirdi.
- 1960** Mayıs, Otuz iki eseri ile İstanbul Amerikan Haberler Servisi Salonlarında Türkhan Başpınar, Feridun Ertaş, Necdet Kalay, Karma Sergisi’ni açtı. 7/23 Kasım, Kadıköy, Gençlik Kitabevi’ salonunda Celal Uzmen, Feridun Ertaş, Necdet Kalay, Türkhan Başpınar, Zeki Yazarlar ile bir Karma Sergi’ yi oluşturdu.
- 1961** 16 Aralık, İstanbul Belediyesi Beyoğlu Şehir Galerisi’nde Türkhan Başpınar, Feridun Ertaş ve Necdet Kalay ile oluşan Karma Sergi’ ye Yirmi yedi eseriyle

katıldı. Kadıköy ‘ Gençlik Kitabevi’ Salonu’nda aynı öğrencileriyle bir Karma Sergi açtı.

- 1965** 13 Ocak, (7.XII.1964) Devlet Güzel Sanatlar Akademisi salonlarında özel bir törenle seksen yedi eserden kurulu Retrospektif sergisi açıldı. 1.16 x 0.90 boyutlu ‘Çini Yapanlar’ ve 1.00 x 0.73 boyutlu ‘İncir Toplayanlar’ düzenlemeleri ve 26. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde yer aldı.
- 1966** 27. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nde Yargıcılar Kurulu Üyeliği Görevinde bulundu.
- 1967** 1.30 x 0.88 cm boyutlu ‘Eski Kütahyalı Kıyafeti’ düzenlemesi. 6 Eylül, Kütahya Sanat Galerisi’ndeki Karma Sergi’ ye katıldı.
- 1968** 27 Nisan, Harbiye ‘ Modern Galerî’de şahsi bir sergi açtı.
- 1969** 1.02 x 0.66 boyutlu ‘Sonbahar’ yağlıboya düzenlemesi.
- 1970** 4 Nisan, Harbiye ‘Modern Galerî’de şahsi sergi geleneğini sürdürdü.
- 1971** 15/28 Şubat, Ankara Milli Eğitim Bakanlığı ‘Güzel Sanatlar Galerisi’nde ‘Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi’nin 48. Sergisi’ne katıldı. 1 Mayıs, ‘Harbiye modern Galerî’de Şahsi bir sergi daha açtı.
- 1972** XXXIII. Devlet Resim ve Heykel Sergisi’ne 0.65 x 0.54 ebadında ‘İstanbul’ eseri ile katıldı. 20 Haziran günü sabahı vefat etti ve 23 Haziran’da Karacaahmet Mezarlığı’na gömüldü. 1 Aralık, ‘Güzel Sanatlar Birliği Resim Şubesi’nin 55’nci İstanbul ve 49’ncü Ankara Sergisi’nde eserleri ile anıldı.
- 1985** 11-23 Ocak tarihleri arası İstanbul Tunalı Galerisi’nde anısına düzenlenen Retrospektif resim sergisiyle anıldı⁹⁵.

2.4. Katalog

2.4.1. Peyzajlar

Şeref Akdik yaşamı boyunca bir çok manzara tablo yapmıştır. Adı geçen eserinde Osman Altıntaş bu konuyla ilgili bilgileri şu şekilde aktarmıştır.

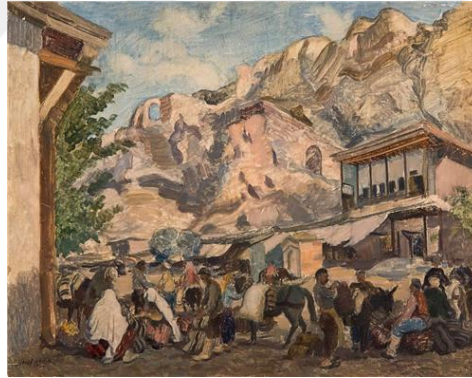
Şeref Akdik, Sanayi-i Nefise Mekteb-i Ali’sinin “Avrupa Konkuru” adı altında açtığı yarışmayla Avrupa’ya gitme hakkını Yusuf’un Kuyudan Çıkarılması” konulu resmiyle – Cevat Dereli, Refik Epikman, Muhittin Sebati ve Mahmut Cüda’yla birlikte- kazanarak

⁹⁵ Elibal, a.g.e., s.72

Paris'e gider ve Academie Julian'da Albert Laurens atölyesinde çalışmaya başlar. Sadece “Güzel Sanat” olarak ürün veren okul ve atölyeler yerine; fonksiyonel sanat ürünleri ve bunları üreten atölyelere de ilk adımını Akdik böylece atmıştır. Burada sanatçı endüstri ve teknolojik gelişmeleri yakından izleme fırsatı buldu. Bunların fert üzerinde ne gibi etkiler yarattığını inceledi. Fırsat buldukça Fransa dışındaki diğer bazı Avrupa ülkelerinde gelişen diğer sanat hareketlerini de tanıma fırsatını da elde eden Akdik, sanatın hakiki kültürün ayrılmaz bir parçası olduğu fikriyle o yıllarda gerçek bir sanat inkılabı sayılan, içinden geldiği toplumun, kolayca anlayabileceği bir sanat anlayışını benimsedi ve hiçbir zamanda bu inandığı yoldan taviz vermedi. Şeref Akdik'te doğa duygusu bir vatan duygusuna dönüşmüş, kimi resminde manolya, gül, kiminde karlı tepeler, dağlar, kendi karanlığı içine gömülmüş köyler, hep aynı içtenlikle, aynı duyarlılıkla ele alınmış ve vatan parçası toprağımız olmuştur⁹⁶.

Doğayı bütün yönleriyle ele alan Şeref Akdik, doğanın büyüsunü fırçasında hissettirmiştir. Ülkemizin renkli kimliğini bütün eserlerinde bize göstermiş, dağların, yaylaların, denizlerin doğal güzellikleriyle vatanımızın eşsiz manzaralarından kesitler sunmuştur. Empresyonist⁹⁷ yönüyle tam bir izlenimci olan sanatçı, döneminin çizgilerini özümleyerek yansıtır.

Tablo 23: Şeref Akdik, Erzincan Kemah Kalesi, 1946⁹⁸.

Kaynak: Portakal Bahar Müzayedesı Online Katalog, <http://www.rportakal.com/Article.aspx?PageID=173&ArtId=1999>, (30.12.2015)

Doğanın zihinsel esintilerini eserlerinde bulmak mümkün olan sanatçının, ülkesinin yaşam fısıltılarını resimlerinde adeta yaşatmaktadır

⁹⁶ Altıntaş, a.g.e., s.23

⁹⁷ Empresyonizm(İzlenimcilik), 19. yüzyılın ikinci yarısı ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde, Fransa'da başlayan ve diğer ülkelere yayılan bir sanat akımıdır. Empresyonizm, bir izlenimin uyardığı duyuların, duyulduğu biçimde üretildiği bir resim yöntemidir ve sanatçıların kendi kişisel izlenimlerine göre resimlendirmesini amaçlamaktadır.

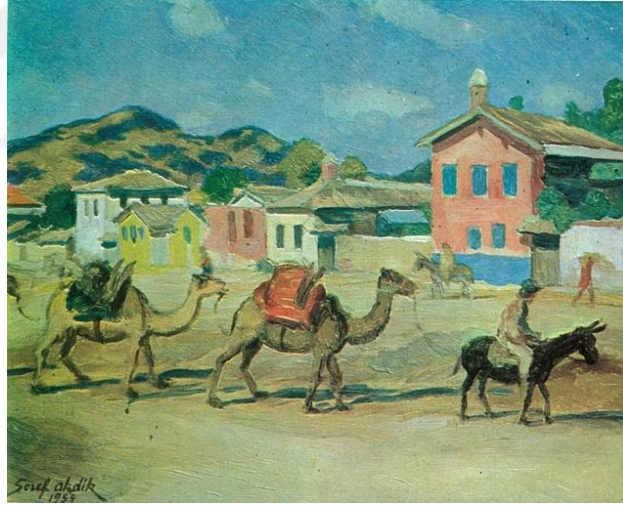
⁹⁸ Mukavva Üzerine Yağlıboya, 56x70 cm.

Şeref Akdik' te böyle tatlı ve mert bir yerlilik ve köklülüğten doğan gümrah bir musiki var; hele Kemah kalesi...

Bak, işte bu tam benim gönlüme göre. O ışıklı meydanın, o hareketli ve canlı çarşısının gerisinde destanlar kalesi yükseliyor. Ayrı bir tablo: Kemah'tan... Burada sanatın nasıl tabiatı aşarak, ama yine tabiatın huzur verici duruluğunu bize armağan ettiğini sevinçle duyuyorum. Bilmem niçin bu resimler karşısında tatlı bir bahtiyarlık ve coşkunlukla dolup taşıyorum. Bizim sanatımızın ne kadar çok bu yerli ışığa, yerli havaya, yerli edaya ihtiyacı var. Bu resimler, bizim genç klasiğimiz Şeref Akdik'in bu tabloları, insana hayat sevinci, belirsiz neşe, bol ve cömert bir aydınlık veriyor. Her şeyden önce bir vatan sevgisi. Ne lekesiz, hem de ne kadar eşsiz bir sevgi... Bu küçük köşeden; memleketimin o renk, renk zenginlikleriyle dolu bir köşeden sevgiyle ayrılıyorum.⁹⁹

Yerli motifleri ilmek ilmek işleyen Şeref Akdik, Anadolu kültürümüzün en önemli ustalarındandır. “Pestil Kurutma” adlı çalışmasında olduğu gibi (bkz. Tablo 81) Anadolu’muza özgü birçok nitelikleri eserlerinde yorumlamıştır.

Tablo 24: Şeref Akdik, Germencik’te Develer, 1954¹⁰⁰.

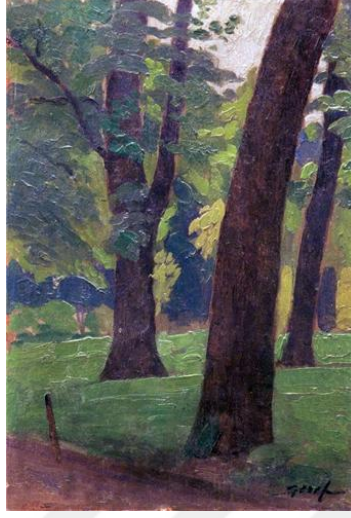
Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 11

Doğanın her tonunu, her kıvrımını resimlerinde işleyen Şeref Akdik, doğamızın ender özelliklerini genç kuşaklarca benimsenmesi ve vatanımızın her köşesinin sıcak havası ve enfes zenginliklerinin doruk noktasına çıkartılması yönünde bir üslup kullanmıştır. Özellikle resimlerinde ağaçları sıkça kullanan Şeref Akdik' in bu yönü doğanın yaşam kaynağı olan ağacı, ne kadar çok önemseydiğini gösterir.

⁹⁹ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.52-53

¹⁰⁰ TÜYB, 33x42cm.

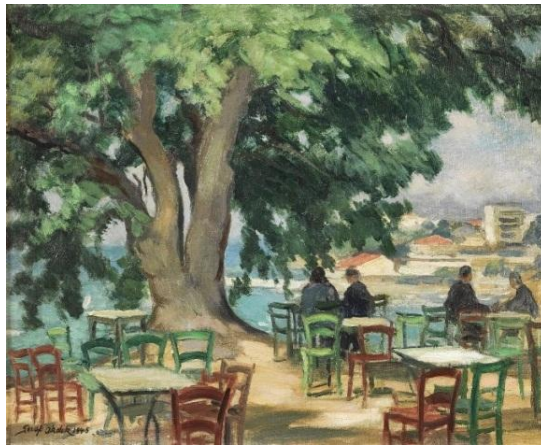
Tablo 25: Şeref Akdik, t. y.

Kaynak: http://sergirehberi.com/artist_detay.asp?q=Islerinden-Ornekler-Seref-Akdik&a_id=250&isvar=1 (30.12.2015)

Şeref Akdik, ışık ve gölgeyi gerektiği kadar kullanmış doğal perspektiften şaşmamıştır. Resimlerinde doğal yaşamı da işleyen sanatçı, İstanbul'un el değmemiş günlerinden görüntülerini günümüze kadar gelinmesini sağlayarak, eserleri geçmişle günümüz arasında köprü niteliği taşır. Doğanın saflığı, duruluğu, ışık gölgesindeki yalınlığı hayranlık derecesindedir.

Tablo 26: Şeref Akdik, Moda Çay Bahçesi, 1945.

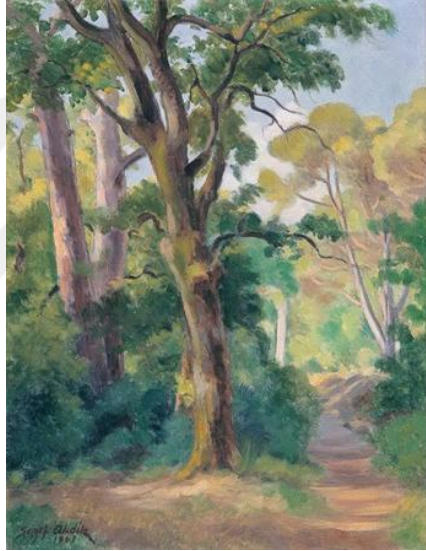

Kaynak: <http://www.artnet.de/k%C3%BCnstler/serefakdik/auktionsresultate>, (30.12.2015)

“...Işık O’nun resminde bütün nesneleri belirleyen, yaşatan bir unsur olmuştur. O’nun resminde gölgeler, sert konturlarla eşyayı ağırlaştıran, içine düşen bütün nesneleri gizleyip yutan uçsuz bir karanlık olmaktan çok, içinde ışık parıltılarını etrafına saçan zengin bir kara elmas gibidir.

Işık neyin üzerine düşerse onu yakalar, renkle onun şeklini belirler. Işık ve gölge, Şeref Akdik resimlerinde, iki ayrı dünyanın güzelliklerini kendi ayırım çizgisinde hissettirir”¹⁰¹.

Tablo 27: Şeref Akdik, Peyzaj, 1963.

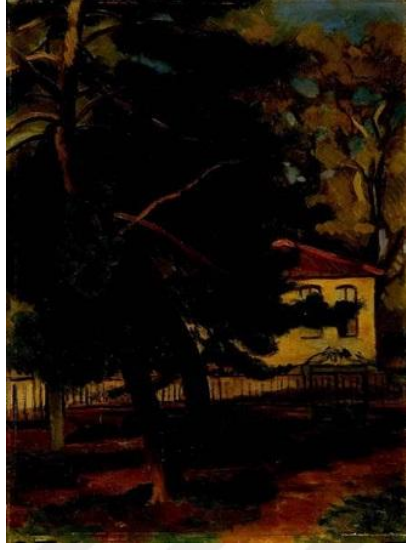

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

---

¹⁰¹ Altıntaş, a.g.e., s.28

Tablo 28: Şeref Akdik, Peyzaj, t. y.,¹⁰².

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

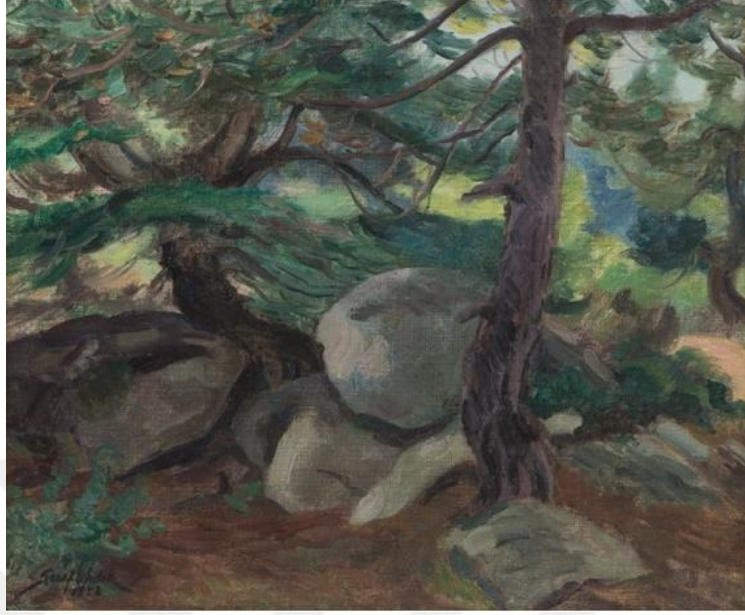
Tablo 29: Şeref Akdik, Prens Adalarından Görünüm, 1947.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

¹⁰² Mukavva Üzerine Yağlıboya, 30x39.5 cm.

Tablo 30: Şeref Akdik, Uludağ'dan Görünüm, 1948.

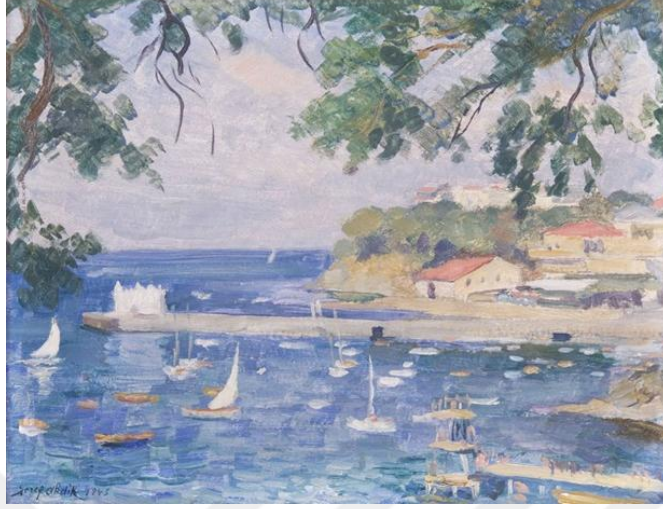
Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Şeref Akdik'in klasik duruluktaki büyük boyutlu kompozisyonlarında ve inkılap resimlerinde daima ele alınan sevgi, bir içtenlik vardır. Işığa, renge karşı yaklaşım ve duyarlılığı, empresyonist benzerliklerinden çok kendi ruh mizacından kaynaklanmaktadır. Şeref Akdik, kendinden önceki Empresyonist ustaların bilgi birikimlerinden doğal olarak etkilenmiş, hocalarından çok şeyler öğrenmiştir. Lakin bu akımdan daha önce yaşasaydı yine ışığa, renge, his ve ifadeye yönelik resmini oluşturabilirdi. Şeref Akdik, sarı bir lekeyi güneşe dönüştüren yürekli, abartısız bir sanatçıdır¹⁰³.

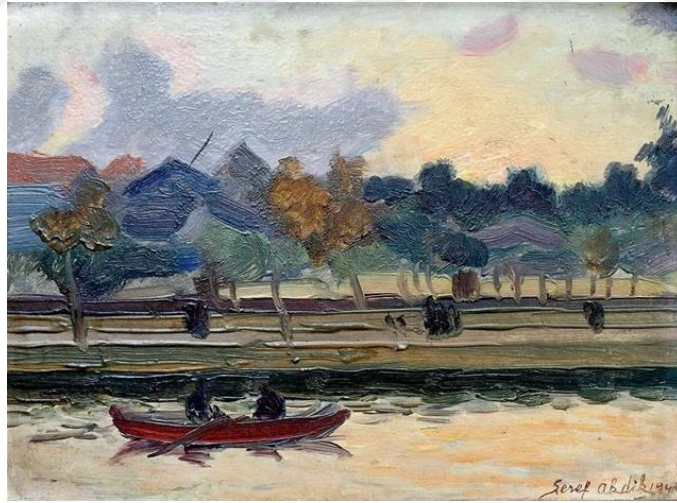
¹⁰³ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.57-58

Tablo 31: Şeref Akdik, İstanbul, 1945¹⁰⁴.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 32: Şeref Akdik, Peyzaj, 1946¹⁰⁵.

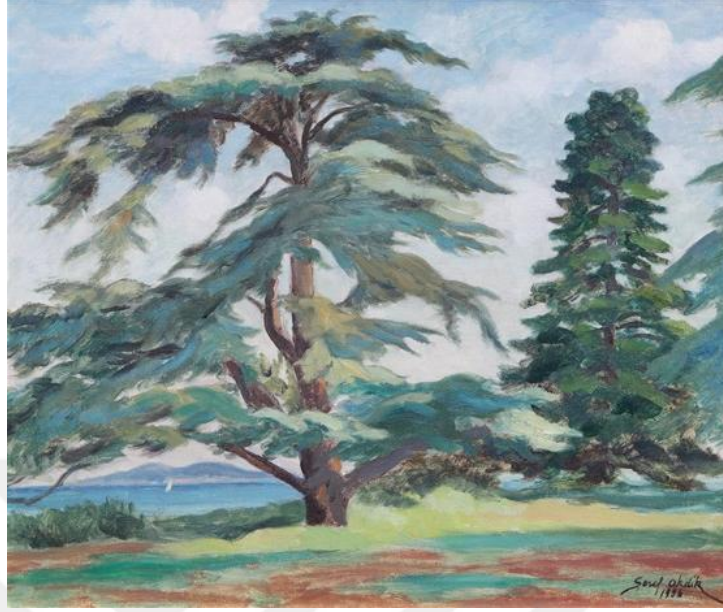

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

¹⁰⁴ Sunta Üzerine Yağlıboya, 27x35 cm.

¹⁰⁵ Mukavva Üzerine Yağlıboya, 17.5x23.5 cm.

Tablo 33: Şeref Akdik, Peyzaj, 1956.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 34: Şeref Akdik, Çay Bahçesi, 1955¹⁰⁶.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

¹⁰⁶ Tuval-Sunta Üzerine Yağlıboya, 27x34 cm.

Tablo 35: Şeref Akdik, Manzara, 1945¹⁰⁷.

Kaynak: Yasa-Yaman, a.g.e., 2012:239

Tablo 36: Şeref Akdik, Manzara, 1929¹⁰⁸.

Kaynak: Yasa-Yaman, a.g.e., 2012:238

¹⁰⁷ Tuval Üzerine Yağlıboya, 67.3x81.5cm. Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Çallı salonu), Ulus/Ankara

¹⁰⁸ Tuval Üzerine Yağlıboya, 50x60 cm. Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Çallı salonu), Ulus/Ankara

Tablo 37: Şeref Akdik, Peyzaj (İlk resimlerinden), t. y.,¹⁰⁹.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.77

Tablo 38: Şeref Akdik, Kurbağalı dere, 1948¹¹⁰.

Kaynak: http://www.tuncasanat.com/sistem/muzayede_en/index.php?Page=Auction&ID=120&auction_id=17 (27.12.2015)

¹⁰⁹ TÜYB, 21x31 cm.

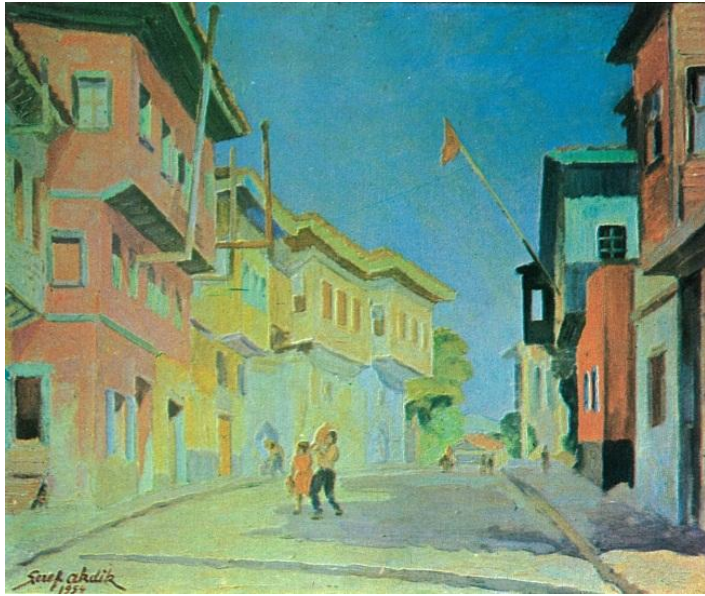
¹¹⁰ Kontrplak üzerine yağlıboya, 23x33cm

Tablo 39: Şeref Akdik, Peyzaj (Fenerbahçe’de Ağaçlar), 1942¹¹¹.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 99

Tablo 40: Şeref Akdik, Germencik, 1954.¹¹²

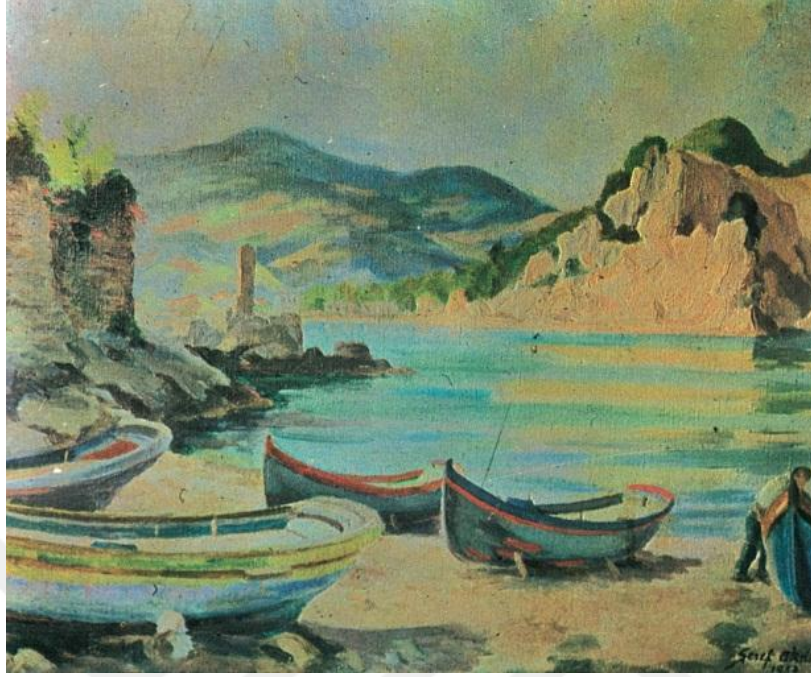

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 121

¹¹¹ TÜYB, 46x55 cm.

¹¹² TÜYB, 45x55 cm.

Tablo 41: Şeref Akdik, Peyzaj (Kayıklar), 1957¹¹³.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 127

Tablo 42: Şeref Akdik, Havuz (Evinin Bahçesinden), 1960¹¹⁴.

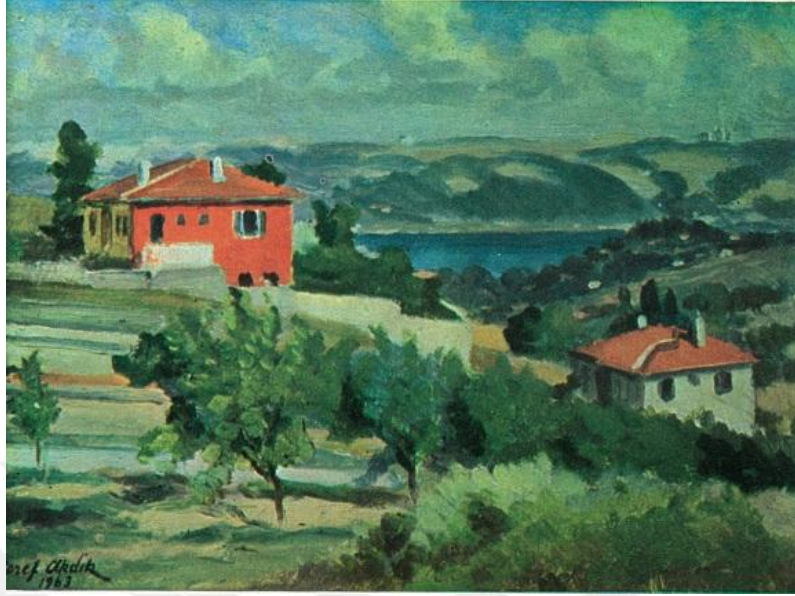

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 131

¹¹³ T.Ü.Y.B, 52x62cm.

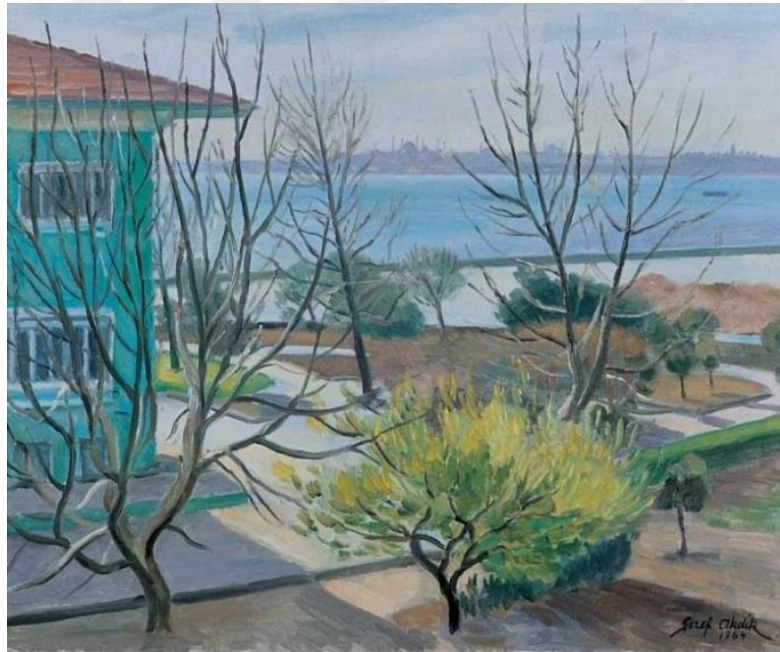
¹¹⁴ T.Ü.Y.B, 54x76cm.

Tablo 43: Şeref Akdik, Boğazdan, 1963¹¹⁵

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 137

Tablo 44: Şeref Akdik, Görünüm, 1964¹¹⁶

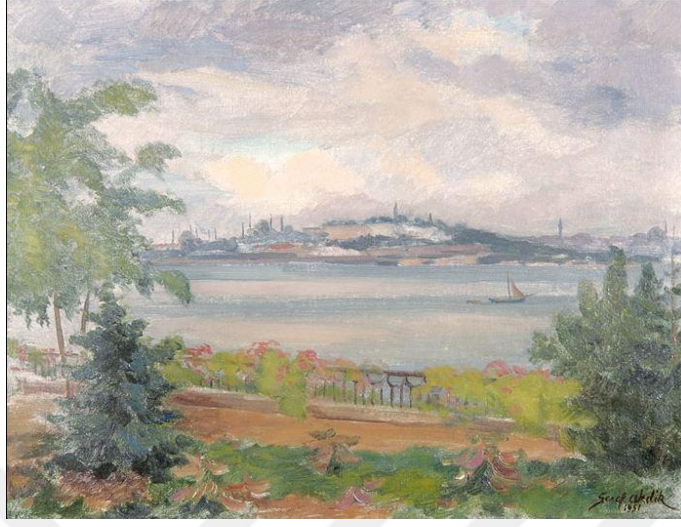

Kaynak: Altıntaş, a.g.e., 1998: 133

¹¹⁵ TÜYB, 27x36cm. Hüseyin Bilişik Koleksiyonu

¹¹⁶ TÜYB, 55x65cm İstanbul Resim ve Heykel Müzesi

Tablo 45: Şeref Akdik, Salacaktan Sultanahmet’e Bakış, 1956.

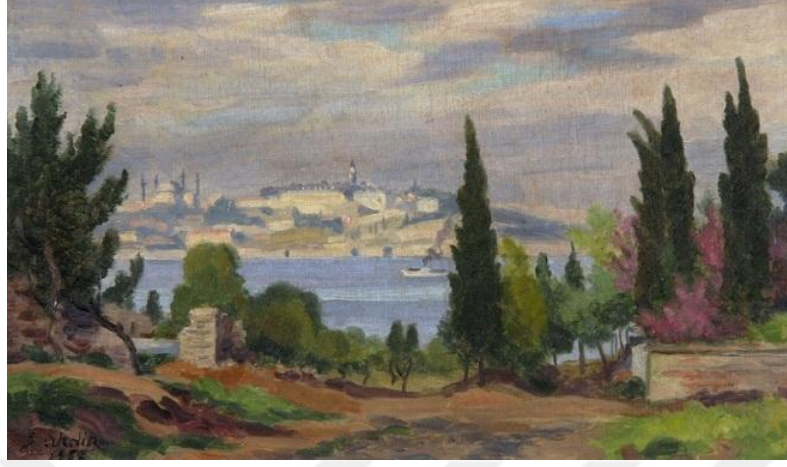
Kaynak: <http://www.sanatdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_ (6) JPG (02.01.2016)

Tablo 46: Şeref Akdik, Üsküdar Sahili, 1962.

Kaynak: http://vizyon21yy.com/documan/egitim_ogretim/Onemli_Insanlari/Ressamlar/Turk_Ressamlar/S_Akdik/Seref_Akdik.html (30.12.2015)

Tablo 47: Şeref Akdik, İstanbul, t. y.

Kaynak: <http://www.sanatsdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(1) JPG (02.01.2016)

Tablo 48: Şeref Akdik, İsimsiz, 1960.

Kaynak: <http://www.sanatsdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(7) JPG (02.01.2016)

Tablo 49: Şeref Akdik, İsimsiz, 1932.

Kaynak: <http://www.sanatdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(8) JPG (02.01.2016)

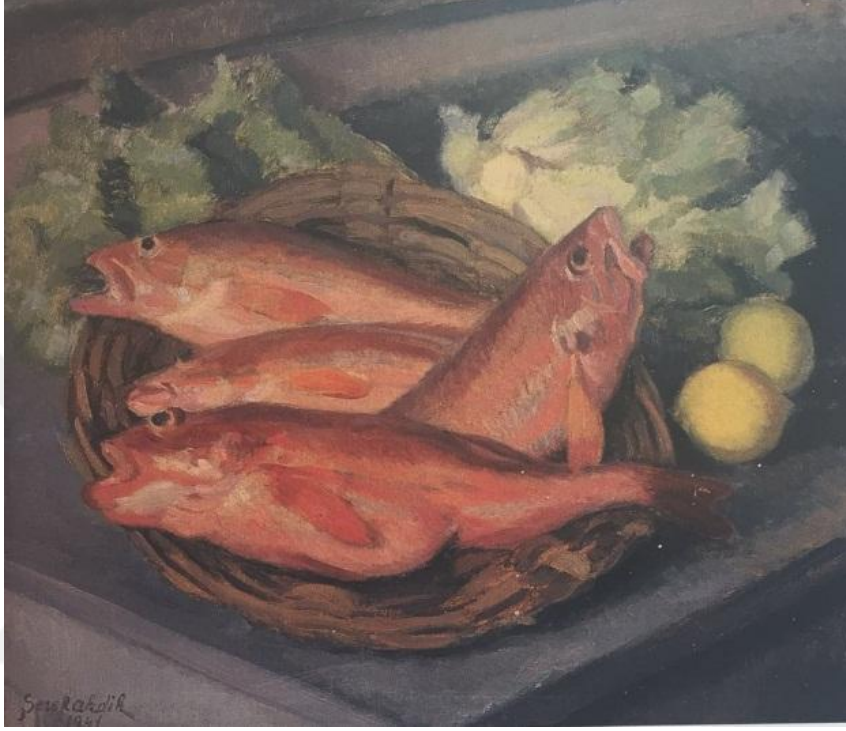
2.4.2. Natürmortlar

Şeref Akdik'in eserleri arasında natürmort¹¹⁷ (ölü-doğa) önemli yer tutmaktadır. Onun sağlam desen ve güçlü kompozisyonlarını natürmortlarında da görmek mümkündür. "...yağlı boya tablolarında Çallı duyarlılığının yanında, özellikle bazı natürmortlarında bir Bernard yumuşaklığını ve zengin renk planlarının birbirini incitmeyen rahatlığını da görürüz. Natürmortlarında cismin kendini belirleyen gerçeği yanında, resme dair yönünü de ihmal etmeyerek üstün bir pentür gücüne ulaşmıştır. Lirik bir heyecan ve ince bir duygu atmosferi içinde ele aldığı konuları bazen yönü belirsiz ölgün bir ışık altında ele alır. Bu ışık nesneleri aydınlatırken bazen kendimize ait olmayan bir dünyanın kapılarını bize

¹¹⁷ Natürmort, Fransızcada ölü-doğa anlamına gelmektedir. Asıl çevresinden koparılmış nesnelerin resmedilmesidir.

aralar. Bu esrarengiz ışık, nesneleri bütünüyle bize unutturup arka plana atmak yerine, onları bizimle daha sevilir bir ortamda tanıştırmayı hedefler gibidir”¹¹⁸.

Tablo 50: Şeref Akdik, Balıklı Natürmort, 1941.

Kaynak: [(7. Devlet Resim ve Heykel Sergisinde 1. Ödül), F. N. Hanım Koleksiyonu, Portakal Sanat ve Kültür Evi Raffi Portakal (Osmanlı Sanat Eserleri Tablo ve Hat)], 14 Mayıs 2000, Görsel 81.

---

¹¹⁸ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.60

Tablo 51: Şeref Akdik, Natürmort, 1971¹¹⁹.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 147

Şeref Akdik, duygusal bir ressamdır. Natürmortlarını duygusal bir naiflikle işler, nesneleri doğal maddelerinden farklı bir yere koymaz doğal bir örüntüyle yorumlar. Objeler onun elinde can bulur, ölü çiçekler o an ölümsüzleşir. Natürmort alanında çeşitlilik gösteren sanatçı, izleyiciye birçok perspektiften bakma olanağı sunmuştur¹²⁰.

¹¹⁹ TÜYB, 62x75cm.

¹²⁰ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.60

2.4.2.1. Çiçekler

Tablo 52: Şeref Akdik, Çiçekler, 1948.

Kaynak: Cemal Tollu salonu,(Ankara Resim ve Heykel Müzesi), Ankara, (12.06.2015)

Tablo 53: Şeref Akdik, Natürmort, 1969¹²¹.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

¹²¹ Mukavva Üzerine Yağlıboya, 61x50 cm.

Şeref Akdik'in çiçekli natürmortlarında, çiçekleri dalındaki canlılığıyla resmeder ve sanatçı, onlara adeta ruh bahşeder. Natürmortlarını durağanlıktan uzak sürekli resmi çevreleyen duygusal bir merakla izlenmesini sağlayan mucizevi bir sihir saklıdır sanki fırçasında.

Çiçeklerdeki bu tazelik kompozisyona yansıyan canlılık başka nasıl açıklanabilir ki. (bkz. Tablo 53) Güller mekânla birlikte bir bütünlük oluşturmuş, fonda kullanılan koyu leke gülleri daha da ön plana itmiştir. Sarı tonların hâkim olduğu güller, ışığı gerektiği kadar almış yumuşak fırça darbeleriyle doğallığı bozulmadan işlenmiştir. Lirik heyecanın işte tamda bu anda hissedildiği şiirsel bir ahenk mevcuttur. "O'nun natürmortlarına konu olan nesnelerin resme kendi maddi gerçeklerini kaybetmeden aynı büyüklükte girdiğini görüyoruz. Doğal görünümüyle resmedilmiş gibi görünen bu ölü doğa resimleri aslında gerçekçi bir üslupla irdelenmiş bir disiplinin akılcı sonuçlarıdır"¹²².

Tablo 54: Şeref Akdik, Kasımpatılar, 1962¹²³.

Kaynak: <http://www.artnet.comartistsseref-akdikpast-auction-results> (04.01.2016)

¹²² Altıntaş, a.g.e. s.49

¹²³ Sunta Üzerine Yağlıboya, 44x53 cm.

Tablo 55: Şeref Akdik, Natürmort, 1972.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 56: Şeref Akdik, Natürmort, 1954.

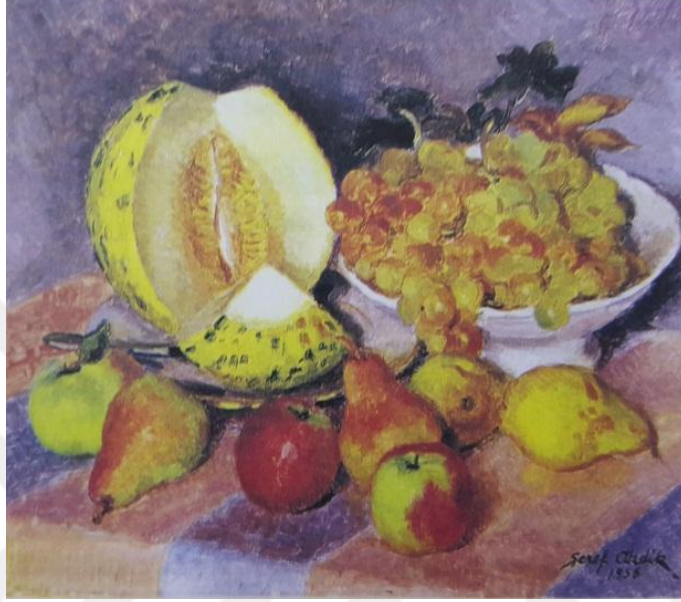
Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

2.4.2.2. Meyveler

Meyveleri de çiçekleri gibi aynı duygu ve coşkuyla resmetmiştir. Meyveler hiç çürümemiş hep canlı kalmışlar sanki... Renklerindeki cömertlik kompozisyonundaki çizgileri daha da güçlendirmiş, meyvelere suni bir canlılık katmıştır. Meyveleri desteklemek adına fonu yine soğuk leke olarak işlemiştir. Işığı soldan alan meyveler

gölgeyi de kendi boyutlarına göre içlerinde barındırmışlardır. Ayrıca (bkz. Tablo 57-58-59-60) Şeref Akdik, “Natürmort”, meyveleri bulundukları mevsimine göre kompoze etmiştir.

Tablo 57: Şeref Akdik, Meyveli Natürmort, 1956.

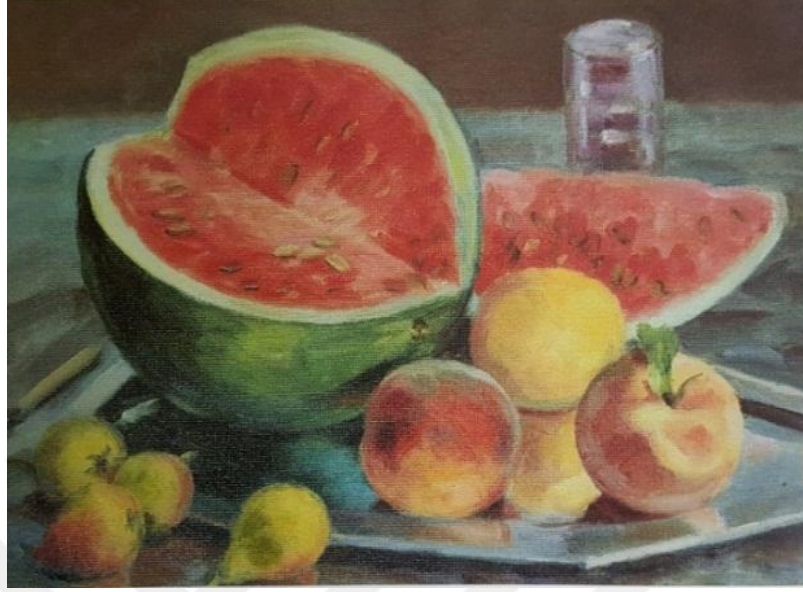
Kaynak: Ankara: Turkish Daily News, Şubat 26, 1999, s.B6, Bilkent Üniversitesi Kataloğu, Ankara

Tablo 58: Şeref Akdik, Natürmort, 1970.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 59: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

Kaynak: <http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&mod=Painters,artistDetailID=326>, Halkbank Koleksiyonu, (30.12.2015)

Tablo 60: Şeref Akdik, Natürmort, 1968¹²⁴.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

¹²⁴ Ahşap Üzerine Yağlıboya, 38x45 cm.

2.4.3. Figüratif Kompozisyonlar

Türk resim sanatındaki figüratif çalışmalar, Batı'ya göre daha geç benimsenmiştir. Türk ressamların figüratif anlatıma yönelmesi 19.yy'ın ikinci yarısına uzanmaktadır. Ancak 20.yy'a bakıldığında figürü tam anlamıyla ele aldıkları görülmektedir. Bu anlamda figürü öne çıkaran 1914 (Çallı) kuşağıdır. Konular önceki dönemlere göre daha çeşitlilik göstermiştir. Figüratif çalışmaların benimsenmesinde önemli rolü, Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği üstlenir. Müstakiller figürün çizgisel yapısına ve biçimsel niteliklerine önem veren kompozisyonlar oluşturmuştur. Özellikle Şeref Akdik'in devasa boyuttaki figüratif çalışmaları Şeref Akdik'i Müstakiller içerisindeki sanatçılar arasında daha üst bir noktaya koymaktadır. Sanatçıyı diğer resamlardan ayıran güçlü teknik, mekân olgusu ve konulardaki farklılığıdır. Bir diğer özelliği ise Türk Resim Sanatında çocuk temasını kullanan pek az sanatçılardan biri olması denilebilir.

Tablo 61: Şeref Akdik, Küçük Binici, 1945¹²⁵.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 101

¹²⁵ TÜYB, 82x100cm., VII. Devlet Heykel Sergisi I.lik Ödülü.

Şeref Akdik, iç mekânda kadınları betimlediği sayıda olmasa da çocukları da ev içlerinde gösterir. Sanatçı, 1945 yılında ikincilik aldığı *Küçük Binici* adlı çalışması (bkz. Tablo 61) bir kız çocuğunu oyuncak bir ata binerken betimler. Sanatçı, kızın çorabı, tokası gibi aksesuarları ve oyuncak atı son derece gerçekçi bir şekilde ele almıştır. Halının üzerinde top gibi çocuğa ait oyuncaklar bulunur. Çocuğun hemen arkasındaki masanın üzerinde çiçekli bir vazo yer alır. Değişen toplumsal yaşantı ve anlayışla birlikte çocuğun aile ve ev içindeki konumunun arttığını gösteren bir çalışma olması bakımından önemlidir¹²⁶.

Çiçeklerle başlayıp, çocuğun saçındaki kurdeleyle devam edip halılar üzerine dökülen ışık ve renk seli; aynı anlamda ve yükümlülükle o ölçüdeki sevgiyi de taşıyor. Arka planda çeşitli nesnelerle koyu lekeler içinden aydınlanarak öne çıkan çocuk, bin bir hatıranın içinden yeni bir ortama ilk adımını atar gibidir. Resimdeki renkler lacivert çeşitli tonlardaki maviler, turuncu, sarı ve grilerden meydana gelmiştir. Resimde büyük bir sessizlik vardır... Teknolojinin veremeyeceği hissi sanatçı suni bebeğin yüzüne vererek, çocuk dünyasına sınırsız hayaller yüklü bir ortam oluşturmuştur. Bu ortam çocuğun yüzündeki ifadenin tersine dünya dışı bir ortamın ifadesini taşımaktadır. Bu ifade de hiç şüphesiz sanatçının, kendi dünyasından kaynaklanan bir histir¹²⁷.

---

¹²⁶ İlkay Canan Okkalı, (2014), *Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950’li Yıllar)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.480

¹²⁷ Altıntaş, a.g.e. s.105-106

Tablo 62: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

Kaynak: Eskişehir Vali Konağı, <http://muruvvetinsel.blogspot.com.tr/2013/07/seref-akdik.html> (30.12.2015)

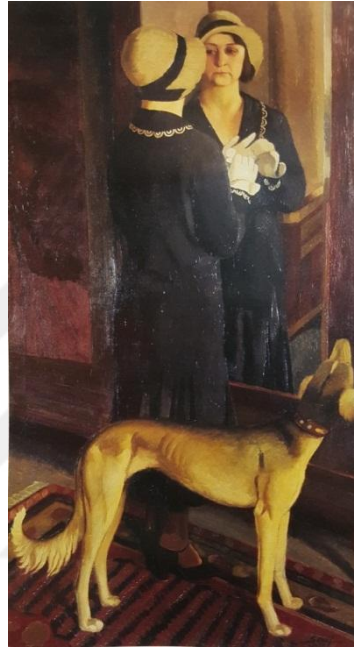
Figürün mekân içindeki baskınlığı, iç mekânın sükûneti ile ele alınması kaynaklıdır. Çocuk temalı bir başka eserinde (bkz. Tablo 62) yine çocuğun yüzündeki masumiyeti ustalıkla vermiş çekimser bakışlarıyla çocuğun o anki tutumunu aynen yansıtmıştır. Bu tablodaki sıcak soğuk renk ilişkisi başarıyla verilmiş mekândaki fluluk figürü öne çıkarmıştır. Şeref Akdik kompozisyonlarında baskın renkleri kullanmakta pek çekimser değildir. Hatta çocuğun kucağındaki bebeği, çorapları sert siyahla yorumlanmıştır. “Şeref Bey siyah rengi çok iyi kullanabilen bir sanatkârdır”¹²⁸... Gölge ışığı da yumuşak bir geçişle sunan sanatçı renk tonlarını dengeli kullanmıştır. Kıvrımlardaki ustalık kumaşların estetik yapısını muntazam şekilde öne çıkarmaktadır.

Şeref Akdik’in figüratif çalışmaları arasında “kadın” imgesine modernleşme sürecinden itibaren yer vermiştir. “Cumhuriyetle birlikte Türk Resim Sanatında “kadın” imgesi yeniden biçimlenerek resmedilmeye başlanmıştır. Bu dönemde kadın imgesine özel bir yer verilmesi modernleşme sürecinde yaşanan sorunlarla yakından ilintilidir. Kadının

¹²⁸ Ülker ve diğerleri, a.g.e., s.59

eşit haklara sahip olması çağdaşlaşmanın temel konularında biri olarak benimsenmiştir. Bu bağlamda Şeref Akdik Cumhuriyet döneminin modernleşme sürecinde çağdaşlaşmanın temel konularından biri olarak görülen kadın sorununu ele alarak çağdaşlaşma yönünde izlemiş olduğu politikayı da açıkça dile getirmektedir”¹²⁹...

Tablo 63: Şeref Akdik, Ayna Önünde Köpekli Kadın, 1930¹³⁰.

Kaynak: Celaledin Eröge, **Ankara Sanat**, Aralık 1972, yıl: 7 Sayı: 80, Bilkent Kütüphanesi, Ankara.

Şeref Akdik, “Köpekli Kadın” adlı çalışmasında Türk kadınının toplumdaki değişen rolüne vurgu yapmaktadır. Dönemin modern kıyafetleri içinde resmedilen kadın aynanın önünde köpeğiyle resmedilmiştir. Koyu tonların hâkimiyeti köpeği ve kadının aynada yansıyan güzelliğini ön plana çıkartmıştır. Mekânı yalın bir yorumla aktaran sanatçı asıl anlatmak isteğini sarının tonlarıyla ifade etmektedir. Ayrıca kadının muntazam giyimiyle dişiliği değil asil duruşu sergilenmiştir. Ayrıca ayna yansımasında perspektif vererek resme boyut kazandırmıştır. Resmin büyük bir kısmında genellikle sıcak tonlar tercih edilmiştir.

¹²⁹ Didem İşlek. “Şeref Akdik’in Figüratif Çalışmaları”, Kültürel Bellek ve Estetik Yansımalar, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2011, s.302

¹³⁰ TüYB, 130,5x75cm. İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonu.

Evde köpek beslendiğinin bir kanıtı olan bu resim dönemin modernleşme sürecinde ilerlemenin göstergesidir.

Kadının kültürel alanda kendini geliştirdiğinin göstergesi olan “Kitap Okuyan Kadın” yalın ve dingin bir ruhla yansıtılmıştır. Estetik kaygılardan uzak, anatomik kusurların görmezden geldiği bu resim diğer resimlerine nazaran daha soyut yorumlanmıştır. Kadın figürlerinde özellikle kitap okumasına vurgu yapmıştır. Cumhuriyetten sonra kadının toplumdaki değişen rolüne dikkat çekmek istemiştir.

Şeref Akdik’in bir seri olarak yaptığı “Kitap Okuyan Kadınlar’ı” gösteren çalışmalarında ise, düşünmenin, entelektüelliğin simgesi kitap ile kadınları betimlemesi, modern kadının sorgulayan yönüne vurgu yapar.¹³¹ Daha önce Osman Hamdi Bey’in kullandığı kitap imgesi Osmanlı aydınının bir göstergesi olmuşken, kitap okuyan kadın figürü Cumhuriyet’in modern yönünü görselleştirir.¹³²

Tablo 64: Şeref Akdik, Kitap okuyan kadın, 1945.

Kaynak: Didem İşlek, Şeref Akdik’in Figüratif Çalışmaları, s. 299

¹³¹ İlkay Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri(1880-1950’li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.488

¹³² Nilüfer Öndin, (2011), **Gelenekten Moderne Türk Resim Estetiği (1850-1950)**, İstanbul: İnsancıl Yayınları, s.210

Tablo 65: Şeref Akdik, Kitap Okuyan Kadın, 1951.

Kaynak: Ankara Sanat, **Türk Resminde ‘Kadın’ İmgesinin Dönüşümü**, Aralık 1972, Sayı:80, s.11
Bilkent Kütüphanesi, Ankara (İzmir Resim ve Heykel Müzesi)

Tablo 66: Şeref Akdik, Kitap Okuyan Hanım, 1950¹³³.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 129

¹³³ TÜYB, 28x35cm.

Tablo 67: Şeref Akdik, Kitap Okuyan Kız, 1937¹³⁴.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 95

Tablo 68: Şeref Akdik, Çini yapanlar, 1954.

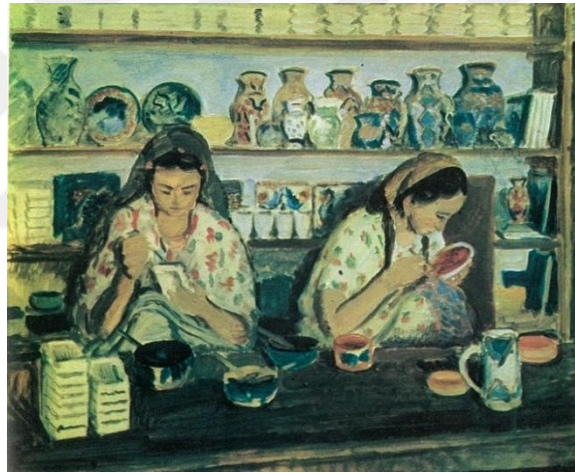
Kaynak: http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=326 (30.12.2015)

¹³⁴ Duralit Üzerine Yağlıboya, 62x74cm. TCMB Koleksiyonu

Şeref Akdik, başka bir boyutta ele aldığı kadın temasını da kadının ekonomik ve sanat anlamında da yerine vurgu yapan sanatçı, kadınları çini boyarken yorumlamıştır. Sarı tonların hâkim olduğu bu resimde (bkz. Tablo 68) yine soğuk sıcak renkleri bir arada kullanmayı tercih etmiştir. Çalışmasında es-pas¹³⁵ kullanarak öndeki figürleri ön plana çıkarmıştır.

İnce detayları irdelemeden kaçmayan Şeref Akdik, yine kumaş etkisini izleyiciye sunabilmiştir. Kadının sanat alanındaki bu becerisi, ekonomik ve kültürel alanda da gelişme sağlayarak, Türkiye Cumhuriyetinin çağdaşlaşma yolundaki önemli adımlarına imza niteliği taşımaktadır.

Tablo 69: Şeref Akdik, Çinici Kızlar, 1955¹³⁶.

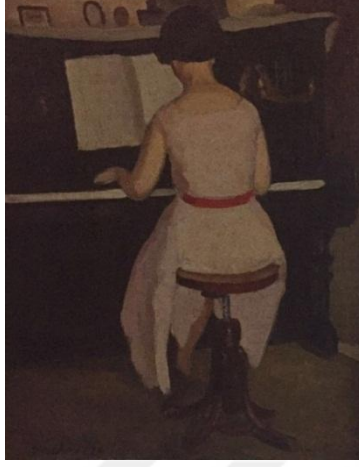
Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 123

Yine çini yapan kadınları resmeden Şeref Akdik, bu kez fazla detaya girmeden yüzeysel bir kompozisyon seçmiştir. Konuya vurgu yapmak isteyen sanatçı o dönem kadınlarının ciniyle daha çok muhatap olduğu görülmektedir. Diğer sanat dallarıyla da ilgilenen kadınlar müzik ve resim dallarında da sanata önemli katkılar sağlamışlardır.

¹³⁵ Espas: Resim sanatında, formların birbirleriyle kurdukları ön arka ilişkisini tanımlamak için kullanılır.

¹³⁶ TÜYB, 56x66cm.

Tablo 70: Şeref Akdik, Sara Akdik Piyano başında, 1929.

Kaynak: ALİF ART, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri müzayede kataloğu, 21 Aralık 2014, İstanbul.

Şeref Akdik'in diğer figürlü kompozisyonlarında yerini alan ray döşeme, vagon, lokomotif onarımı temalarını İlkey Canan Okkalı şu şekilde çözümlemiştir:

Eskişehir Cer Atölyesi resminde, ray döşeme, vagon, lokomotif onarımı için kurulmuş büyük bir atölyeyi ve dev lokomotif tekerleklerinin yanında işi yetiştirmeye çalışanlarıyla betimlemiştir. Akdik atölyede çalışan işçileri tekil olarak tamamen kendi işine odaklanmış, güçlerini birlikte var etme duygusundan alan bireyler olarak göstermiştir. Atölyeye vuran gün ışığı, ortamın aydınlığına katkı verir. Şeref Akdik, Kurtuluş Savaşı'ndan bir harabe olarak çıkmış Eskişehir'e sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bir dönüşüm de yaşatan bu büyük atölyeyi ve var gücüyle köprü, makas, buharlı lokomotiflere kazan üreten, lokomotif montajında çalışan işçileri resmederken dönemin ruhunu da vurgulamıştır.

Diyen İlkey Canan Okkalı kompozisyonda geçen şehir ve dönemini şu şekilde ifade etmiştir:

Tablo 71: Şeref Akdik, Eskişehir Cer Atölyesi, 1946.

Kaynak: www.google.com.tr/search?q=şeref+akdik+resimleri&rlz=1C1VFKB_enTR650TR651&espv=2&bi=1086&bih=340&source=, muruvvetinsel.blogspot.com (27.12.2015)

Eskişehir, Cumhuriyet'in en büyük atılımlarından yurdu demir ağlarla örmek çabasının en önemli örneklerinin görüldüğü şehirdir. Cumhuriyet'in ilk ve uzun bir dönem boyunca tek ağır sanayi kuruluşu olan Cer Atölyesi; ray döşeme, vagon, lokomotif onarımının yanında Cumhuriyet'in gelişiminde önemli bir paya da sahiptir.¹³⁷

Şeref Akdik'in Sivas Cer Atölyesi yapıtı Eskişehir Cer Atölyesi'nde olduğu gibi ray döşeme, vagon, lokomotif onarımı için kurulmuş atölyeyi ve dev lokomotifin yanında işi yetiştirmeye çalışanlarıyla betimlemiştir. Erzurum Demiryolu'nun 20 Birinciteşrin 1939 günkü açılış töreninden sonra buradaki açılışa katılan vekiller, mebuslar ve diğer devlet adamları dönüşte Sivas'ta kalarak Devlet Demiryolları'na ait büyük cer atölyesini merasimle açmışlardır.

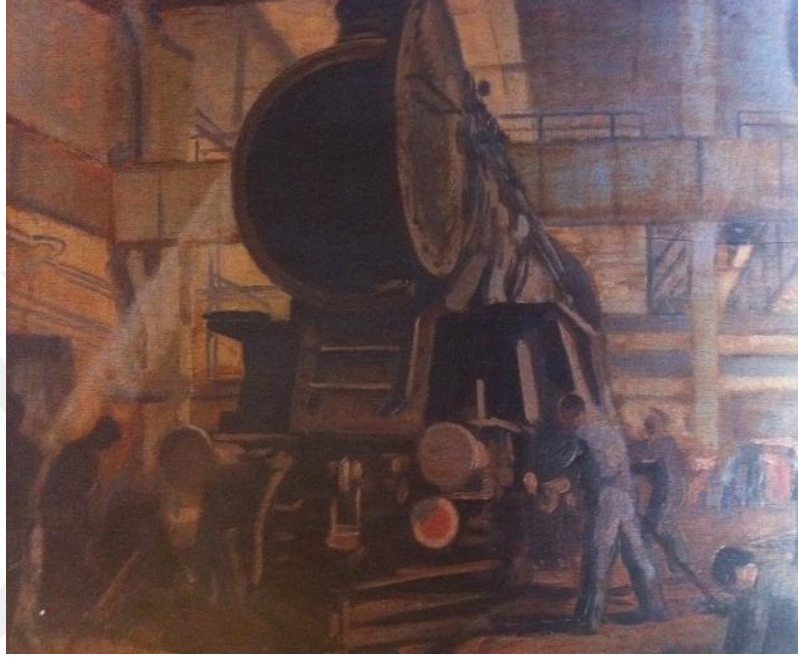
Sivas Cer Atölyesi'nin açılması sebebiyle basında sanayi hamlesine verilen önemden bahsedilmiştir.¹³⁸

¹³⁷ İlkey Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950'li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.464

¹³⁸ Nilüfer Öndin, **Gelenekten Moderne Türk Resmi Estetiği (1850-1950)**, İnsancıl Yayınevi, İstanbul 2011, s.135 (24 Ekim 1939 tarihli Ulus Gazetesi'nde, gazetenin Yazı İşleri Müdürü Mümtaz Faik Fenik şu yorumu yapar: "Sivas lokomotif ve vagon atölyesi, günden güne genişleyen demiryollarımıza lüzumlu olan muharrik(hareket ettiren) ve müteharrik (hareket eden) vasıtaları temin etmekle kalmayacak, belki demiryolu siyasetimizle beraber, yurdun iktisadiyatını ve refahını da tahrik edecek kudrette bir tesistir. Atölye, daha şimdiden Sivas'ın manzarasını değiştirmiş, onu, çok daha modern, çok daha güzel ve sağlam bir hüviyet içine sokmuştur. Sivas Kongresi'yle milli mücadelenin piyoniyelerinden biri olarak haklı gurur taşıyan Sivas'a daima hızın, hamlenin, süratin, ilerleyişin simgelerinden biri olan demiryolu ve onu besleyen bir ana fabrika ne kadar çok yaşarmıştır..." Mümtaz Faik Fenik, "Sivas Cer Atölyesinde", **Ulus Gazetesi**, 24.10.1939 aktaran: İlkey Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç**

Uzun uzun bilgi verilen bu yayınlar, Eskişehir ve Sivas Cer Atölyesi hakkında bir kitapla desteklenmiştir. Bu atölyenin üretim ve tüketim imkânları sağlayacak bir unsur olarak görülmesi, özellikle Sivas'ın Cumhuriyet'in kurulma aşamasındaki önemine dikkat çeken yazıların resimsel yansıması olarak adlandırabiliriz.

Tablo 72: Şeref Akdik, Sivas Cer Atölyesi, 1946¹³⁹.

Kaynak: Ahmet Kamil Gören, **50. Yılında Akbank Resim Koleksiyonu**, Akbank Kültür ve Sanat Kitapları: 66, İstanbul, 1998: 79

Dört yılda biten büyük tesisat; elektrik santrali, vagon atölyesi, lokomotif tamir atölyesinden oluşuyordu. 1200 ile 1500 arasında işçi çalıştıracak olan atölyelerde üretilen elektrik miktarı 1500 kilovattır. Vagon atölyesinde yılda 200 yolcu, 800 yük vagonunun tamir edilmesi, 700 yük vagonunun da yeniden yapılması planlanıyordu.¹⁴⁰

Cumhuriyet Türkiye'si için önemli bir adım olan Cer atölyeleri inkılâp ressamı Şeref Akdik'in gelişimi ve ilerlemeyi göstermesi bakımından tercih ettiği konulardan olmuştur. Mekânsal olarak incelediğimizde, yaşayan ve üreten insanların vurgulandığı geniş açıdan

---

Mekân Resimleri (1880-1950'li Yıllar), Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.464

Daha kapsamlı yayınlar için bkz. Anonim, **Sivas Cer Atölyesi ile Erzurum İstasyonunu İşletmeye Açılması Dolayısıyla Memlekete Yapılan Neşriyat**, Ankara: Alaeddin Kral Basımevi, 1939

¹³⁹ 55x65 cm., Duralit üzerine yağlıboya, Akbank Resim koleksiyonu.

¹⁴⁰ Anonim, "Aydın Hadiseleri", **Ülkü Halkevleri Dergileri**, (Direktör: M. Fuad Köprülü), Sayı:81, İkinciteşrin 1939 Cilt: XIV, Ulus Basımevi, Ankara 1939, s.271-272 aktaran : İlkay Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950'li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.464

ve yukarıdan bakışla betimlenen bu resimlerde atölyede çalışan insanlara ve teknolojinin varlığına dikkat çekilmektedir¹⁴¹.

2.4.4. Portreler

Tablo 73: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

Kaynak: http://sergirehberi.com/artist_detay.asp?q=Islerinden-Ornekler-Seref-Akdik&a_id=250&isvar=1 (30.12.2015)

Şeref Akdik'in çalışmasında (Bkz. Tablo 73) sarı ve bej renklerinin hâkimiyetinde, fonun koyu kahve çalışılması ve ışığın figür üzerinde yoğunlaşması figürü ön plana çıkarmaktadır.

Şeref Akdik portrelerinde çeşitli yaş ve karakterdeki kişilerin fiziki özelliklerini bütün ayrıntılarına kadar işlerken, kişinin psikolojik ve sosyal değişimlerini de gözlemleyerek resminde güçlü bir şekilde yansıtmaktadır.

Sakin bir ortamda izleyiciye dönük pozlar veren modellerin yüzlerinde kuvvetle belirginleşen his aktarımları, hisle maddeyi bütünleştirerek, portreye yerleştirir.

¹⁴¹ İlkay Canan Okkalı, (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri(1880-1950'li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.466

Modellerin ruhi özelliklerini güçlü anlatımla yüzde bütünleştirerek, kişinin geldiği çevre ve hayat hikâyelerini de bu çevre ve atmosfer içinde ustaca sunmaktadır.

İfade-oran-yoğunluk ve hareketin ustaca kullanıldığı resimlerinin çoğu eşi Sara Akdik'in portreleridir¹⁴²...

Tablo 74: Şeref Akdik, “Nazlı Ecevit Portresi”, 1932¹⁴³.

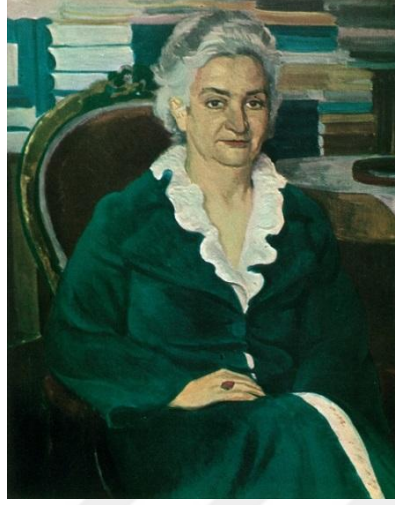

Kaynak: Ankara Sanat, Aralık 1972, yıl:7 Sayı:80, Celaleddin Eröge, Bilkent Kütüphanesi, Ankara

¹⁴² Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.59

¹⁴³ TÜYB, Özel Koleksiyon

Tablo 75: Şeref Akdik, Portre (Sara Akdik), 1951¹⁴⁴.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 111

Sanatçı çalışmalarında modelin ruh halini bir yana iterek, doğrudan kendi ruh halini işleme kolaylığına hiçbir zaman başvurmaz; modelin sanatçı karşısındaki ruh hallerini izleyerek takındığı tavırla, gerçek ruh hali arasındaki değişimleri ustaca aktarır. Şeref Akdik'in portrelerinde sağlam desenle özü yakalama yolunda ulaştığı dil, bütün zaman kuşakları içinde kolaylıkla anlaşılabilir niteliktedir¹⁴⁵.

“Şeref Akdik'in portreleri çok kuvvetlidir ve düz değildir. Ana noktalar ve öz renkleri kavrayıştaki kudreti Avrupa'da boşuna yaşamadığını gösteren sahici vesikadır”¹⁴⁶.

¹⁴⁴ TÜYB, 83x67cm.

¹⁴⁵ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.58

¹⁴⁶ Malik Aksel, (1942), “Üçüncü Devlet Resim Ve Heykel Sergisi”, *Güzel Sanatlar Dergisi*, (4), s.23

Tablo 76: Şeref Akdik, Köylü Kız Portresi, 1953¹⁴⁷.

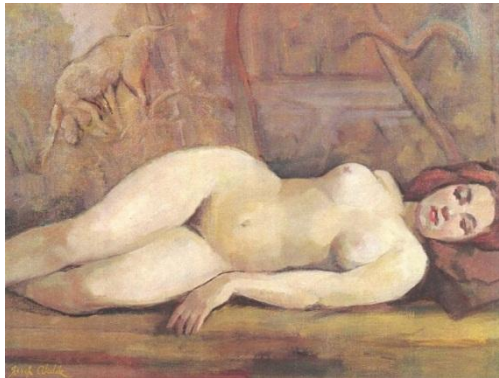

Kaynak: Yasa-Yaman, a.g.e., 2012: 236

2.4.5. Nü'ler

Bu araştırmada, sanatçının eğitim dönemindeki nü desenlerinin bazısına ulaşılmıştır. Nü yağlıboya tablolarından yalnızca (bkz. Tablo 77) bir boya çalışmasına ulaşılmıştır.

Tablo 77: Şeref Akdik, İmzalı, Nü, t. y.

Kaynak: <http://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-a/akdik-seref/seref-akdik-nu-9545/> (30.12.2015)

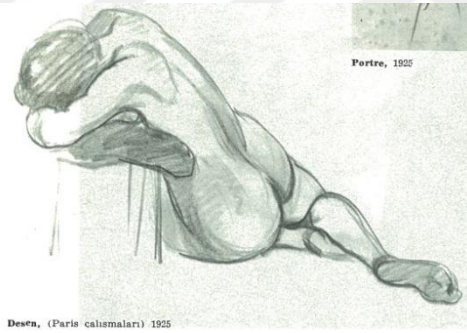
¹⁴⁷ TÜYB, 81x65cm. Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Cemal Tollu-Cevat Dereli salonu), Ulus/Ankara.

Tablo 78: Şeref Akdik, Desen (Paris Çalışmaları), 1925.

Kaynak: Elibal, a.g.e., 1974: 114

Tablo 79: Şeref Akdik, Desen (Paris Çalışmaları), 1925.

Kaynak: Elibal, a.g.e. s.110

2.4.6. Suluboyalar

Suluboyalarında da yöresel ezgilerden vazgeçmeyen Şeref Akdik, genellikle sıcak tonları tercih etmiştir. Suluboya tadını gerektiği kadar veren sanatçı, peyzaj çalışmalarına nazaran natüremortlarında daha ayrıntılı çalıştığı gözlenebilir. Işık gölgeyi ustalıkla kullanan sanatçının renk geçişleri suluboyalarında daha serttir. Naif çizgisini bozmayan Akdik, es-pas ile yine vurgulamak istediği nesneleri ön plana çıkarmıştır. Anadolu'nun yöresel kıyafetini, uğraşlarını, bitki örtüsünü eserlerinde görebilmek mümkündür. Çalışmalarında açık koyu lekeler denge sağlayarak bir bütün oluşturmuştur. Şeref Akdik'in fırçasından damlayan her renk yerini bulmuş, gereksiz ayrıntılardan kaçınmış tam da olması gerektiği gibi yerinde kullanmıştır.

Tablo 80: Şeref Akdik, Tütüncüler, 1960¹⁴⁸.

Kaynak: Alif Art, Chalabı Keskiner, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayede kataloğu, 21 Aralık 2014, Görsel 607

Tablo 81: Şeref Akdik, Pestil Kurutma (Orta Anadolu'dan), 1965.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.139

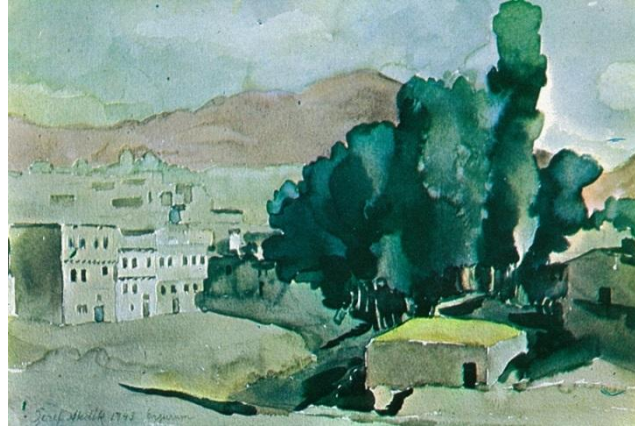
¹⁴⁸ Kağıt (Mukavvaya Marufle) üzerine Suluboya, 67,5x100cm.

Tablo 82: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

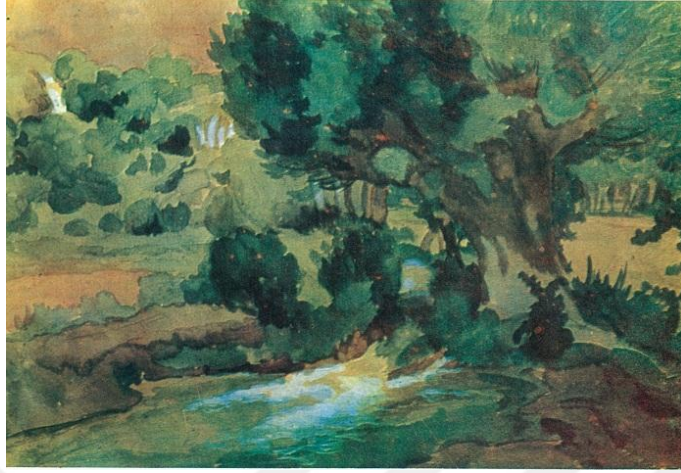
Kaynak: http://www.artpointgallery.com/index.php?Page=Auction&ID=1177&auction_id=23 (30.12.2015)

Tablo 83: Şeref Akdik, Peyzaj (Erzurum'dan), 1943.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.101

Tablo 84: Şeref Akdik, Peyzaj, 1967.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.141

Tablo 85: Şeref Akdik, (Tütün İşleyen Kız), t. y.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.136

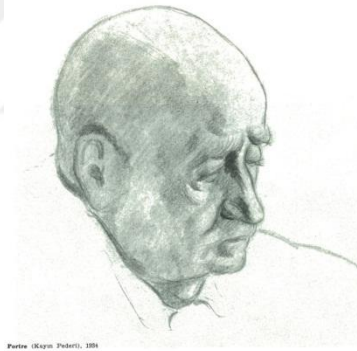
2.4.7. Desenler

Şeref Akdik, çalışmalarına başlamadan önce birçok araştırma yapar önce eskiz halinde çalışıp sonra tuvaline aktaran bir sanatçıdır. Özellikle büyük boyutta çalıştığı İstiklal Savaşı'na ve inkılaplara ait eserlerini yapmadan önce desen çalışması yapmıştır.

“Şeref Akdik özellikle portre çalışmalarında, desen olarak yeterince ayrıntıya girerek, çizdiği her canlı nesneyi hayat hikâyeleriyle birlikte sunar”¹⁴⁹.

“... O’nun resminde desen her şeyden önce yazılı ve sözlü olarak kullanılan dil gibi, kişinin kendini açıklama yoludur. Dilden ayrı bir yol takip etmesine rağmen, desenle gerçeği, doğayı ve düşüncelerini olağanüstü bir ustalıkla yansıtır. Şeref Akdik’in desenleri herkes tarafından kolaylıkla anlaşılabilir nitelikte milli, evrensel bir özün ürünüdür. Gerek karakalem gerekse yağlı boya resimlerinde daima kendi türünün gereklerini ve buna dayalı sağlam anlatım şekillerini ön planda tutar. Şeref Akdik, öncelikle inandığı ve sevdiği konuların motiflerini resmetmeyi yeğlemiş, herhangi bir ön düşünceye bağımlı kalmaksızın doğa karşısında büyük bir heyecanla kendi gerçeğini başka gerçeklerle ustaca bütünleştirerek, kendine has bir resim diline kavuşmuştur”¹⁵⁰.

Tablo 86: Şeref Akdik, Desen (Kayın Pederi), 1934.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.118

¹⁴⁹ Ülker ve diğerleri, a.g.e. s.61

¹⁵⁰ Altıntaş, a.g.e. s.54

Tablo 87: Şeref Akdik, Desen (Okulda El İşi), 1936

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.124

Tablo 88: Şeref Akdik, Figür, 1936

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.124

Çizgilerindeki asil dokunuşlar, ışık gölgedeki muazzam ustalığı, sağlam desen anlayışı ile güçlü kompozisyonlar ortaya koymaktadır. Çizgilerindeki kararlılık, tonlar arasındaki değerler ve kusursuz anatomi...

Desenleri anlık kroki etkisinden çok, nesnelerin bütün yönleriyle incelenerek ele alındığı hissi uyandırır. Titizlikle çalıştığı bu desenler bugün belgesel niteliği taşımaktadır.

Tablo 89: Şeref Akdik, Desen (Erzincan'ın dertli ihtiyarları tablosu için), 1944.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.128,

Tablo 90: Şeref Akdik, Desen, 19 Haziran 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.90

Tablo 91: Şeref Akdik, Desen (Annesi), 6/7 Şubat 1919.

Desen (Annesi), 6/7 Şubat 1919

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.100

Tablo 92: Şeref Akdik, Desen, (Annesi), 6/7 Şubat 1919.

Desen (Annesi), 6/7 Şubat 1919

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.102

SONUÇ

1899-1972 yılları arasında yaşamış ve Türk resim sanatına yaptığı sayısız eserlerle yön vermiş bir Ressam olan Şeref Akdik özellikle 20. yüzyılda modernist bir reflekste empresyonizm ile kendini ifade etme olanağı bulmuştur. Şeref Akdik yaptığı çalışmalarda dünya üzerindeki modern-Postmodern değişimlerden çok fazla etkilenmeyerek yalnızca izlenimci bir çizgide çalışmalarını sürdürmüş ve bunun yansıması olarak da doğa betimlemeleri, masumiyet ve saflık gibi konuları o dönemde dünya sanat tarihindeki hızlı teknolojik devinimine karşıt bir çizgide kendini ifade etme olanağı bulmuştur. Sanatçı çalışmalarının çoğunu özellikle resim alanında sürdürürken, dönem dönem hat sanatı, bazen de heykel alanında çeşitli sanatsal eserlerle zenginleştirerek kendine özgü mutlu disiplinler bir çalışma stili de oluşturmuştur.

Ressam Şeref Akdik özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra yaptığı eserlerde, Cumhuriyetin kazanımlarında çalışmalarında geniş yer vermiş Sanayi-i Nefise Mektebi ile başlayıp (1921) çeşitli sanat okullarıyla devam eden bir eğitimden geçerek Türk resim sanat dünyasının gelişimine büyük katkılar sunmuştur.

Şeref Akdik empresyonizmin bir gereği olarak ele aldığı doğa temalı çalışmalarda yer verdiği renkleri doğadaki haliyle birebir ele alarak değerlendirmiş, onları tümel bir kuramda doğayı doğrudan tuvale aktararak doğal formların gücünü olumlama yoluna gitmiştir. Bu olumlama doğada bulunan renk, biçim, biçem, ışık, gölge, espas gibi kavramlar da kendini bir anda 3 boyuttan iki boyuta aktararak bir bakıma *yarı hiperrealist* olarak da niteleyebileceğimiz bir yöntemi de ayrıca bizlere göstermiştir. Bunların dışında Şeref Akdik'in resimlerinde üslup ve özgünlük, sanatçının kişiliğini ve duygularındaki ince ruhluluğun yansımaları bizlere gösterirken sanatçının resimlerindeki doku ve renk anlayışıyla tam bir doğa tutkunu olduğunun da bir göstergesi sayılmaktadır.

Sonuç olarak Şeref Akdik, sanata bakış açısındaki çok yönlü düşünebilme özelliği sayesinde birçok bakımdan Türk resim sanatına büyük katkılar yapmıştır. Ayrıca Akdik,

eğitimci yönüyle de gelecek kuşakta yer alacak sanatçıların yetişmesinde büyük rol alarak, milli bir kùltür bilinci ile zenginleşmiş bireyler yetiştirmiş ve bu doğrultuda bizlere iyi bir örnek teşkil etmeye devam etmiştir ve etmektedir.

İZİNLER

1. Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü. Arşiv Dairesi Başkanlığı, Ankara

T.C.
TÜRKİYE RADYO - TELEVİZYON KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Arşiv Dairesi Başkanlığı

TAAHHÜTNAME

TRT arşivlerinde bulunan, "Şeref AKDİK", 20 dakika 25 saniyelik programın TRT Logolu DVD kopyasını, Tez Çalışmalarında Kullanılmak amacıyla, TRT'den teslim aldığımı, görüntüleri belirtilen amaç dışında kullanmayacağımı, görüntülerde yer alan kişi ve kurumların hak ve menfaatlerini zedeleyici, küçük düşürücü, rencide edici bir amaçla kullanmayacağımı ve söz konusu görüntülere ilişkin olarak bağlantılı hak sahiplerinden gelecek her türlü talebin sorumluluğunun tarafıma ait olduğunu, TRT'nin tazminat, telif, ceza ve/veya herhangi bir ad altında ödemek zorunda kalacağı bedeli, hiçbir yazılı ihtar ve mahkeme kararına gerek olmaksızın TRT hesabına net ve kesintisiz olarak yatacağımı, ayrıca söz konusu görüntüleri başka bir amaçla ve/veya ticari amaçla kullanmam halinde TRT'nin ve hak sahibi üçüncü şahısların ödememi talep edeceği her türlü zararı tazminle yükümlü olduğumu kabul ve taahhüt ederim. 07 / 12 /2012

İsim : Bilal YAZICI

İmza :

Kaşe :

TRT Oran Sitesi Turan Güneş Bulvarı 06109 ANKARA Ayrıntılı bilgi için irtibat: Nurettin NALBANT Tel: 0 312 4633515 Belgegeçer: 0 312 463 35 07
e-posta: nurettin.nalbanti@trt.net.tr Elektronik Ağ: www.trt.net.tr

2. Milli kütüphane başkanlığı, Ankara,

Milli KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞINA

Karadeniz Teknik Üniversitesi Gözel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü

Yüksek Lisans tez konu başlığım "Şeref Akdik Yapımı ve Sanatı" üzerinedir. Bu konuyla ilgili aşağıda kullandığım kaynak ve materyalleri tezim dışında hiçbir yerde kullanmayacağımı, kullandığım materyalleri tezimde Milli Kütüphaneyi kaynak göstereceğimi taahhüt ederim.

Adres: İnönü Cad. No:53 KTÜ Gözel Sanatlar
Fakültesi Resim Bölümü
Akşoğat 1 TRABZON
Tel : 0533 276 13 33

08.12.2015
Bülal YAZICI

2010	DAVETİYE	102-119
2010	RÖPRODUKSİYON	168
1994	RÖPRODUKSİYON	1334
1994	RÖPRODUKSİYON	284
1994	RÖPRODUKSİYON	1038
1994	RÖPRODUKSİYON	853
1994	RÖPRODUKSİYON	872
1994	RÖPRODUKSİYON	822
1994	KARTPOSTAL	5737
1986	TAKVİM	3
2010	TAKVİM	420
1994	TAKVİM	54
1974	TAKVİM	4
1994	TAKVİM	1
1994	TAKVİM	22
1994	TAKVİM	23
2002	TAKVİM	702
2003	TAKVİM	254
2003	TAKVİM	413

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Altıntaş, Osman (1988), **Hayatı-Sanatı Eserlerinden Seçmeler**, Şeref Akdik, Türk Büyükleri Dizini 77, (bs.1),sayı: 928.1-1674, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları: 910

Aksel, Malik (1942), “Üçüncü Devlet Resim Ve Heykel Sergisi”, **Güzel Sanatlar Dergisi**, (4), s.23

Baltacıoğlu, İsmail Hakkı (1937), “Bir İnkılap Ressamı”, **Yeni Adam Dergisi**, no:161, İstanbul, s.10-11

Berk, Nurullah ve Turani Adnan, (1981), **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi**, C.2, İstanbul, Tıglat Sanat Galerisi.

Cezar, Mustafa (1983), **Güzel Sanatlar Akademisinden 100.yılda Mimar Sinan Üniversitesine**, Güzel Sanatlar Eğitiminde 100.yıl. s.53 İstanbul

Elibal, Gültekin (1997), “Ressam Şeref Akdik Üzerine”, **Sanat Çevresi Dergisi**, (224), İstanbul, s.15-16

Elibal, Gültekin (1974), **Şeref Akdik, Hayatı, Sanatı, Eserleri**, İstanbul, Düzen: Ar Ajans Resim, reklam bürosu, Hüseyin Bilişik, s.168

Ergi, Sabahattin (1997), “Unutulmaması gereken Büyük Değerlerimizden Ressam Şeref Akdik’i Ölümünün 25. Yılında Hatırlayış”, **Sanat Çevresi Dergisi**, (224), s.5

Gezer, Hüseyin (1984), “Cumhuriyet Dönemi Türk Heykeli”, **Ankara Sanat Dergisi**, s.17.

Giray, Kıymet (1994), “Türk Resminde Müstakiller”, **Türkiyemiz**, (71), s.4-17

Gören, Ahmet Kâmil, Şeref Akdik (2003), “Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Türk Resim Sanatı-2: Yeniden Yapılanmaya Koşut Resim İnşa Etmek”, **rh+Sanat Dergisi**, (3), s.52

Gören, Ahmet Kâmil, (2003), “Müstakillerin Bir Müstakili Şeref Akdik”, **Artist Sanat Dergisi**, (10), s.26-31

İnal, İbnülemin- Kemal, Mahmut (1970) **Son Hattatlar**, 2.Baskı, İstanbul: Mili Eğitim Basımevi,

İşlek, Didem (2011), **Şeref Akdik’in Figüratif Çalışmaları**, Kültürel Bellek ve Estetik Yansımalar, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara

Naci, Elif (1985), Ressam Şeref Akdik İçin, **Sanat Çevresi Dergisi**, Sayı: 75, s.32-33

Okkalı, İlkay Canan (2014), **Türk Resminde İç Mekân Resimleri (1880-1950’li Yıllar)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü s.480

Öndin, Nilüfer (2011), **Gelenekten Moderne Türk Resim Estetiği (1850-1950)**, İstanbul: İnsancıl Yayınları, s.210

Özcan San, Sabri (t. y.) **Kuşakkaya Gazetesi**, Turan Tuğlu Özel Arşivi

Özgür, Atilla (Yapımcı) 20.06.1982, **Şeref Akdik Anısına**, Yapımcı firma: TRT

Read, Herbert (1974), **Sanatın Anlamı**, İstanbul: İş Bankası yayınları,

Safa, Peyami (1976), **Seçmeler**, İstanbul: Yağmur Yayınevi,

Turani, Adnan (1974), **Çağdaş Sanat Felsefesi**, İstanbul: Varlık Yayınevi, s.218

URL, http://www.gumusportreler.com/web/haber_detay.asp?haberID=311, 27 Mart2011, (16.01.2016)

URL, http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/diger/195494/ilk_kadin_botanikcimiz_Sara_Akdik.html, 12 Kasım 2010 (18.01.2016)

URL, <http://akproje.org/madde/457-seref-akdik.html>,17 Haziran 2013, (18.01.2016)

URL, <https://groups.google.com/forum/#!topic/kapsamaalani/yzZ9W7L6HUo>,17.02.2008, (17.02.2016)

URL,http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=326 (12.12.2015)

URL, http://sergirehberi.com/artist_detay.asp?q=Islerinden-Ornekler-Seref-Akdik&a_id=250&isvar=1 (30.12.2015)

URL, <http://www.artnet.comartistsseref-akdikpast-auction-results> (04.01.2016)

URL, <http://akproje.org/madde/457-seref-akdik.html>,17 Haziran 2013, (18.01.2016)

URL,http://www.edebiyadvesanatakademisi.com/sanat/170seref_akdikin_hayati_ve_resim_sanati.html.Portakal Bahar Müzayedesı Online Katalog,

URL, <http://www.rportakal.com/Article.aspx?PageID=173&ArtId=1999>, (30.12.2015)

URL, http://sergirehberi.com/artist_detay.asp?q=Islerinden-Ornekler-Seref-Akdik&a_id=250&isvar=1 (30.12.2015)

URL, <http://www.artnet.de/k%C3%BCnstler/seref-akdik/auktionsresultate>, (30.12.2015)

URL, <http://www.artnet.comartistsseref-akdikpast-auction-results> (04.01.2016)

URL, http://www.tuncasanat.com/sistem/muzayede_en/index.php?Page=Auction&ID=120&auction_id=17 (27.12.2015)

URL, <http://www.sanatsdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(6) JPG (02.01.2016)

URL, http://vizyon21yy.com/documan/egitim_ogretim/Onemli_Insanlari/Ressamlar/Turk_Ressamlar/S_Akdik/Seref_Akdik.html (30.12.2015)

URL, <http://muruvvetinsel.blogspot.com.tr/2013/07/seref-akdik.html>, Eskişehir Vali Konağı, (30.12.2015)

URL, http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artist_Detail_ID=326 (30.12.2015)

URL, http://www.turkishpaintings.com/index.php?p=37&l=1&modPainters_artistDetailID=326, Halkbank Koleksiyonu, (30.12.2015)

URL, http://www.artpointgallery.com/index.php?Page=Auction&ID=1177&auction_id=23 (30.12.2015)

URL, <http://www.bilimtarihi.org/bilimadamlari/biyografiler/biyografiler.htm> (30.12.2015)

URL, https://tr.wikipedia.org/wiki/D_Grubu (01.01.2016)

URL, <http://www.ansiklopedi.biz/sanat/yeniler-grubu-nedir-yeniler-grubu-ressamlar> (01.01.2016)

URL, https://tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCstakil_Ressamlar_ve_Heykel (03.01.2016)

URL, http://forum.donanimhaber.com/m_66692743/tm.htm (04.01.2016)

Ülker, Talat ve diğerleri (2014a), **Ressam Şeref Akdik Hayatı-Sanatı-Eserleri**, Gümüşhane: T.C. Gümüşhane Valiliği Yayınları:16

Ülker, Talat, - Kazancı, Şahin, - Yılmaz, Necati,-Doğru, Engin (2014b), **Reisülhattatin Ahmed Kamil Akdik, Hayatı-Sanatı-Eserleri**, Gümüşhane: T.C. Gümüşhane Valiliği Yayınları:17

Ülkü, Hakkı (2005), “İzmir’de tarihi Tablolara Sansür”, **Rh+Sanat Dergisi**, (19), s.22

Yasa-Yaman, Zeynep (2012), “Sanat Tarihimizde Eski Bir Konu: Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği mi, d Grubu mu?”, **Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi**, (19), s.35

Yurttadur, Oğuz (2012) “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Yurt Dışına Gönderilen Ressamların Türk Resim Eğitimine Etkileri”, **İdil Sanat Dergisi**, (5), s.374

EKLER

Ek 1. Şeref Akdik Sokağı

Emekli Albay ve koleksiyoner Sabahaddin Ergi, 23 Mart 1979 tarihinde İstanbul Belediye'sine bir dilekçe vererek iki sokağı Şeref Akdik ve Hikmet Onat isimlerinin verilmesini istemiştir. İstanbul Belediye Meclisi'nin 28 Aralık 1979 tarih ve 337 sayılı kararı ile bu istem yerinde ve olumlu bulunmuştur. Moda'daki Kabuklu Ceviz Sokağı'na merhum ressam Şeref Akdik adı verilmiştir¹⁵¹.

Türkiye Cumhuriyeti modernleşme sürecine ve Türk Resim Sanatına önemli katkıları bulunan Şeref Akdik'in vatanına bu denli sahip çıktığı için, anısı bu şekilde yaşatılmaya çalışılmıştır.

Görsel 1 "Şeref Akdik Sokağı", Bilal Yazıcı, İstanbul, (12.12.2015)

Görsel 2 "Şeref Akdik Sokağı", Bilal Yazıcı, İstanbul, (12.12.2015)

¹⁵¹ Gültekin Elibal, (1997), "Ressam Şeref Akdik Üzerine", *Sanat Çevresi Dergisi*, (224), s.10

Ek 2. Şeref Akdik Belgeseli

ŞEREF AKDİK¹⁵² (Anma)-1982

Yapımcı: Atilla ÖZGÜR

Süresi: 1x20' (20 dakika)

Yayın Tarihi: 20.06.1982

Alt Tür: Anma

Görsel 3 Şeref Akdik Anısına, 00””TRT, 2016

TRT tarafından 20.06.1982’de Şeref Akdik’in ölümünün 10.yıl dönümü kapsamında hazırlanan 20dk. Anma programında sanatçının hayatı, sanat yolunda geçirdiği evreler ile eserleri anlatılmakta ve sanatçı hakkında arkadaşları, sanat dostları ve öğrencilerinin görüşlerine yer verilmektedir. Dönem arkadaşı Elif Naci, Şeref Akdik ile birlikte yaşadıkları sanat serüvenlerini kendi ağzından şu şekilde aktarır:

Birinci Cihan Harbi Seneleri Bugünkü adı Devlet güzel Sanatlar akademisi olan o zaman adı Sanayi-i Nefise Mektebi Alisinden İçeri giriyorum. İlk yazıldığım gün Hazırlık

¹⁵² Bu anmanın Yüksek Lisans Tez kullanımı için tüm hakları Arşiv Dairesi Başkanlığından (telif gerekli yazılı izinler alınarak kullanılmıştır. **İzinler** (Bkz. Sayfa 91).

sınıfına giriyorum ve beni güler yüzüyle ilk karşılayan Şeref Akdik oluyor. Sonra orada başlayan arkadaşlığımız bütün hayat boyunca da sürüyor.

Görsel 4 Şeref Akdik Anısına, 04'16" TRT, 2016

Şeref Akdik pek az bir süre önce bizden akademiye girmiş olmasına karşın hepimizden iyi resim yapıyordu. Kısındırarak kadar ve bütün hayatı boyunca da bu başarı sürdü gitti. Efendim Alçı modellerden çalışırdık. O kadar güzel sos ve estompla Varnia sarı sakallı bir Macar hocamız vardı. Çallı İbrahim sonradan geldi. Akademide arkadaşlığımız o kadar ilerledi ki biz öğlen tatillerinde yemeğimiz beraber yer beraber dolaşırdık. O beni fatihteki babasının evine götürdü. Fatihteki Gelen Mevini mektebinin karşısındaki bir evde oturuyordu.

Babası büyük sanatçı ReisulhattatınHacı Kamil Efendi ve onun teşvikiyle girmiştir akademiye Şeref Akdik. O devirde ressam olmak kahramanlık. Çünkü resmin aşağı yukarı yasak demiycem de günah terakki edildiği devirlerdi. Yani kibrit kutusu üzerinde ki canlı mahlûk resimleri kazınırdı. Böyle bir devirde hakikaten ressam olmak kahramanlık. Onun için bir sanatçı babanın ancak oğlu rahatlıkla akademiye girmiş bulunuyordu. Efendim şeref Akdik bizim akademide atölyemizin başkanıydı. Biz o zaman model bulmakta çok sıkıntı çekerdik. Fakat atölyemizin başkanı temsilcisi olması bakımından Şeref Akdik giderdi bize öteden beriden modeller bulup getirmeye. Mesela Kumkapı dan, yeni kapıdan balıkçılar bulur onları kandırır getirirdi bize çalışırdık onların üzerinden. Kandın model çok sonra gelmiştir akademiye. Efendim Şeref Akdik'in resimleri aşağı yukarı bütün konuları, memleket konularıdır., memleket konularını işlemiş bizim çağdaş ressamlar içinde çok az var. O zaman aka gündüz ün bir yazısı vardı. Diyordu ki Aka Gündüz. Hani ressamların o manzara resimlerini, natürmortlarını eleştirdiği bir yazıda canım hani Mehmetçik, hani Ilgaz, hani Çanakkale, hani İnönü, hani yüzbaşının aşkı, han, bekleyen anne, bekleyen sevgili. İşte Şeref Akdik Aka Gündüz ün işaret ettiği bu konular üzerinde çalıştı ve başarılı oldu¹⁵³.

Yine Şeref Akdik'in öğrencilerinden ressam Necdet Kalay hocasıyla ilk karşılaşma ve sonrasını şu şekilde aktarır:

¹⁵³ Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi: 20.06.1982, 04'07" TRT, 2016

Efendim Şeref hocayı ilk bir sonbahar günü heyecanlı bir şekilde atölyesinde tanıma fırsatını buldum. Kendisiyle ilk karşılaştığımız zaman güleç yüzlü sevecen ve tabi bizim gibi bir iki resim heyecanı olan talebe için cesaret verici kimseydi.

Görsel 5 Şeref Akdik Anısına, 04'16" TRT, 2016

Kendisi beni atölyesine aldı götürdü. Çalışmalarımı gördü. İlk yapıtlarımdaki o zaman daha evvelden çalışmalarım vardı. Etütlerimi gördüler. Henüz yağlı boyaya başlamamıştım. Desenlerimi gördüler ve teşvik ettiler. O günden itibaren beraberliğimiz başlamış oldu. Her hafta büyük bir heyecan ve şevkle çalışırdım ve çalışmalarımı kendisine götürür.

Gösterirdim. Eleştirileri ilk önce güzel ve yapıcı olarak başlar sonra eksiklerimizi gösterirdi. Beraberliğimiz ilk sene böyle hoca usta şeklinde çalışmalarımız beraberce sürdü.

Sonra akademiye benim ilk girişim misafir talebe olarak çalışmalarında büyük yardımcı oldu. Daha sonraki yıllarda beraberce peyzaj a çıkar günün en erken saatinden yahut ta geç saatlerinde beraberce çalışır ve o çalışmalarda duyduğum zevki şu sırada yine heyecanla yaşıyorum. Şeref hoca hem bir baba hem bir usta hem bir fedakâr arkadaş olarak sanat hayatımda bana yardımcı olmuştur. Günler geçer biz uğrayamazdık. Zamanında çalışmalar olur günün meşgalesi olur bir bakarım hafta içinde uğrar hatır sorar ve gönlümüzü alırdı. Kendisi diyebilirim ki sanat hayatında gençlere ve hevesli olan bütün sanatçı arkadaşlarına yardımcı olmuştur. Bu yardımcılık hem bir taraftan sanat yönünden hem insanlık yönünden bizlere büyük katkısı olan insandı. Onun hatırasını daima her gün yâd ediyoruz ve bizim için bir kayıp olan günlerde şeref hoca gibi bir usta bir dost bulamak zor¹⁵⁴.

20 dk. Videonun bir bölümün de sunucu Şeref Akdik'in ilk özel sergisindeki 1930 "Millet Mektebi" adlı tablosunu başlı başına bir öyküyü dile getirir söyleminden sonra Şeref Akdik'in o günleri nasıl dile getirdiğini sanatçının ağzından şu şekilde aktarır:

¹⁵⁴ Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi: 20.06.1982, 14'15" TRT, 2016

Harf inkılabı sonrasındaki günlerdi ve eşimle birlikte Gazi Terbiye Enstitüsünde çalışıyor ve orada kalıyorduk. Burada ki hizmetlilere eşim Sara Hanım okuma yazma dersleri veriyormuş. Bir akşam vakti ders salonu olarak kullanılan odaların birisinin önünden geçerken kapı aralığından içerideki çalışmaları görmüştüm. 1930'lara ulaşan bugünlerin içerisinde Harf İnkılabı işte böyle meydana geldi.

138x140cm boyutlarındaki yağlıboya tablonun figürü Sara Hanımdı. Ayrıca 1933 sergisinde de bu resmin önünde Atatürk uzun bir süre kalmışlar. Mebus Ziya Gevher ve Neşet Hakkı Uluğ söylemişlerdi bana. --Atatürk resmi çok beğendim bu resmi aldınız mı demişler¹⁵⁵.

Anı belgeselin son bölümünü sunucu şu şekilde aktarır:

Bu yıllarda Şeref Akdik durmamacasına ve tükenmek bilmeyen bir güçle çalışır. Nitekim bu devrelerde ki eserleri geçecek yıllarla birlikte bir belgesellik kavramına varacaktır. İşte Atatürk Telgraf başında adlı eseri de bu oluşumun bir devamıdır.

Görsel 6 Şeref Akdik Anısına, 19'47" TRT, 2016

Öğretmen ve Ressam Şeref Akdik hayatı boyunca paletinden tuvaline renkleri aktardı durdu. Çalıştı, öğretti elinden geldiğince.

Elif Naci'nin tanımıyla; " O eski İstanbul beyefendisini saygıyla anıyoruz"¹⁵⁶.

¹⁵⁵ Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi: 20.06.1982, 08'15" TRT, 2016

¹⁵⁶ Şeref Akdik Anısına, Alt Tür: **Belgesel**, Yapımcı: Atilla Özgür, Süresi 1x20' (20 dakika), Yayın tarihi: 20.06.1982, 18'07" TRT, 2016

Ek 3. Şeref Akdik Hakkında Medya Haberleri (Gazete, Dergi, Kartpostal, Takvim)

Selçuklu ve Osmanlı sanat eserleri açık arttırmada

Kültür Servisi - 'Selçuklu, Osmanlı Sanat Eserleri Tablo ve Hat' müzayedesi yarın 12.00'de Conrad Oteli'nde yapılacak. Müzayedede Osmanlı-Selçuklu yapıtları, hat sanatı örneklerinin yanı sıra çeşitli ressamların tabloları açık arttırmaya sunulacak.

Müzayedede Felix Ziem'in 'Küçüksü Mesiresi' adlı yapıtı 2 milyar 750 milyon lira açılış fiyatıyla açık arttırmaya katılacak. Deniz manzaraları ressamı ve mimar olan Ziem için Doğu dünyası Venedik'i de resim çalışmaları yapan Melbye, 1864 yılında 'Legion d'Honneur' nişanı aldı. Sanatçının yapıtları Bagneres, Kopenhag, Hamburg, Stockholm müzeleri ile birçok resmi ve özel koleksiyonlarda yer alıyor.

Osman Nuri Paşa'nın 'İstanbul Üniversitesi Kapısı ve Beyazıt Kulesi' adlı tablosu da 1 milyar lira açılış fiyatıyla giriyor açık arttırmaya.

Müzayedede yapıtları açık arttırmaya sunulacak diğer sanatçılar arasında Ivan Konstantinovitch Aivazovski, Hoca Ali Rıza, Halife Abdülmecid, Nazmi Ziya, İbrahim Çallı, Şefik Bursalı, Antoine Ignace Melling, Nedim Günsur, Orhan Peker, Burhan Uygur, Abidin Dino bulunuyor.

Müzayedeye alınan yapıtları belirleyen danışma kurulu, Zerrin Ayyazian, Faruk Cimok, Tülin Çoruhlu, Çiçek Derman, Uğur Derman, Ferit Edgü, Orhan Ersoy, Hüseyin Gündüz, Mesut Hakgüden, Fethi Kayaalp, Garo Kürkman, Güner Lieman, Ali Özdamar, Arden Yervant Portakal, Cihat Soyhan, Faruk Taşkele, Mehmet Tatiroğlu, Naci Terzi, Hülya Tezcan, Hülya Tuncay, Cenap Yalçınsoy, Hilmi Yavuz ve Mariana Yerasimos'dan oluşuyor.

Anton Melbye'in (1818-1875) 'Yeni Cami Haliç'te Kal-yon' adlı tablosu ise 2 milyar 200 milyon lira açılış fiyatıyla açık arttırmaya katılıyor. Kopenhag'da doğan, deniz ressamı ve gravürü olarak tanınan Melbye, 1847 yılında İstanbul'a büyükelçi olarak atandı. 1853'de Sultan Abdülmecid ile

Ek-1. 10.02.1995 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Haberi, Sayfa: 15, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Antique Lt.'s 201st auction

Some of the painters whose works are to be auctioned are İbrahim Çallı, Şevket Dağ, Halil Paşa, Eşref Üren, Şeref Akdık, İbrahim Safi, Ali Rıza Beyazıt, Münif Fehim, Adil Doğançay and Edip Hakkı Köseoğlu

Istanbul - Turkish Daily News

Antique Lt. will be holding its 201st auction on Saturday, Feb. 27. The sale will include 120 classical and contemporary paintings by Turkish artists taken from the collections of S. Keskinel, Semih Eser, Nejat Nureş, Aslan Radomışli and Birsen Seçener.

Some of the painters whose works are to be auctioned are İbrahim Çallı, Şevket Dağ, Halil Paşa, Eşref Üren, Şeref Akdık, İbrahim Safi, Ali Rıza Beyazıt, Münif

Fehim, Adil Doğançay, Edip Hakkı Köseoğlu, Leopold Levy, Hayri Çizel, Nermin Pura, Cevat Erkul, Ayetullah Sümer, Turgut Atalay, Yalçın Gökçebağ, Sami Lim, Pertev Boyar, Celal Uzel and Şerif Renkgörür.

Conspicuous among the artists are Princess Fahr el Nissa Zeid (1901-1990) of the Şakir Paşa family, which played an important role in the political and social life of the Ottoman Empire, Zeid's son Nejad Melih Devrim, and her sister Aliye Berger, known for her abstract paintings.

Also included are the works of contemporary artists Mehmet Güleriyüz, Özdemir Altan, Adnan Çöker, Devrim Erbil, Komet, Sabri Berkel, Fethi Arda, Orhan Taylan, Burhan Uygur, Utku Varlık, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Ömer Uluç, Turan Erol, Orhan Peker, Nuri İyem, Alaattin Aksoy, Neşe Erdok, Neşet Günel and Celal Tutant. The paintings will be on display until Friday, Feb. 26.

Ek 2. T.D.N.-The Globe Suppl., February 26, 1999, p.136, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Last Auction of the Century

Safiye Ayla collection
offered for sale

Antik A.Ş. will hold its 204th auction today at the Swissotel Istanbul - The Bosphorus' ballroom.

At the auction, which will be run by Turgay Artam, featured items will consist of works that have been donated to the Turkish Education Foundation by Safiye Ayla. This includes the Tunç Yalman collection comprising signed paintings executed by Princess Fahr El Nissa Zeid, her sister Aliye Berger and her son Nejad Melih Devrim, who were the artistic members of the Şakir Paşa family; a family collection including paintings by Ahmet Ziya Akbulut; and beautiful works from magnificent Ottoman collections.

The auction will also include paintings by İbrahim Çallı, Feyhaman Duran, Şeref Akdik and İbrahim Safi, all highly respected names in classical Turkish painting. Works by Sabri Berkel, Cevat Dereli, Nurullah Berk, Mustafa Esirkuş, Orhan Peker, Nuri İyem, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Fikret Mualla, Arif Kaptan, Burhan Uygur, Abidin Dino and Necdet Kalay will also go

under the hammer and are prominent names in modern Turkish painting.

Valuable tombak works, Beykoz glass, Ottoman silver inscribed with the imperial signature, firmans, decrees and jewelry alongside Meissen porcelain, Chinese porcelain and French furniture are also among the pieces being sold.

Among the other works that collectors and art lovers will find exciting are a blue and white porcelain ewer especially made for the Ottoman market, a gold pocket watch made for the Khedive family, a model of a German fountain, a present from Kaiser Wilhelm II of Prussia, a silver night decanter inscribed with the imperial signature, masterpiece paintings by Cemal Tollu, Fahr el Nissa Zeid, Feyhaman Duran and Orhan Peker, a magnificent Hilve-i Şerif prepared by Mehmet İzzet, a calligraphy teacher in the imperial palace during the reign of Sultan Abdulhamid II, a gold box with an Ottoman crest, a shirt with charms never before seen even in museums and 18th century dated tombak works.

The works of art are on exhibit in the Antik Palace's Hunkar Hall.

Ek 3. T.D.N.- Turkish Probe Suppl., December 5, 1999, p.11, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

İbrahim Çallı ve atölyesi

Kültür Servisi - Çağdaş resim sanatçılarından **İbrahim Çallı** ve Çallı Atölyesi'nden yetişen sanatçıların yer aldığı sergi 2 - 30 Ekim tarihleri arasında **Ankara Çağdaş Sanat Merkezi**'nde, 4 - 30 Kasım tarihleri arasında da **Eskişehir Anadolu Üniversitesi**'nde görülebilecek.

İş Bankası Resim Koleksiyonu'nda, **'1914 Kuşağı'** olarak da anılan ve Türk resim sanatında kökten bir de-

ğişimin öncülüğünü üstlenen **Çallı Kuşağı**'nın 145 yapıtına yer veriliyor. Sergide Çallı Kuşağı'ndan **Hamit Görele, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Mahmut Cuda, Şefik Bursalı, Ercüment Kalmık, Nuri İyem, Nurullah Berk, Şeref Akdik ve Eşref Üren**'in yapıtları da sanatseverlerin beğenisine sunuluyor.

Ankara Çağdaş Sanat Merkezi (0312 468 21 05) / Eskişehir Anadolu Üniversitesi (0222 335 05 81)

Sergide Çallı Kuşağı'ndan Eşref Üren'in resimleri de veriliyor.

Ek 4. 01.10.2002 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Haberi, sayfa: 15, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Şeker Ahmet Paşa'nın İncirleri 150 milyar TL

Portakal Sanat ve Kültürevi tarafından 22 Aralık 2002 Pazar günü düzenlenecek olan 2002 Kış Müzayedesinde klasik ve çağdaş Türk resminin en ünlü ustalarına ait benzersiz tablolar satışa sunulacak.

22 Aralık Pazar günü saat 15.00'te Conrad Otel'de düzenlenecek olan müzayedede Türk resim sanatının benzersiz eserlerinin yanı sıra, hat sanatının önemli örnekleri, tombaklar ve tuğralı gümüş kaşık ve tepsiler de satışa çıkartılacak. Müzayedenin en çok ilgi görmesi beklenen ve 150 milyar lira muamman bedelle satışa çıkartılan eseri Şeker Ahmed Paşa'nın "İncirli ve Ayvalı Natürmort"u.

Türk hat sanatında çok önemli bir yere sahip ve son derece ender rastlanan Ahmed Karahisarî'ye (15-16 yy) ait Kit'a ve Dua (Evrad'ı

Şerife) Mecmuası ise 70 milyar lira fiyatla açık artırmaya çıkacak.

Müzayedede Namık İsmail, Hoca Ali Rıza, Sami Yetik, İbrahim Çallı, Hikmet Onat, Vecihi Bereketoğlu, Şefik Bursalı, Şeref Akdik, Ali Çelebi, Fikret Mualla, Cihat Burak, Orhan Peker ve Avni Arbaş gibi Türk resminin önemli ustalarına ait tablolar satışa sunulacak.

Türk hat sanatının en büyük ustaları Şeyh Hamdullah (15-16 yy),

Hafız Osman (17 yy), Ramazan Bin İsmail (17 yy) ve Bakkal Arife (19 yy.) ait Kuran, Delail-i Hayrat, Hilye-i Şerif ve levhalarla Kanuni Sultan Süleyman, Sultan I. Mahmud ve Sultan II. Mahmud tuğralı fermanlar da 2002 Kış Müzayedesinde satışa çıkacak olan eserler arasında. Satılacak eserler 21 Aralık tarihine kadar Portakal Sanat ve Kültürevi'nde görülebilir.

■ SANAT SERVİSİ

Edward Prior Bronzlu bağa saat

Ek 5. 20.12.2002 tarihli Milliyet Gazetesi Haberi, Sayfa: 5, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

3 trilyonluk 'saaattım'

Portakal Sanat ve Kültür Evi'nin 3 trilyonluk satış yapılan müzayedesinde tombak ibrik-leğen 460 milyara alıcı buldu. Eski Türkçe yazılı BJK rozeti de 6 milyara satıldı

MELİS DANİŞMEND

İSTANBUL - Portakal Sanat ve Kültür Evi'nin Conrad International'da düzenlediği 2003 İlkbahar Müzayedesinde 3 trilyonluk satış yapılırken, tombak ibrik-leğen 460 mil-

yar liraya alıcı buldu. Osmanlı sanat eserleri, tablolar, hatlar, tombaklar, VI. George dönemi İngiliz gümüşleri ile tuğralı gümüşlerin satışa çıkarıldığı müzayede için "Türkiye, büyük bir krizden geçiyor. Bundan sanat da etkileniyor. Bu şartlarda yüzde 70 satış muazzam bir başarıdır" diyen Portakal sonuçtan memnun.

Tablolar kıran kırana

Müzayede, kıran kırana mücadele özellikle tablolarda kendini gösterdi. Hikmet Onat'ın Kuruçeme Sırtlarından (50 milyar), Şeref Akdik'in Peyzaşı (28 milyar), Albert Mille'in Çeşme'si (22 milyar), Hayri Çizel'in Ortancalar (22 milyar), Vecihi Bereketoğlu'nun Kavunlu Natürmort'u (17 milyar), Şemsattin Arel'in Portakallı Natürmort'u (16.5 milyar), İbrahim Safi'nin Peyzaşı (17 milyar), Şemsattin Egemen'in Kocamustapaşa Sünbül Efendi Türbesi (32 milyar), Avni Arbaş'ın At'ı (10 milyar), Ali Avni Çelebi'nin Ada'sı (32 milyar) ve Nazmi

Ziya'nın Peyzaşı (100 milyar) gözde tablolar arasındaydı. Nuri İyem'in 'Uç Köylü Kadını' tablosu da alıcı bulurken Fikret Mualla'nın Çiçekli Kız'ı için salonda bulunan ve telefonla katılan koleksiyoncular çekti. Mücadeleyi, 110 milyar liraya, telefondaki koleksiyoncu kazandı. Ali

Rıza Beyazıt'ın 'Sokak' adlı tablosu da 110 milyar liraya telefonla satıldı.

Müzayedenin en ilginç parçalarından biri, eski Türkçe ile 'Beşiktaş Jimnastik Kulübü, 1906' yazılı rozetti. 'Beşiktaş'ın 100. yılını kutluyoruz, inşa-

lah şampiyonluğunu da kutlayacağız" diyen Rafi Portakal teklife açık olduklarını söyledi. Rozet için verilen ilk rakam 1 milyar liraydı. Derken bayraklar birer havaya kalkmaya başladı.

Salondaki talipler rozet için tekliflerini 2, 3, 4 milyar lira diye artırken Rafi Portakal "Bende 6 var. Satıyorum, satıyorum, saaattım" diyerek tarihi rozeti kendisi satın aldı.

Müzayedenin en önemli eserlerinden, müzehhib Ali Üsküdarî'nin cildini ve tezhibini yaptığı, Yedikuleli Seyyid Abdullah ketebe Kuran-ı Kerim alıcı bulamazken 19. yüzyıl yapımı tombak leğen-ibrik için kıyasıya bir çekişme yaşandı. Tombak şerbetlik 325 milyar liraya alıcı bulurken, tombak leğen-ibrik de 460 milyar liraya satıldı.

18'inci yüzyılda yapılmış tombak leğen-ibriğe 460 milyar, tombak şerbetliğe (sağda) 325 milyar lira ödendi. Fikret Mualla'nın Çiçekli Kız'ı 110 milyara 'telefonla' satıldı.

Ek 6. 13.05.2003 tarihli Radikal Gazetesi Haberi, Sayfa: 2, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Artium'un yaz müzayedesini 21 Temmuz'da Kuruçeşme Divan'da düzenlenecek

Geleneksel ve çağdaş yapıtlar geçidi

Açık artırmada Süleyman Saim Tekcan, Ergin İnan, Abidin Dino, Mustafa Pilevneli, Selim Turan, Devrim Erbil, Yalçın Gökçe, Salih Urallı, Pertev Boyar, Özdemir Altan, Adnan Varınca, Eşref Üren, Cemal Tollu, Zeki Fakı, İker, Şeref Akdik, Hamit Görele, Hüseyin Bilişik, Salim Özdoğan, Eren Eyüboğlu, Leyla Gamsız, Nuri İyem gibi geçmiş dönemlerden ustaların ve çağdaş sanatçıların yapıtlarından toplam 200 örnek satışa sunulacak.

Kültür Servisi - Artium Müzayede Evi, 21 Temmuz Çarşamba saat 21.00'de Kuruçeşme Divan'da 'Yaz Müzayedesini' düzenliyor. Artium Sanat Evi'nin sanatseverler ve koleksiyoncuları buluşturduğu bu 46. açık artırmada, resmimizin ustalarından yapıtlar satışa sunulacak.

Bu yapıtların arasında 'Muazzez Hanım Portreleri' dikkat çekiyor. Hikmet Onat, Feyhaman Duran ve Ercüment Kalmuk, Güzel Sanatlar Akademisi'nde okuduktan sonra uzun yıllar bir Ermeni okulunda Türkçe öğretmenliği yapan Muazzez Hanım'ı birer portre çalışmasında resmeden ustalarımız. Artium Yaz Açık Artırması'nda sanatsever ve koleksiyoncuların ilgisine sunulacak diğer yapıtlardan biri Hasan Vecih Bereketoğlu'nun 'Salacakta Gün Batımı' adlı tablosu. Mehmet Ruhi Arel'in 'Galata Köprüsü', Diyarbakırlı Tahsin'in 'Denizde Gün Batımı', atırmada yer verilen manzara çalışmalarından.

Yapıtlar 20 Temmuz'a kadar sergilenecek

Türk resminin dünyaca ünlü isimlerinden Fikret Mualla'nın 'Bakış Zaferi', Bedri Rahmi'nin 'Domino Oyunları', Hoca Ali Rıza'nın 'Peyzaj', Diyarbakırlı Tahsin'in 'Denizde Gün Batımı', Faruk Cömek'un 'Çiçek Pasajı Eğlencesi', Burhan Uygur'un 'Çift Taraflı', Avni Arbaş'ın 'Kediler', Utku Varlık'ın 'Solgun Ayn Anlattıkları' adlı yapıtlarının yanı sıra bu artırmada satışa sunulacak. Ayrıca, Süleyman Saim Tekcan, Ergin İnan, Abidin Dino, Mustafa Pilevneli, Selim Turan, Devrim Erbil, Yalçın Gökçe, Salih Urallı, Pertev Boyar, Özdemir Altan, Adnan Varınca, Eşref Üren, Cemal Tollu, Zeki Fakı, İker, Şeref Akdik, Hamit Görele, Hüseyin Bilişik, Salim Özdoğan, Eren Eyüboğlu, Leyla Gamsız, Nuri İyem gibi geçmiş dönemlerden ustaların ve çağdaş sanatçıların yapıtlarından toplam 200 örnek de satışa sunulacak. Açık artırmaya katılan tüm yapıtlar, 14-20 Temmuz tarihleri arasında, Teşvikiye Artium Sanat Evi'nde sergilenecek. (0 212 291 01 31)

Ek 7. 14.07.2004 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Haberi, Sayfa: 14, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Bankaların sanat zirvesi

Türkiye İş Bankası 80, Yapı Kredi Bankası 60'ıncı kuruluş yıldönümlerini özel sergilerle kutluyor. İş Bankası Cumhuriyet'in ilk yıllarına, Yapı Kredi Bankası ise Osmanlı dönemine vurgu yapıyor

İSTANBUL - İş Bankası ve Yapı Kredi Bankası kuruluş yıldönümlerini sanat zirvesine dönüştürüyor. Yaz sıcağına teslim olan sanat dünyası, bu sergilerle bir anda hareketlenecek. Yapı Kredi Kültür ve Sanat Merkezi, Yapı Kredi Bankası'nın kuruluşunun 60. yıldönümünü, dört ayrı mekanda beş ayrı sergiyle kutlayacak. İş Bankası ise kuruluşunun 80. yıldönümünü 'Cumhuriyet'in İlk Ressamları'

Abdülmecid'in resimlerinin (solda) yer aldığı sergiyle birlikte Abdülmecid Efendi Köşkü de ilk kez

Ek 8. 27.08.2004 tarihli Radikal Gazetesi Haberi, sayfa: 21, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

80 yıllık bir gizli envanter

TÜRKİYE İŞ
BANKASI 80.
yılına kutluyor.

Ekonomimizdeki
öncü rolü, dün-bugünü
benim alanının dışında.

Ben, **İş Bankası**'nın
kültüre, sanata,
edebiyata katkılarından
söz edeceğim.

Resimden edebiyata
kadar geniş bir ıskalada
çok önemli, kalıcı işler
yaptı.

Bankaların sanat,
kitap alanındaki
çalışmaları onların gizli
envanteridir. Çünkü her zaman,
toplumun gözü önünde olmayabilir
bu çalışmalar; ama bankanın
tarihine baktığınızda, onun sanat
hanesine yazarsınız, toplumun
kültürüne maddeten ve manen
verdiklerini bu envanterde
bulursunuz.

Bankanın, zaman zaman
sergilenen zengin bir tablo
koleksiyonu var. Türk resminin,
resim tarihine geçmiş adların
eserlerinden oluşan bu
koleksiyonda; 700'e yakın
sanatçının 2000'i aşkın tablosu
bulunuyor.

Ayrıca, bu koleksiyonun en
önemli eserlerinden yapılan bir
seçme 1978 yılından başlayarak
Anadolu Sergileri başlığı altında
yurdun birçok ilini dolaştı.

1940'lı yıllarda başladığı eser
alımlarıyla, Türkiye'de kurumsal
koleksiyonculuğun öncülüğünü
yapmış oldu İş Bankası.

Levent'teki İş Kuleleri'nde
Türkiye'nin modern galerilerinden
Kıbele Sanat Merkezi'ni açtı.

8 Eylül'de **Cumhuriyet'in İlk
Ressamları** resim sergisi açılacak
bu galeride. Sergide; 1924 yılında
yani Cumhuriyet'in birinci
yıldönümünde devlet bursu ile
Avrupa'ya giden ilk ressamlarımız
**Şeref Akdik, Mahmut Cüda,
Cevat Dereli, Refik Epikman,
Muhittin Sebati**'nin tabloları yer
alacak.

Ayrıca bu serginin yanında
**Cumhuriyet'in Öğrencileri
Avrupa'da** sergisinde de,
Cumhuriyet'in birinci yıldönümünde

Doğan HIZLAN

B A K I Ş
dhizlan@hurriyet.com.tr

Maarif Vekâleti'nin
(Millî Eğitim Bakanlığı)
açtığı sınavı kazanarak
yurtdışına öğrenim
yapmaya gidenlerin
öyküleri yer alıyor.

İçinde çeşitli
alanlarda ün yapmış
kişiler var.

Her iki sergi de,
ayrıca kitap olarak
yayınlanacak.

Bir bankanın tarihi
ile kültür, eğitim, sanat
tarihinin iç içe geçmiş
örneklerini
seyredeceğiz,

okuyacağız.

★ ★ ★

KÜLTÜR YAYINLARI,
dönemin genel müdürü **Ahmet
Dallı** ile efsane bakanlardan
Hasan Ali Yücel'in çabalarıyla
kuruldu.

Yayınevi, bugüne kadar, kültür,
sanat, tarih, edebiyat, ekonomi
dallarında 1000'den fazla eser
yayınlandı.

Atatürk dizisi, bu konuda
güvenilir, başvuru kitapları arasında
yer alıyor.

Kültür Yayınları'nda
edebiyatın, sanatın, düşüncenin
seçkin eserlerinin yayımı bugün de
sürüyor.

Kitaplığımızda seçkin yerleri oldu
bu yayınların.

Sanatçıların, bilime, edebiyata
emek verenlerin ödüllendirilmesi
konusunda da banka, örnek oldu.

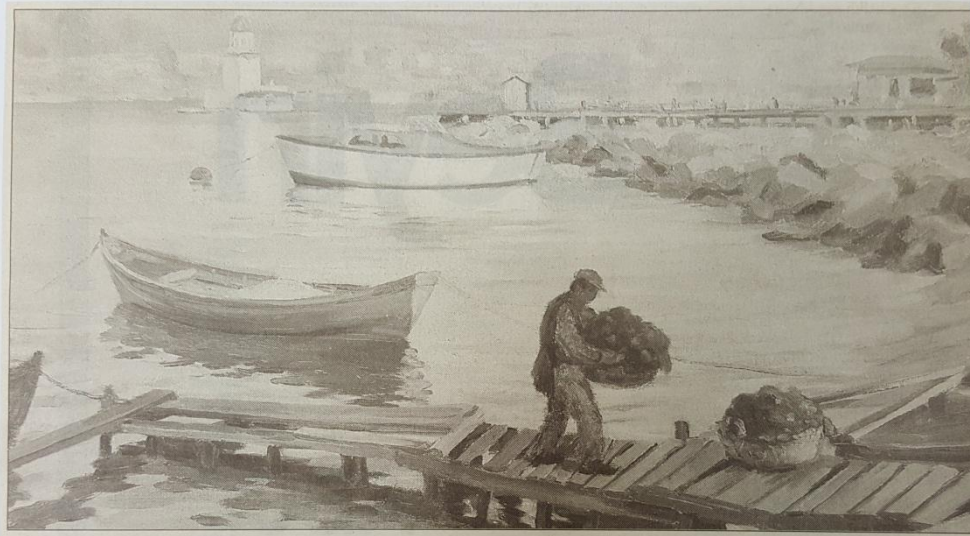
1980 yılından itibaren **Türkiye
İş Bankası Büyük Ödülü**,
Atatürk'ün Ankara'ya gelişinin
yıldönümü olan 27 Aralık'ta
açıklanıyor.

Genel Müdürlük binasındaki **İş
Sanat** da çok sayıda etkinliğe ev
sahipliği yapıyor. Edebiyat
toplantılarından konserlere, tiyatro
ve sinema gösterilerinden söyleşile-
re uzanan yoğun programıyla İstan-
bul'un en etkin kültür sanat merkez-
lerinden biri burası.

★ ★ ★

NİCE 80'lere diyorum. **Türkiye
İş Bankası**'nın sanata, kültüre,
edebiyata katkısının devamını
yüreğten diliyorum.

Ek 9. 27.08.2004 tarihli Milliyet Gazetesi Haberi, sayfa: 18, Bilkent Kütüphanesi
Arşivi, Ankara

Cumhuriyetin ilk ressamı...

Kültür Servisi - Türkiye İş Bankası, 80. kuruluş yılı kutlamaları kapsamında düzenlediği **'Cumhuriyetin İlk Ressamları'** başlıklı sergide cumhuriyetin ilk kuşak ressamlarını bir araya getiriyor. İş Bankası Resim Koleksiyonu'ndan yapıtların yer alacağı sergi, İş Sanat Kibele Galerisi'nde 8 Eylül - 29 Ekim tarihleri arasında görülebilecek.

Cumhuriyetin ilk yılında devlet bursuyla Avrupa'ya gönderilen ve bu edindikleri sanatsal ve kültürel birikimle çağdaş Türk resmine öncülük eden **Şeref Akdik, Mahmut Cuda, Muhittin Sebati, Refik Epikman ve Cevat Dereli**'yi sanatseverlerle buluşturuyor. Sanatçıların Avrupa macerasına bilgi, belge ve fotoğraflarla ışık tutan sergi 60

yapıttan oluşuyor. Avrupa resim sanatında Rönesans'tan başlayan köklü gelenek ve yeni sanat akımlarıyla tanışan ressamların yaşadığı deneyimlerinin yanı sıra bir yandan da dışı kapalı bir toplumun bireyleri olarak adım attıkları farklı kültürde yaşadıkları kültürel değişime ayna tutuyor. (0 212 316 15 80)

Ek 10. 29.08.2004 tarihli Cumhuriyet Gazetesi Haberi, sayfa: 14, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

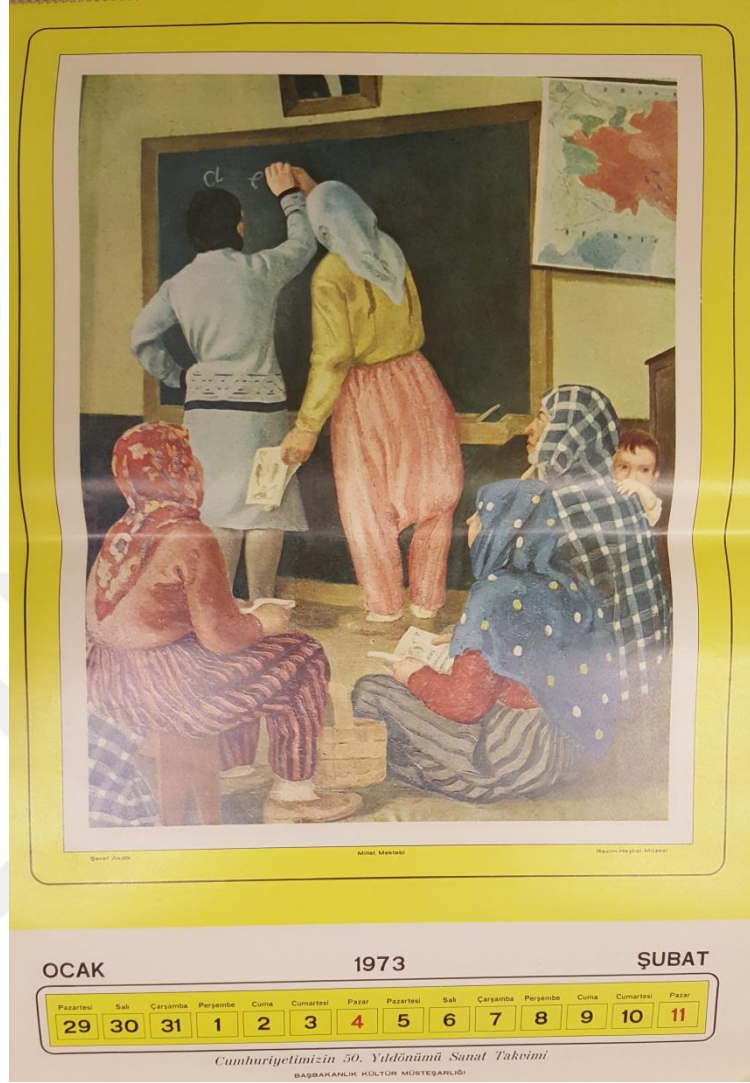
Ek 11. 2010 tarihli Davetiye Galeri Soyut, 103, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Ek 12. 1966 tarihli Takvim (Temmuz/Ağustos), Türkiye İş Bankası, Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 13. 1966 tarihli Takvim (Eylül), Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 14. 1973 tarihli Takvim, “Cumhuriyetimizin 50. Yıldönümü Sanat Takvimi”, (Ocak/Şubat), Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Milli Kütüphane arşivi, Ankara

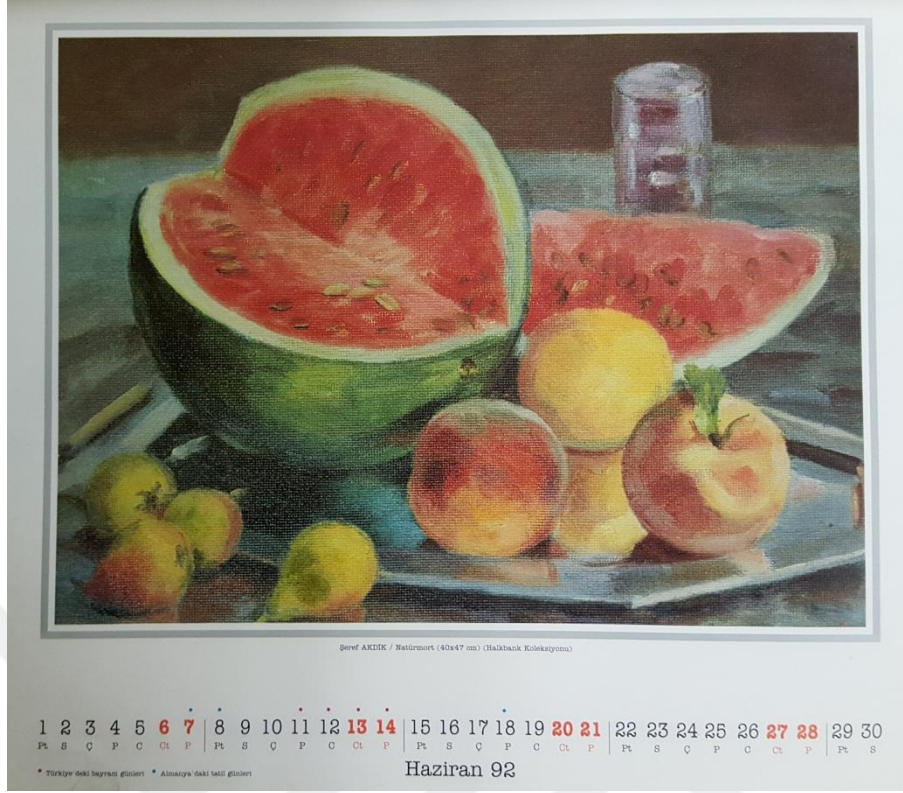
Ek 15. 1973 tarihli Takvim (Şubat/Mart), “Cumhuriyetimizin 50. Yıldönümü Sanat Takvimi”, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 16. 1974 tarihli Takvim, Türkiye İş Bankası koleksiyonu (Temmuz/Ağustos), Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 17. 1985 tarihli Takvim, Esbank (Ocak/Şubat), Eskişehir, Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 18. 1992 tarihli Takvim, Halkbank koleksiyonu (Haziran), Ankara, Bilkent Kütüphanesi Arşivi

Ek 19. 1993 tarihli Takvim (Ocak), Mustafa Nevzat ilaç Sanayii A.Ş., İstanbul, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

Ek 20. 1993 tarihli Takvim (Mart), Mustafa Nevzat ilaç Sanayii A.Ş., İstanbul, Bilkent Kütüphanesi Arşivi, Ankara

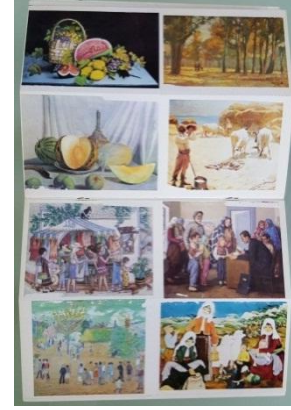

Ek 22. 2006 tarihli Takvim, Hacettepe Sanat müzesi (Şubat), Milli Kütüphane arşivi, Ankara

Ek 23. 2006 tarihli Takvim, Hacettepe Sanat Müzesi (Ağustos), Milli Kütüphane arşivi, Ankara

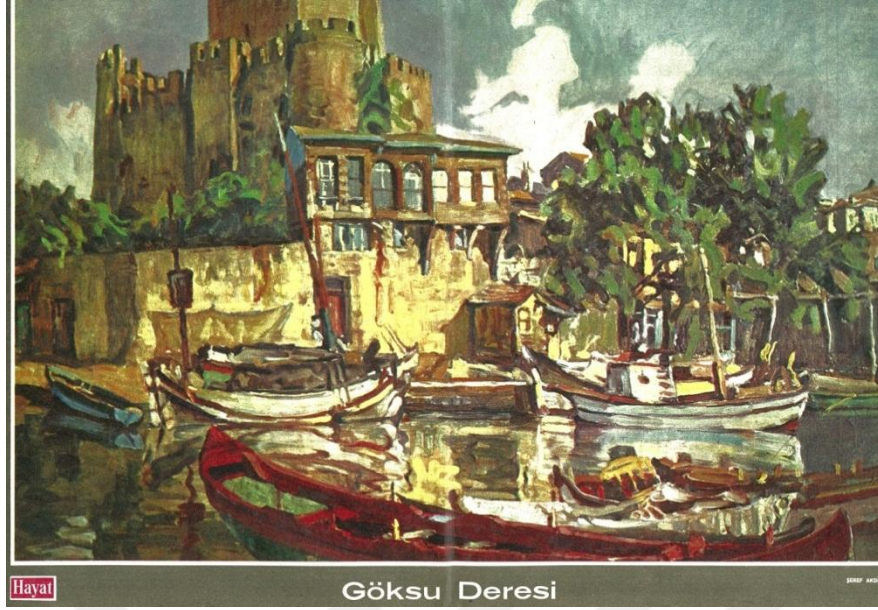
Ek 24. 1994 tarihli Kartpostal, Ankara Kurtuluş Yayınları, Milli Kütüphane arşivi, Ankara

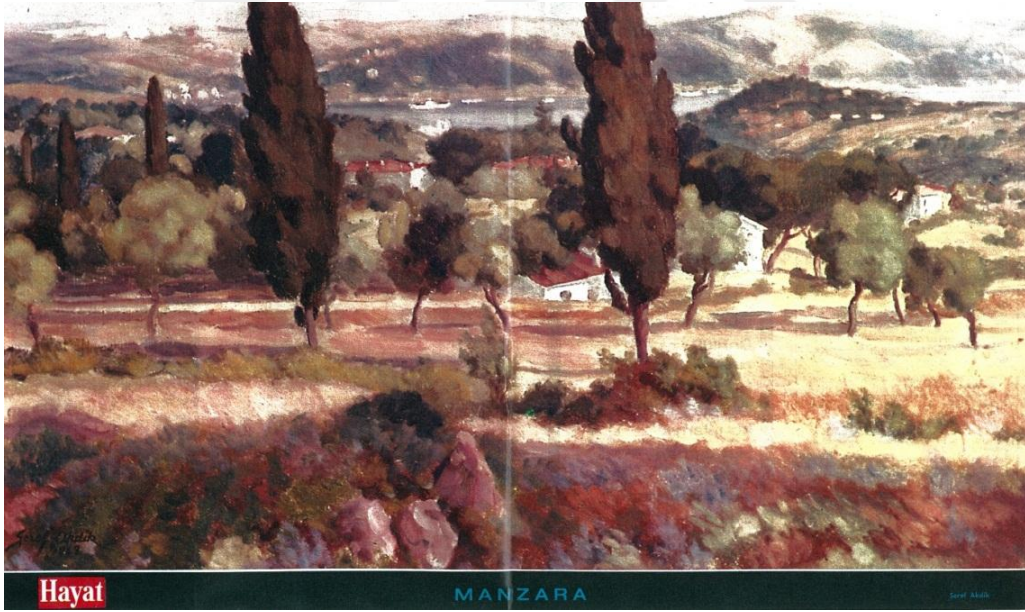
Ek 25. 1979 Nisan tarihli, Ankara Sanat Dergisi kapağı, yıl 13, Sayı: 155, Bilkent Kütüphanesi arşivi, Ankara

Ek 26. 1997 Haziran tarihli, Sanat Çevresi Dergisi kapağı, “Lüksemburg Parkı (Paris)”, Sayı: 224

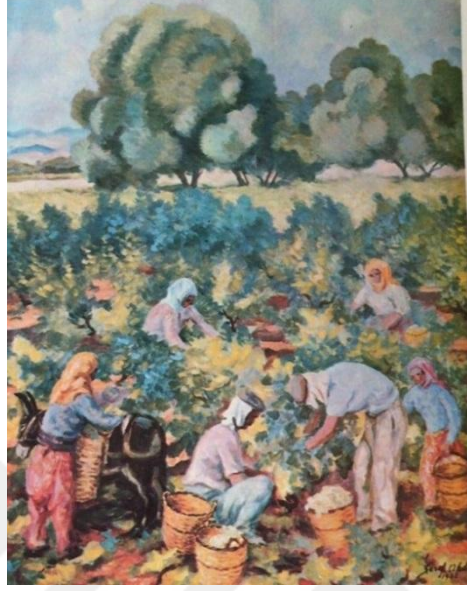
Ek 27. 1994 tarihli Hayat Gazetesi, İstanbul, (Göksu Deresi 1970), poster, Röprodüksiyon (1038)

Ek 28. 1994 tarihli Hayat Gazetesi, İstanbul, (Manzara 1970), poster, Röprodüksiyon (872)

Ek 4. Şeref Akdik'in Diğer Resimleri

Tablo 93: Şeref Akdik, Bağ Bozumu, 1962.

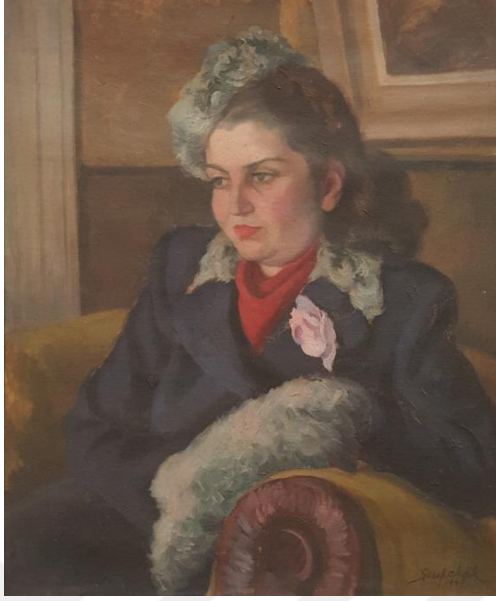
Kaynak: Türkiye'miz Sanat Dergisi, sayı: 9, Şubat 1973, s.23

Tablo 94: Şeref Akdik, Sahilde Sandallar, 1962.

Kaynak: Alif Art, İstanbul, Osmanlı & Karma Sanat Eserleri Müzayede kataloğu, Görsel 133

Tablo 95: Şeref Akdik, Portre, 1947¹⁵⁷.

Kaynak: Yasa-Yaman, a.g.e., 2012: 236

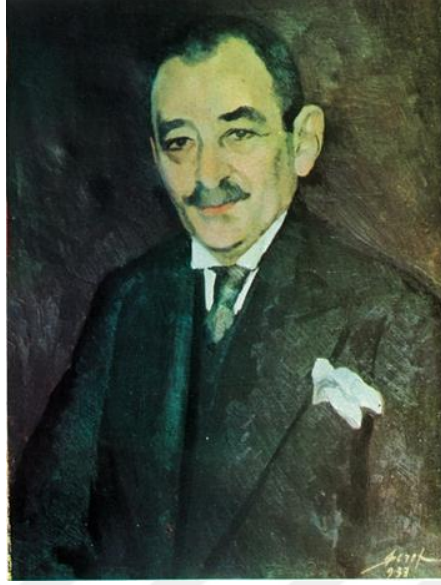
Tablo 96: Şeref Akdik, Okula Kayıt İçin Eskiz, 1935.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.60

¹⁵⁷ TÜYB, 64x54,3cm. Ankara Resim ve Heykel Müzesi (Çallı salonu), Ulus/Ankara.

Tablo 97: Şeref Akdik, Portre (Cemal Erel), 1933.

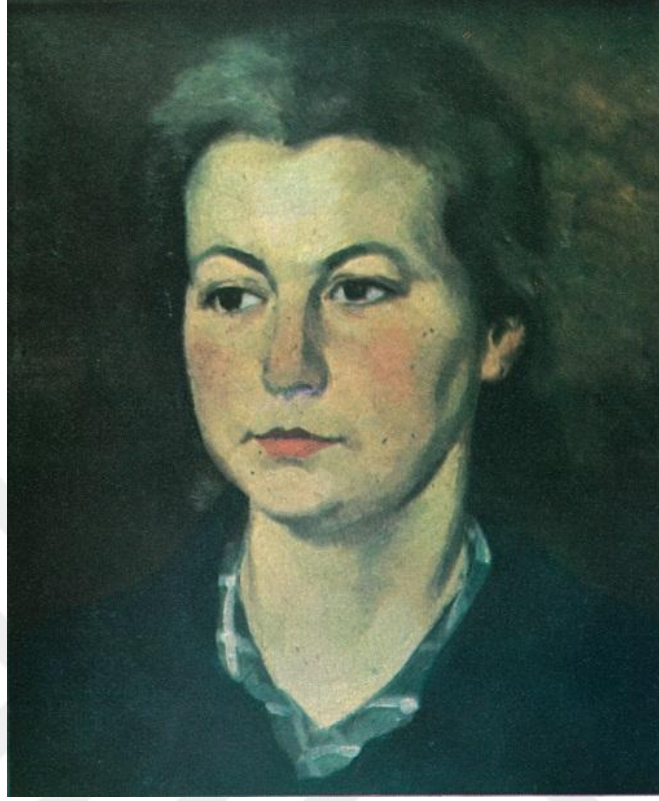
Kaynak: Elibal, a.g.e., s.87

Tablo 98: Şeref Akdik, Ceylan, 1933.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.89

Tablo 99: Şeref Akdik, Portre (Emine Erel), 1940.

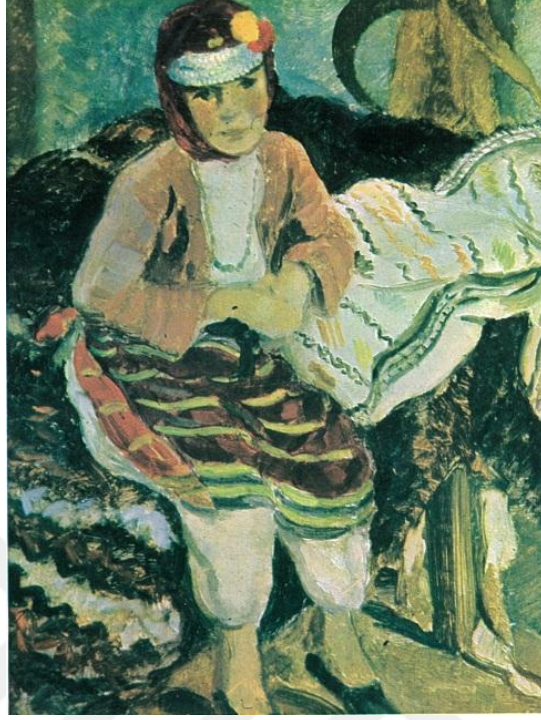
Kaynak: Elibal, a.g.e., s.97

Tablo 100: Şeref Akdik, Üç Kızlar, 1949.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.107

Tablo 101: Şeref Akdik, Tahtacı Kızı, 1951.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.113

Tablo 102: Şeref Akdik, Sarman, 1960.

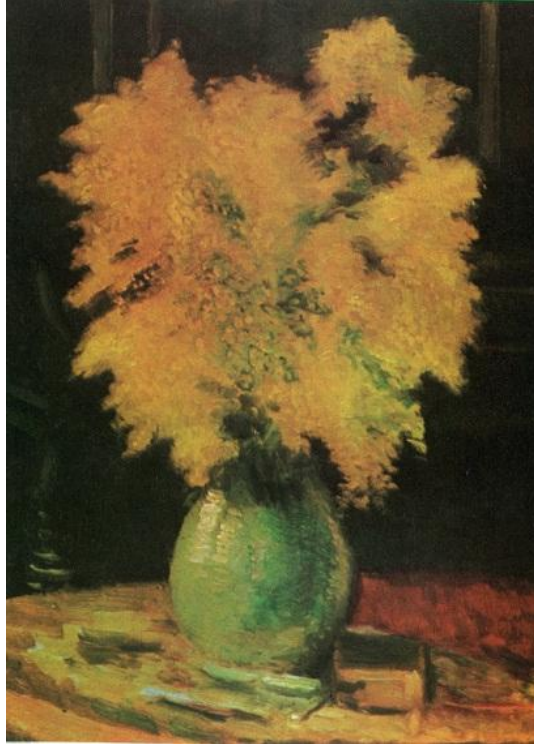
Kaynak: Elibal, a.g.e., s.133

Tablo 103: Şeref Akdik, Manolyalar, 1961.

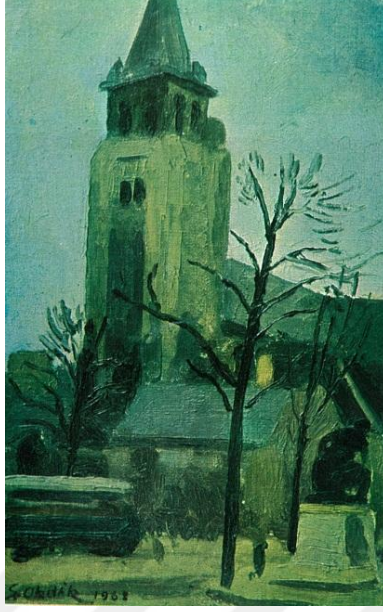
Kaynak: Elibal, a.g.e., s.135

Tablo 104: Şeref Akdik, Mimosalar, 1968.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.143

Tablo 105: Şeref Akdik, Peyzaj, 1968.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.145

Tablo 106: Şeref Akdik, Şakayıklar, 1972.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.149

Tablo 107: Şeref Akdik, Güller (9 Haziran), 1972.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.151

Tablo 108: Şeref Akdik, “Bitmemiş Güller”(Son Resmi), 10 Haziran 1972¹⁵⁸.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.153

¹⁵⁸ Ölmeden önce yaptığı son eser. Bitiremeden vefat etti.

Tablo 109: Şeref Akdik, Oturan Kadın, t. y.

Kaynak: Altıntaş, a.g.e., 1998: 132

Tablo 110: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

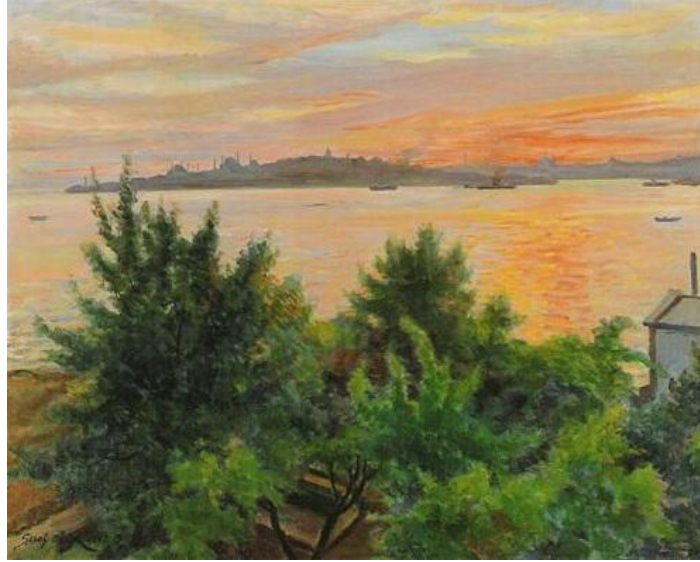
Kaynak: <http://www.sanatudostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK>, Şeref Akdik_(5) JPG (02.01.2016)

Tablo 111: Şeref Akdik, İsimsiz, 1963.

Kaynak: <http://www.sanatsdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(3) JPG (02.01.2016)

Tablo 112: Şeref Akdik, Boğaziçi, t. y.

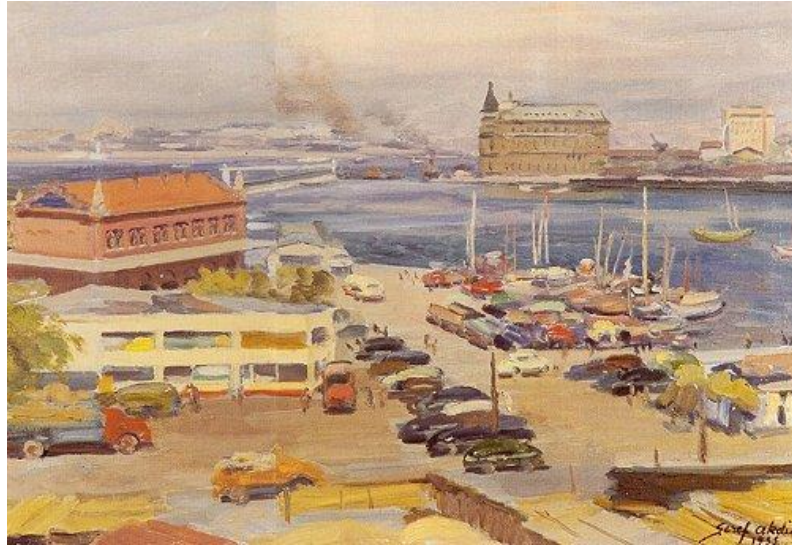
Kaynak: <http://www.sanatsdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(4) JPG (02.01.2016)

Tablo 113: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

Kaynak: <http://www.sanatdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(9) JPG (02.01.2016)

Tablo 114: Şeref Akdik, İsimsiz, t. y.

Kaynak: <http://www.sanatdostu.com/?mekan=galeri&gorev=eser-listele-1&sayfa=1&sanatci=SEREF%20AKDiK> Şeref Akdik_(5) JPG (02.01.2016)

Tablo 115: Şeref Akdik, Sahilde Evler, 1935.

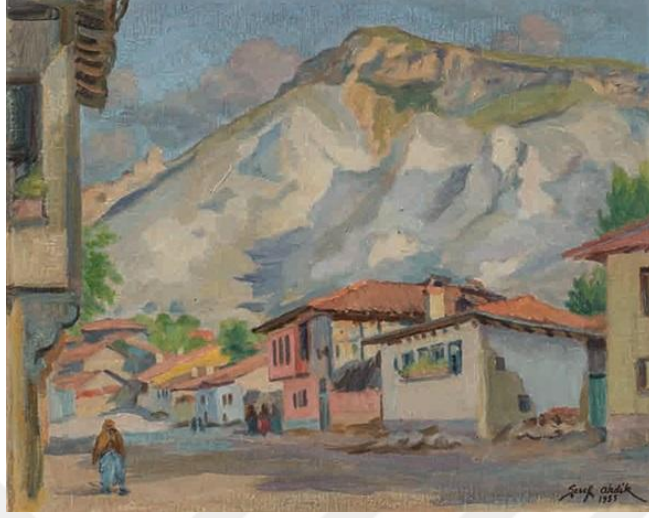
Kaynak: İzmir Resim Heykel Müzesi, Ankara Sanat, Aralık 1972, yıl:7
Sayı:80, Bilkent Kütüphanesi, Ankara

Tablo 116: Şeref Akdik, Paris'ten, 1930.

Kaynak: Artium Klasik ve Çağdaş Eserler Müzayedesi, Haziran
2000, İstanbul: Türkiye'de Sanat, Sayı 58, Mart-Nisan
2003. S.43, Bilkent Üniversitesi Kataloğu, Ankara

Tablo 117: Şeref Akdik, Acem Dağ, 1955.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 118: Şeref Akdik, Sultanahmet'e Bakış, 1967.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 119: Şeref Akdik, Peyzaj, 1933.

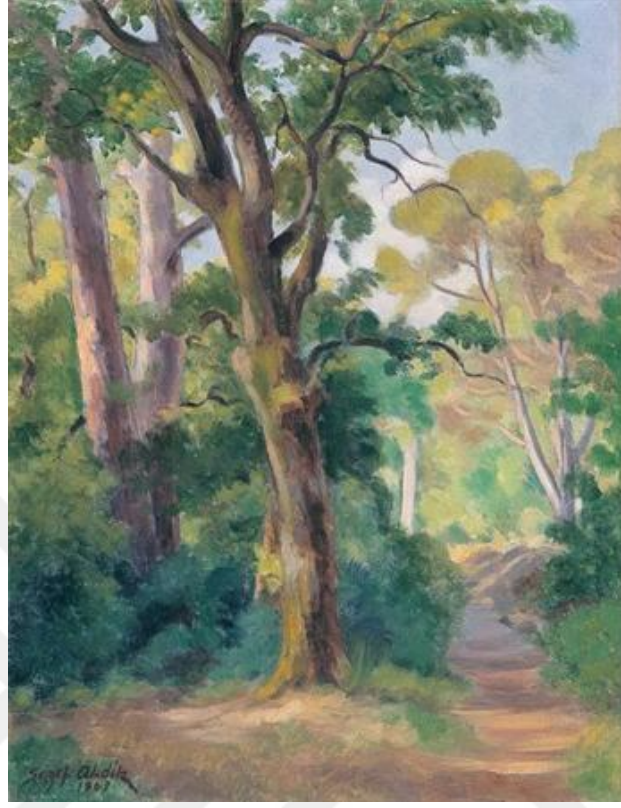
Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 120: Şeref Akdik, Salacak'tan Sarayburnu, 1955.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 121: Şeref Akdik, Peyzaj, 1963.

Kaynak: www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results
(04.01.2016)

Tablo 122: Şeref Akdik, Paris Pontoise Köprüsü, 1928.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 123: Şeref Akdik, Kağı, 1931.

Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 124: Şeref Akdik, Kanepe' de Oturan Kız, 1960.

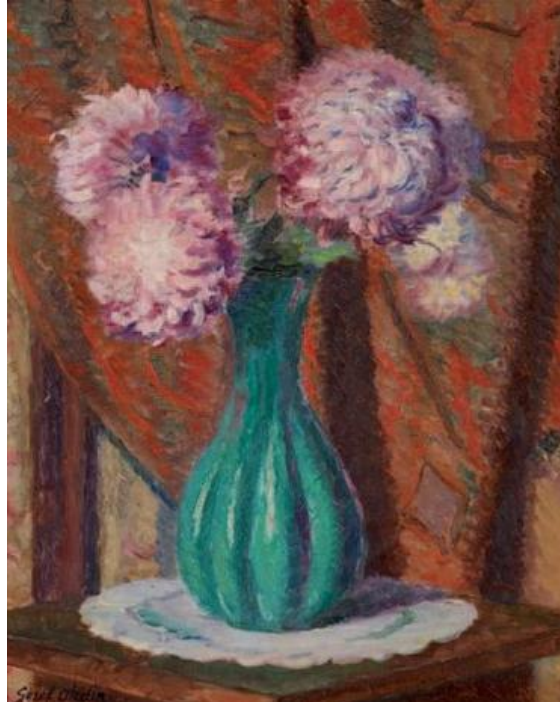
Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 125: Şeref Akdik, Paris’te Bir Kahve, 1950.

Kaynak: <http://www.artnet.comartistsseref-akdikpast-auction-results>
(04.01.2016)

Tablo 126: Şeref Akdik, Natürmort, 1952.

Kaynak: <http://www.artnet.comartistsseref-akdikpast-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 127: Şeref Akdik, Natürmort, 1948.

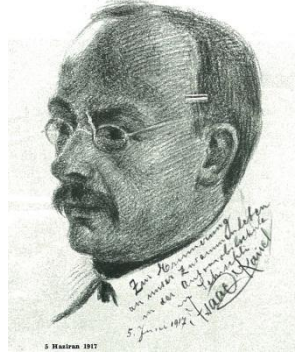
Kaynak: <http://www.artnet.com/artist/sseref-akdik/past-auction-results> (04.01.2016)

Tablo 128: Şeref Akdik, Desen (27 Mayıs), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.78

Tablo 129: Şeref Akdik, Desen (5 Haziran), 1925.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.80

Tablo 130: Şeref Akdik, Desen (6 Haziran), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.82

Tablo 131: Şeref Akdik, Desen (12 Haziran), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.86

Tablo 132: Şeref Akdik, Desen (16 Haziran), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.88

Tablo 133: Şeref Akdik, Desen (20 Haziran), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.92

Tablo 134: Şeref Akdik, Desen (20 Haziran), 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.94

Tablo 135: Şeref Akdik, Desen (Kardeşi Alinin Portresi), 06 Temmuz 1917.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.96

Tablo 136: Şeref Akdik, Desen (09 Şubat), 1919.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.98

Tablo 137: Şeref Akdik, Desen (Nargile Çeken), 1922.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.106

Tablo 138: Şeref Akdik, Desen (Ocak), 1924.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.108

Tablo 139: Şeref Akdik, Desen(Portre), 1925.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.108

Tablo 140: Şeref Akdik, Desen (Çocuk), 1933.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.116

Tablo 141: Şeref Akdik, Desen (Portre), 1936.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.126

Tablo 142: Şeref Akdik, Portre (Lerzan Öke), 1954.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.130

Tablo 143: Şeref Akdik, Kendi Portresi, 1955.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.132

Tablo 144: Şeref Akdik, Desen (Köylü Kızı), t. y.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.134

Tablo 145: Şeref Akdik, Desen (Sara Akdik ve Kedisi), 1963.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.138

Tablo 146: Şeref Akdik, Desen (I-II), 1963, (III), 1965.

Kaynak: Elibal, a.g.e., s.140

ÖZGEÇMİŞ

1986 yılında Trabzon'un Akçaabat ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. 2004 yılında Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümüne girdi. 2008 yılında aynı üniversitenin Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Prof. Hasan PEKMEZCİ Atölyesinden bölüm üçüncüsü olarak mezun oldu. 2013 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde Lisansüstü eğitime başladı. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nden Pedagojik Formasyon eğitimi aldı. Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde Öğretim Elemanı olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Karma sergiler

2016 “Genç Akademisyenler Sergisi” Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fuaye Alanı, Akçaabat/Trabzon. **2015** “ Küçük Şeyler” Karma Resim Sergisi, Hobi Sanat Galerisi, Nişantaşı/İstanbul. **2015** “Desen Sergisi” Karadeniz Teknik Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Fuaye Alanı, Akçaabat/Trabzon.

Etkinlikler

2015 “25.Uluslararası Akçaabat Müzik ve Halk Oyunları Festivali” kapsamında yapılan 3. Akçaabat Resim Çalıştayı, Trabzon. **2014** “Art Suites Galeri 10. Uluslararası Workshop Sanat Etkinliği” Yalıkavak / Bodrum, Muğla. **2014** “Pamukkale Üniversitesi I. Görsel Sanatlar Lisansüstü Öğrenci Çalıştayı”, Denizli.

Seminer

2014 “İconte” 5th International Conference On New Trendss In Education And Their Implications, Antalya.

Ödüller

2004 “Atatürk ve Havacılık” konulu resim yarışması, Sabiha Gökçen Ödülü, Ankara

Özel koleksiyon

2007 T.C. Ziraat Bankası Sanat Koleksiyonu. **2006** Akdeniz Üniversitesi Sanat Müzesi Koleksiyon’ u 3 eser.